

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

6 Kasım 2013 Çarşamba

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

6 Kasım 2013 Çarşamba

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/799)	1:3
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Ve Hidrokarbonlar Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/819)	3:4
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İőlam Kalkınma Bankası Grubu Arasında Türkiye ve İKB Üye Ülkeleri Arasındaki Ticari ve Yatırımların Teşviki İçin İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/801)	4:5
Türkiye Cumhuriyeti ile Peru Cumhuriyeti Arasında Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Düzeltme Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/807)	5:6
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticari Ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/811)	6:8
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/817)	8
Dışőleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Türk dış politikasında bölgesel ve uluslararası plandaki son gelişmeler hakkında Komisyonu bilgilendirmesi	10:55

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:9
Ali Haydar ÖNER (Isparta)	1
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	1:3

Büyükkelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	2
Sefa Sadık AYTEKİN (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	2
Madde 1, 2, 3	2
Önerge	2:3
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Ve Hidrokarbonlar Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	3:4
Büyükkelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	3
Sefa Sadık AYTEKİN (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	3
Madde 1, 2, 3	3
Önerge	3:4
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İslam Kalkınma Bankası Grubu Arasında Türkiye ve İKB Üye Ülkeleri Arasındaki Ticari ve Yatırımların Teşviki İçin İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	4:5
Büyükkelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	4, 5
Uğur ÖZTÜRK (Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Vekili)	4
Yıldırım Tuğrul TÜRKES (Ankara)	4
Madde 1, 2, 3	5
Önerge	5
Türkiye Cumhuriyeti ile Peru Cumhuriyeti Arasında Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Düzeltilme Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	5:6
Büyükkelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	5
Uğur ÖZTÜRK (Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Vekili)	6
Madde 1	6
Aytuğ ATICI (Mersin)	6
Madde 2, 3	6
Önerge	6
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticari Ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	6:8
Büyükkelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	7
Uğur ÖZTÜRK (Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Vekili)	7
Madde 1, 2, 3	7
Önerge	7:8
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair	8

Kanun Tasarısı

Büyükelçi Mehmet Tuğrul GÜCÜK (Dışışleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı)	8
Uğur ÖZTÜRK (Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Vekili)	8
Madde 1, 2, 3	8
Önerge	8

İKİNCİ OTURUM**10:35****Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Türk dış
politikasında bölgesel ve uluslararası plandaki son
gelişmeler hakkında Komisyonu bilgilendirmesi****10:55**

Ahmet DAVUTOĞLU (Dışışleri Bakanı)	(Konya)	10:19, 21, 23:30, 31, 32, 34:35
Ali Haydar ÖNER	(Isparta)	10, 31:32
Sinan OĞAN	(Iğdır)	18, 30:31
Osman Taney KORUTÜRK	(İstanbul)	19:21, 27, 30
Yıldırım Tuğrul TÜRKES	(Ankara)	21:22, 28
Erol DORA	(Mardin)	22, 26
Ahmet Berat ÇONKAR	(İstanbul)	22
Refik ERYILMAZ	(Hatay)	24:26, 32:34
Osman Aşkın BAK	(İstanbul)	30:31
Burhan KAYATÜRK	(Van)	33
Harun KARACA	(İstanbul)	33
Aytuğ ATICI	(Mersin)	35

ÜÇÜNCÜ OTURUM**36:55****Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Türk dış
politikasında bölgesel ve uluslararası plandaki son
gelişmeler hakkında Komisyonu bilgilendirmesi (Devam)**

Aytuğ ATICI	(Mersin)	36, 46, 48:52, 54
Yıldırım Tuğrul TÜRKES	(Ankara)	36, 38
Ahmet DAVUTOĞLU (Dışışleri Bakanı)	(Konya)	36:46, 50:55
Faik TUNAY	(İstanbul)	36
Sinan OĞAN	(Iğdır)	37, 38
Refik ERYILMAZ	(Hatay)	38, 40, 42:45, 55
Osman Taney KORUTÜRK	(İstanbul)	38:39, 46, 47:48, 52
Ali Haydar ÖNER	(Isparta)	39:41
Harun KARACA	(İstanbul)	40, 42:43, 44
Akif Çağatay KILIÇ	(Samsun)	40
İsmail SAFİ	(İstanbul)	40, 43, 47, 48
Osman Aşkın BAK	(İstanbul)	43:44, 46, 47, 49
Abdullah ÇALIŞKAN	(Kırşehir)	44, 46:47, 48:49
İdris BAL	(Kütahya)	46
Burhan KAYATÜRK	(Van)	47, 50

Açılma Saati: 11.05**Kapanma Saati: 15.50**

BİRİNCİ OTURUM

6 Kasım 2013 Çarşamba

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammed ÇETİN (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Aşkın BAK (İstanbul)

KÂTİP: Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin)

0

BAŞKAN – Dışışleri Komisyonunun 24'üncü Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı 4'üncü toplantısını açıyorum.

Bugün öncelikle 6 uluslararası anlaşmayı görüşmeyi planlıyoruz. Gündemimizdeki uluslararası anlaşmaların görüşmesini takiben saat 11.30 dolaylarında Dışışleri Bakanımız Sayın Ahmet Davutoğlu Komisyonumuzu teşrif edecekler ve Türk dış politikasında bölgesel ve uluslararası plandaki son gelişmeler hakkında Komisyonumuzu bilgilendirecekler.

Bugün gündemimizin ilk sırasında, Cibuti'yle imzaladığımız Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı bulunmaktadır.

2'nci sırada, Kamerun ile imzalanan Enerji ve Hidrokarbonlar Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı yer alıyor.

Daha sonra, İslam Kalkınma Bankası grubuyla imzaladığımız Ticaret ve Yatırımların Teşviki İçin İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırası'nı görüşmeyi planlıyoruz.

Gündemin 4'üncü sırasında, Peru'yla imzalanan Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşması var.

5'inci sırada, Nijer ile imzaladığımız Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşması yer alıyor.

Son olarak da, Benin ile imzaladığımız Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşmalarını görüşmeyi planlıyoruz.

Bunların görüşülmesine başladıktan sonra, Dışışleri Bakanımızın geldiği noktada hangi sayıda anlaşmayı tamamlayabilmişsek orada keseriz. Eğer bitirememişsek başka bir güne gündemimize alırsak bunları.

Basın mensuplarımıza teşekkür ediyorum.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Efendim, izninizle bir zaman planlamasına dair bilgi edinebilir miyim?

BAŞKAN – Tabii, şöyle Sayın Valim: Saat on bir buçuk gibi Dışışleri Bakanımız gelecek, saat bire kadar kalmayı planlıyor ama bir buçuğa kadar kalabilme ihtimali de mevcut. Planlamaları arzu eden üyelerimizin ona göre yapmasında...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Ne kadarını Sayın Bakan kullanacak, ne kadarını soru ve cevaplara ayıracak?

BAŞKAN – Vallahi demokrasiye önceden zaman tahdidi koymak mümkün değil ama iki saat uzun bir süre.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Sayın Bakan zamanın tamamını kendi konuşmasına tahsis ederse bir diyalog ortaya çıkmaz.

BAŞKAN – Yok hayır, olur mu öyle bir şey? Sayın Bakan önce belki bir bilgi verir, sonra ben...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Sayın Bakanın uzun konuşma alışkanlığını biliyoruz.

BAŞKAN – Yok hayır, yok. Üyelerimizin de uzun konuşma alışkanlığı olduğunu göreceksiniz Sayın Valim.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Tamam efendim.

BAŞKAN – Ama yani bunu bir tek taraflı değil... Sayın Bakanımıza tabii ki üyelerimiz soru soracağız, onun cevaplarını alacağız, tekrar soru soracağız. Yani, bilgilendirme gibi aynı zamanda da karşılıklı görüş teatisi şeklinde düşünmekte fayda var. Yani, planlamayı arzu eden, tamamında bulunmak isteyen üyelerimiz bir buçuğa kadar düşünürlerse zaten ikide Genel Kurul açılacağı için...

Ben izninizle gündeme geçiyorum.

Gündemin 1'inci maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" var.

(1/799) esas numaralı tasarı 28 Haziran 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 3 Temmuz 2013 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir. Tasarı tali komisyon olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda 31 Ekimde görüşülmüştür, raporu Komisyonumuza bu sabah itibarıyla ulaşmıştır ve şu anda dağıtılmaktadır. Elimize bu sabah geçtiği için daha önce sizlerle paylaşamadığımız için affınıza sığınıyoruz.

İlk sözü Dışişleri Bakanlığımız Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Mehmet Gücük'e veriyorum.

Buyurun Sayın Gücük.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yüce Meclis Dışişleri Komisyon üyelerini şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Gündemdeki Hükümetimiz ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı 6 Aralık 2012 tarihinde Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız ile Cibutili muhatapı arasında imzalanmıştır. Doğu Afrika'da küçük bir ülke olan Cibuti Cumhuriyeti'nin konum ve limanından ötürü stratejik bir öneme sahip bulunduğunu söyleyebiliriz. Cibuti aynı zamanda Afrika kıtasının en az elektrik üreten ülkelerinin başında gelmektedir. Temel enerji kaynakları: Jeotermal, güneş ve rüzgâr enerjisidir. Bu çerçevede, gerçekleştirilecek bir iş birliğinin ilişkilerin geliştirilmesine somut katkıda bulunacağı öngörülmüştür. Mutabakat zaptıyla güneş, rüzgâr ve jeotermal enerji projeleri, atıklardan enerji üretimi, yenilenebilir enerji sektöründe planlama ve düzenlemeyle elektrik üretim sisteminde pazarlama ve endüstriyel iş birliği konuları kapsamaktadır. Ayrıca, iki ülke uzmanlarından oluşan bir ortak enerji çalışma grubu da mutabakat zaptı ile oluşturulmaktadır.

Tasarının kabulünü tensiplerini arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız Müsteşar Yardımcısı Sadık Sefa Aytekin, sizin ilave edeceğiniz bir husus varsa, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI SADIK SEFA AYTEKİN – Sayın Başkanım, saygılar sunarım. Ben de yüce Meclisimizin Dışişleri Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Sayın Büyükelçimizin konuşmasına ek olarak, anılan anlaşmanın imzalanmasından sonra Cibuti'nin talebi üzerine Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğümüzden bir heyet Cibuti'de imzalanan anlaşmayla alakalı bazı temaslar gerçekleştirdiler. Bunu da Dışişleri Komisyonumuzun dikkatine sunmak isterim.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyemiz bulunmadığı cihetle tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE CİBUTİ CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ENERJİ ALANINDA İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1– (1) 6/12/2012 tarihinde Ankara'da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3– (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(1/799) esas numaralı kanun tasarısının Komisyon raporu hakkında Ankara Milletvekili Emrullah İşler, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar ve İzmir Milletvekili Rıfat Sait'in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin 2'nci maddesine geçiyorum.

Gündemin 2'nci maddesinde “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Ve Hidrokarbonlar Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” var.

(1/819) esas numaralı tasarı 6 Ağustos 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur, 1 Ekim 2013 tarihinde de Komisyonumuza havale edilmiştir. Tasarı tali komisyon olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda 31 Ekimde görüşülmüştür, raporu Komisyonumuza bu sabah itibarıyla ulaşmıştır ve biraz önce sizlere dağıtılmıştır.

Sözü Sayın Gücük' veriyorum.

Buyurun.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Orta Afrika ülkeleri arasında stratejik bir konuma sahip olan Kamerun aynı zamanda zengin petrol, doğal gaz ve maden kaynaklarına sahiptir. Gündemdeki mutabakat zaptı 26 Mart 2013 tarihinde Ankara'da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız ile Kamerunlu muhabatı arasında imzalanmıştır. Söz konusu mutabakat zaptında hidrokarbonlar, elektrik, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji alanlarında iş birliği planlarının gerçekleştirilmesi için bir enerji çalışma grubu kurulması da öngörülmektedir.

Tasarının kabulünü tensiplerini arz ederim.

BAŞKAN – Enerji Bakanlığımız Müsteşar Yardımcısı Sadık Sefa Aytekin, ilave edeceğiniz bir husus varsa, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI SADIK SEFA AYTEKİN – Sayın Başkanım, Kamerun Cumhuriyeti petrol, doğal gaz ve maden kaynakları açısından önemli potansiyele sahip bir ülke. Kamerun'un doğal gaz rezervleri bakımından 500 milyar metreküp kanıtlanmış rezervleri var. Ülkede doğal gazın sıvılaştırılması ve ihracı için gerekli tesislerin kurulması konusunda çalışmalar devam etmekte. Ülkemizin Kamerun'la enerji ilişkilerinin geliştirilmesi noktasında önemli bir ülke olduğuna inanıyoruz.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyemiz bulunmadığı cihetle tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KAMERUN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ENERJİ VE HİDROKARBONLAR ALANLARINDA İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 26 Mart 2013 tarihinde Ankara'da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(1/819) esas numaralı kanun tasarısının Komisyon raporu hakkında İstanbul Milletvekili İsmail Safi, Samsun Milletvekili Akif Çağatay Kılıç ve Kırşehir Milletvekili Abdullah Çalışkan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız temsilcilerine teşekkür ediyorum katkılarından dolayı.

Gündemin 3' üncü maddesine geçiyorum.

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İslam Kalkınma Bankası Grubu Arasında Türkiye ve İKB Üye Ülkeleri Arasındaki Ticari ve Yatırımların Teşviki İçin İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı."

(1/801) esas numaralı tasarı 18 Temmuz 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur ve 1 Ekim 2013 tarihinde de Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Güçük, buyurun.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜÇÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bilindiği üzere, İslam Kalkınma Bankası İslam İşbirliği Teşkilatı üyelerinin sermayedarlığında kurulmuş bir kalkınma bankasıdır. 1975 yılından bu yana, üye ülkelerde kamu sektörü projeleri yanında özel sektör yatırımlarını da finanse etmektedir. Kırk yıla yakın bir süre zarfında ülkemizin İslam Kalkınma Bankasından sağladığı finansman miktarı yaklaşık 6 milyar dolar civarındadır. Bankadan en çok finansman sağlayan 3' üncü ülke konumundayız.

Ülkemiz, İslam Kalkınma Bankasından sağladığı finansmanın yanı sıra son on yılda yakaladığı ekonomik ivmenin diğer üye ülkeler ile paylaşılması kapsamında da İslam Kalkınma Bankası ile çalışmalar yürütmektedir ve bu çerçevede de tecrübe paylaşım programı ihdas olunmuştur.

Gündemdeki mutabakat muhtırasıyla ülkemiz ve diğer İslam Kalkınma Bankası üyeleri arasındaki ticaret ve yatırımların teşviki ve artırılması için iş birliği alanlarının karşılıklı olarak geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Mutabakat muhtırası, aynı zamanda, ekonomik anlamda ülkemizin edinmiş olduğu tecrübelerin İslam ülkeleriyle paylaşılmasını da amaçlamaktadır.

Tasarının kabulünü tensiplerini arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ekonomi Bakanlığımız Müsteşar Yardımcısı Vekili Uğur Öztürk, sizin ilave edeceğiniz bir husus var mı?

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ UĞUR ÖZTÜRK – Sayın Başkanım, yüce Meclisimizin Dışışleri Komisyonunun saygıdeğer üyeleri; hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

İslam İşbirliği Teşkilatı üyeleri arasında ticari ve ekonomik iş birliğinin artırılmasına ülkemizce malumlarınız olduğu üzere büyük önem verilmektedir. Yine, teşkilat üyesi 57 ülkenin büyük çoğunluğunun ülkemize komşu coğrafyalarda yer alması ve ülkemizle ciddi kültürel ve sosyal bağlara sahip ülkeler olması sebebiyle ticaret ve yatırımlarımızın teşviki ülkemiz açısından ayrı bir önem arz etmektedir. Nitekim, Türkiye'nin teşkilat üyesi ülkelerle toplam ticaret hacmi 2002 yılında yaklaşık 10,8 milyar dolar iken 2012 yılı itibarıyla bu rakam 99 milyar dolara çıkarak neredeyse 10 katına yükselmiştir. Bu minvalde 2002 yılında teşkilat üye ülkeleriyle olan ticaretimiz ülkemizin toplam ticaret hacminin yüzde 12,2'sini oluştururken 2012 yılı itibarıyla toplam ticaret hacmimizin yüzde 25'ini teşkil etmektedir. Bu itibarla, söz konusu mutabakat muhtırasının Türkiye ile İslam Kalkınma Bankası üye ülkeleri arasındaki ticaret ve yatırımların artırılması yolunda yine önemli katkılar sağlayacağına Bakanlık olarak inanıyoruz. Mutabakat muhtırasıyla, ayrıca, Türkiye ile İslam Kalkınma Bankası tarafından ortaklaşa olarak İslam ülkelerine yönelik düzenlenecek çalıştaylar, eğitimler ve danışma faaliyetleri gibi müşterek organizasyonlar yasal bir temele oturacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Türkeş, buyurun.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Müsteşar az önce bilgi verirken Türkiye'nin finansman temininde 3' üncü sırada olduğunu söyledi. Peki, niye yani diğer İslam ülkeleri -birçok zengin İslam ülkesi olduğunu biliyoruz- bu kuruluşa önem mi vermiyorlar? Niye biz bu sıradayız ve diğer ülkelerin katkıları niye bize göre göreceli olarak daha az?

BAŞKAN – Sayın Güçük, siz mi yoksa Sayın Öztürk mü cevap verir bu soruya?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Sayın Vekilim, tabii, kaynaklardan yararlanmak aynı zamanda ülkelerin taleplerini sunmakta, işlemekte ve takip etmekte sundukları biraz beceri ve başarıyla da doğru orantılı. İslam Kalkınma Bankasının sermayedarları bütün İslam İşbirliği Teşkilatının üyeleri, malumunuz. Burada Türkiye 6 milyar dolarlık bir kullanımla 3'üncü sırada yer alıyor. Burada yani tabii banka bir taraftan bir kalkınma bankası, elbette kalkınma önceliklerini nazarı itibara alıyor ama netice itibarıyla aynı zamanda ticari mülahazalar ve fizibilite de gene ön planda değerlendirilen unsurlar arasında. Üye ülkelerin sundukları projelerin fizibilite ve uygulanabilirlikleri de bu bakımdan ağırlıklı rol oynuyor.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Soru sormak isteyen başka üyemiz olmadığı dikkatle tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE İSLAM KALKINMA BANKASI GRUBU ARASINDA TÜRKİYE VE İKB ÜYE ÜLKELERİ ARASINDAKİ TİCARET VE YATIRIMLARIN TEŞVİKİ İÇİN İŞBİRLİĞİNE DAİR MUTABAKAT MUHTIRASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 2/3/2013 tarihinde Cidde'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İslam Kalkınma Bankası Grubu Arasında Türkiye ve İKB Üye Ülkeleri Arasındaki Ticaret ve Yatırımların Teşviki İçin İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırası"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(1/801) esas numaralı kanun tasarısının Komisyon raporu hakkında Ankara Milletvekili Emrullah İşler, Rize Milletvekili Hasan Karal ve Samsun Milletvekili Akif Çağatay Kılıç'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin 4'üncü maddesine geçiyoruz.

"Türkiye Cumhuriyeti ile Peru Cumhuriyeti Arasında Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Düzeltme Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı."

(1/807) esas numaralı tasarı 19 Temmuz 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur, 1 Ekim 2013 tarihinde de Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Gücük, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gündemdeki anlaşma 15 Nisan 2011 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Anlaşmayla ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Anlaşmanın imzalanmasını müteakip, Peru tarafı anlaşmanın özünü değiştirmeyecek şekilde 5'inci madde içeriğinin anlaşmanın adıyla daha uyumlu hâle getirilmesi talebiyle "ticari" ifadesinin söz konusu maddeye eklenmesini talep etmiştir ve bu talep nota teatisi yoluyla sonuçlandırılmıştır. Anlaşma ve tadil işlemi Peru tarafında onay aşamasındadır.

Tasarının kabulünü tensiplerini arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Öztürk, sizin ilave edeceğiniz bir husus varsa buyurun.

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ UĞUR ÖZTÜRK – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; Peru Türkiye açısından Latin Amerika'ya açılma stratejimiz kapsamında önem arz eden ülkelerden biridir. 2009 yılında Şili ile imzaladığımız serbest ticaret anlaşmasından sonra Kolombiya ve Ekvador'a yönelik yine bir serbest ticaret anlaşmasına yönelik girişimlerimiz de devam ederken Peru'yla ihdas ettiğimiz ve KEK Mekanizmasını ortaya koyan bu anlaşma büyük önem arz etmektedir. Peru yüz ölçümü itibarıyla Güney Amerika'nın 3'üncü büyük ülkesidir. 31 milyonluk nüfusu ve 199,4 milyar dolarlık gayrisafi yurt içi millî hasılasıyla önemli bir bölgesel ekonomidir ve bakir bir pazardır ihracatımız için ve yine yurt dışı yatırımlarımız bakımından. IMF rakamlarına göre Peru 2012 yılında 199,4 milyar dolarlık nominal mahiyette gayrisafi yurt içi hasılayla dünyada 50'nci sırada, Dünya Bankası verilerine göre ise 49'uncu sırada yer almaktadır. Ve yine Peru önemli maden kaynaklarına sahiptir. Latin Amerika ve Karayipler'in 7'nci büyük ekonomisi konumundadır. Bakanlığımızca 2006 yılından bu yana uygulanmakta olan "Latin Amerika ülkeleriyle ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirme stratejisi" kapsamında Latin Amerika ülkeleri arasında önemli bir yere sahip olan bu ülkeyle ikili ticari ve ekonomik ilişkilerimizi daha da geliştirmek arzusundayız. Bu itibarla, Lima'da da bir ticaret müşavirliğimiz 2012 yılından bu yana faaliyet göstermektedir. Dolayısıyla, KEK mekanizmasını ihdas eden bu anlaşmayı takiben Peru tarafından gelen küçük mahiyetteki bu değişikliğin kabul edilmesini biz uygun görerek yüce Komisyonunuza arz ettik.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN –Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen Komisyon üyemiz mevcut değildir. Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE PERU CUMHURİYETİ ARASINDA EKONOMİK VE TİCARİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI İLE ANLAŞMADA DÜZELTME YAPILMASINA İLİŞKİN NOTALARIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 15 Nisan 2011 tarihinde Ankara'da imzalanan " Türkiye Cumhuriyeti ile Peru Cumhuriyeti Arasında Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşması" ile Anlaşmada düzeltme yapılmasına ilişkin Notaların onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Atıcı, oylamaya geçtik. Söz almak istiyorsanız verebilirim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Özlemişti sizi, hoş geldiniz.

Buyurun.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(1/807) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın Komisyon raporu hakkında Ankara Milletvekili Emrullah İşler, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar, ve İzmir Milletvekili Rifat Sait'in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin 5'inci maddesine geçiyorum.

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticari Ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı"

(1/811) esas numaralı tasarı 6 Ağustos 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur, 1 Ekim 2013 tarihinde de Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Güçük, buyurun.

DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gündemdeki anlaşma Sayın Ekonomi Bakanımız ile Nijerli muhatapı arasında 8 Ocak 2013 tarihinde Niamey’de imzalanmıştır. Nijer denize kıyısı olmayan bir orta Afrika ülkesidir ve ekonomisi tarım, hayvancılık ve madencilğe dayanmaktadır. Bu ülke, malumunuz olduğu üzere, 2005, 2006 ve 2009 yıllarında kuraklık ve çekirge istilası nedeniyle açlık sorunuyla karşılaşmıştır. Ülkenin en büyük geçim kaynağı uranyum madenleridir. Nijer aynı zamanda zengin petrol, kömür ve altın yataklarına da sahip bulunmaktadır.

Gündemdeki anlaşma mevcut ekonomik ilişkilerin gözden geçirilmesini ve yeni ekonomik iş birliği alanlarının oluşturulmasında müzakere mekanizması olan karma ekonomik komisyonun da kurulmasını öngörmektedir. Nijer tarafı anlaşmanın onay sürecini tamamlamıştır.

Tasarının kabulünü tensiplerini arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Öztürk, sizin ilave edeceğiniz bir husus var mı?

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ UĞUR ÖZTÜRK – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; Afrika stratejisi kapsamında Afrika ülkeleri ile olan ticaret rakamlarımızı incelediğimizde, 2012 yılında Afrika ihracatımız 13,36 milyar dolar, Afrika’dan ithalatımız ise 9,67 milyar dolar, toplam ticaret hacmimiz ise 23,03 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Nitekim, rakamlara baktığımızda, yıllar itibarıyla, Sahra Altı Afrika’sı da dahil olmak üzere, ülkemiz lehine fazla veren bir dış ticaret yapısıyla karşılaşmaktayız. Nijer de bundan farklı değil. Nitekim, 2012 yılında Nijer’e ihracatımız önceki yıla göre yüzde 59,3 artışla 38,9 milyon dolar düzeyinde, ithalatımız ise yüzde 473 artarak 78 bin dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, söz konusu TETİ anlaşmasının ülkemiz ile Nijer arasında karşılıklı ticari münasebetlerin teşvik edilmesinde önemli bir arz olacağına inanıyor, önemli bir adım olacağına inanıyor, teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE NİJER CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA EKONOMİK, TİCARİ VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- 8 Ocak 2013 tarihinde Niamey’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(1/811) esas numaralı kanun tasarısının Komisyon raporu hakkında Ankara Milletvekili Emrullah İşler, Rize Milletvekili Hasan Karal ve Samsun Milletvekili Akif Çağatay Kılıç’ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin 6' ncı maddesine geçiyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Benin Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

(1/817) esas numaralı tasarı 19 Temmuz 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. 1 Ekim 2013 tarihinde de Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Gücük, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET TUĞRUL GÜCÜK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gündemdeki anlaşma 9 Temmuz 2012 tarihinde Ankara'da Ekonomi Bakanlığı Müsteşarı ile Beninli muhatabı arasında imzalanmıştır. Anlaşmayla mevcut ekonomik ilişkilerin gözden geçirilmesi ve yeni ekonomik iş birliği alanlarının oluşturulmasında müzakere mekanizması olan karma ekonomik komisyonun kurulması da öngörülmektedir. Anlaşma ile esas itibarıyla Türkiye ile Benin arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik her türlü önlemin alınması ve karşılıklı ticari münasebetlerin teşvik edilmesi kararlaştırılmış olmaktadır.

Tasarının kabulünü tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Öztürk sizin ilave edeceğiniz bir şey var mı?

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ UĞUR ÖZTÜRK – Sayın Başkanım bu aşamada yok, arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen Komisyon üyemiz olmadığı cihetle tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE BENİN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA EKONOMİK, TİCARİ VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- 9 Temmuz 2013 tarihinde Ankara'da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Benin Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(1/817) esas numaralı kanun tasarısının Komisyon raporu hakkında İstanbul Milletvekili İsmail Safi, Samsun Milletvekili Akif Çağatay Kılıç ve Kırşehir Milletvekili Abdullah Çalışkan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ekonomi Bakanlığımız temsilcilerine teşekkür ediyorum.

Toplantıya kısa bir ara veriyoruz. Ben Dışışleri Bakanımııı karşılayacağım, ondan sonra Dışışleri Bakanımııııla devam edeceğiz.

Ayrıca bir Guinness rekoru kırdığımızı da dikkatlerinize ve bilgilerinize sunuyorum; 6 anlaşma, on sekiz dakika.

Kapanma Saati: 11.33

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.38

BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammed ÇETİN (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Aşkın BAK (İstanbul)

KÂTİP: Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın Dışışleri Bakanımız, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışışleri Komisyonuna hoş geldiniz.

Gerçekten, gerek bölgemizde gerek dünyada çok önemli gelişmelerin cereyan etmekte olduğu bir dönemde sizi burada ağırlamaktan büyük memnuniyet duyuyoruz, onur duyuyoruz, şeref verdiniz. Daha önce sizin misafirliğinizde böyle bir toplantıyı gerçekleştirmiştik, Devlet Konukevi'nde ve o zamanki görüşlerinizden istifade etmiştik.; görüş teatisine de imkân verdiğiniz için çok yararlı bir toplantı olmuştu. Bu kez sizi Komisyon toplantı odamızda ağırlıyoruz. Bu ilgi de gösteriyor ki gerçekten çok zamanlı ve herkesin merakla beklediği bir toplantı.

Komisyon üyelerimiz yanında, Komisyon eski üyelerimiz ve bazı milletvekillerimiz de sizi dinlemek için burada bulunuyorlar. İzin vererseniz size sözü vereyim, bir açış ifadelerinde bulunduktan sonra basınımıza teşekkür edeceğim. Toplantının müteakip kısmını kendi aramızda devam ettirmeyi arzu ediyorum ki hem daha rahat konuşabiliriz hem de derinliğine girebiliriz.

Sayın Bakanım tekrar hoş geldiniz, buyurun efendim.

DİŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli komisyon üyeleri, ben de Komisyonumuzu ziyaret etmekten...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Efendim, usule ilişkin bir husus var...

BAŞKAN – Sayın Bakanımızı dinleyelim.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Efendim, o konuda zaten usule ilişkin. Plan ve Bütçede de aynı şey yapılıyor.

BAŞKAN – Sayın Valim, müsaade ederseniz toplantıyı ben yöneteyim, Sayın Bakan'a sözü verdim, kesmeyelim.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Hayhay efendim. Yalnız basının, Sayın Bakan'dan sonra ayrılması için seyrini değiştiriyor. Reklamlar var, eleştiriler yok.

BAŞKAN – Sayın Valim, Tüzük'e göre toplantıyı başkan yönetir, ben de bu şekilde yönetiyorum.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Tamam efendim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakanım.

DİŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; ben de Komisyonumuzu ziyaret etmekten ve böyle bir istişare fırsatı bulmaktan büyük bir mutluluk ve onur duyuyorum. Bahsettiğiniz gibi, uluslararası sistemde gerek küresel alanda gerek bölgesel alanlarda olağanüstü bir dinamizm yaşanıyor. Daha önce on yıllara sığan değişimler, şimdi aylarla ifade edilecek dönemlerde yaşanabiliyor.

Dolayısıyla, bütün bu gelişmelerin ve dinamik atmosferin tam da merkezinde bulunan bir ülke olarak ülkemizin, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bu şartlara intibakı ve gelecek on yıllara, yüz yıllara hazırlanması büyük bir önem taşıyor. Bu anlamda yüce Meclisimizin yetkili Komisyonu olan Dışışleri Komisyonu ile sık sık görüşmemizde bizde büyük bir fayda mülâhaza ediyoruz. Aslında zatıralinizle daha önceki görüşmelerimizde bunu ekim başında yapmak istiyorduk. Ancak araya uzun bir bayram tatili, sonrada sizin son derece başarılı bir Bağdat ziyaretiniz söz konusu oldu. Daha fazla geciktirmemek için ben Sayın Başbakanımızdan izin istedim, İskandinav ülkelerine, Finlandiya'ya, İsveç'e, Polonya'ya yaptığı ziyaretten izin istedim ve bu Komisyona katılma imkânı buldum. Çünkü önümüzdeki hafta ve daha sonraki haftalarda da yoğun bir dış politika temposu var.

Büyük bir onur duyuyorum. Çok teşekkür ederim bu fırsatı verdiğiniz için. Daha detaylı istişare için basınımızın ayrılmasından sonra devam edebiliriz.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Basınımıza teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, buyurun efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANİ AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Tekrar çok teşekkür ederim Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri.

Biraz önce de zikrettiğim gibi uluslararası sistemde olağanüstü dönüşümler, değişimler yaşanıyor. Türkiye olarak, Ankara’da otururken çevremize doğru baktığımızda, batıya doğru döndüğümüzde, Yunanistan’dan başlayıp Portekiz’de, oradan İzlanda’ya kadar uzanan kuşakta, Avrupa hattında büyük bir ekonomik kriz atmosferi hâlâ etkisini sürdürüyor ve bunun yol açtığı tabii aşırı akımların, ırkçı temayüllerin artması ve bunun doğurduğu riskler de dâhil olmak üzere, Avrupa, kendi içinde çok ciddi bir muhasebe dönemi, yeniden yapılanma dönemi ihtiyacı içinde. Türkiye, bir Avrupa ülkesi olarak, Avrupa tarihinin ayrılmaz bir parçası olarak bütün bu dönüşümlerin içinde çok dikkatli bir şekilde bunları takip etmek, mümkünse bunları Avrupa Birliği ilişkileri çerçevesinde ve dışındaki kurumlara sürece katılmak ve katkıda bulunmak, hatta belli ölçülerde bu krizlerin yönetilmesinde öncü rol üstlenmek durumunda. Başta Balkan ülkeleri, Orta Avrupa ülkeleri olmak üzere... Ki geçen hafta Visegrad 4 Grubu’yla ilk defa Türkiye, kurumsal olarak bir araya geldi Orta Avrupa ülkeleriyle Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya ve Macaristan, 4+1 formatında toplandık. Avrupa Birliği ve Batı Avrupa ülkeleriyle geliştirdiğimiz ilişkiler malum, bunu yakından takip etmek durumundayız. Geleceğimizi etkileyen son derece büyük bir dönüşüm yaşanıyor.

Diğer taraftan, güneyden, Suriye’den, Irak’tan Fas’a kadar uzanan ve hatta doğuya doğru da etkisini gösteren büyük bir siyasi değişim süreci ve krizler silsilesi yaşanıyor. Onun üzerinde de dikkatlice durmak durumundayız. Çünkü Türkiye, bu coğrafyanın da ayrılmaz bir parçası. İran’dan Orta Asya’ya, Kafkaslardan Orta Asya’ya ve İran’dan Pakistan üzerinden Afganistan’dan ta Çin’e kadar uzanan kuşakta da Asya dengelerini etkileyecek olağanüstü değişimler yaşanıyor. Son derece dikkatli ama aynı zamanda bütün bu süreçleri bir anlamda etkileyebilecek bir dış politika aktivizmi, faaliyeti göstermek durumundayız. Bu krizlerin ortasında Türkiye süratle kalkınan ekonomisi, son derece sağlam temeller ve geçmiş birikimi üzerinde yükselen demokrasisi ve tabii bunlardan destek alan dış politikasıyla istikrar adası durumunda ve bütün bu süreçlerde, bölgesel konularda en etkin aktör olarak da devrede.

Şimdi, bunu ben önce müsaade ederseniz, uluslararası sistemdeki bu değişimle ilgili kanaatlerimi kısaca paylaşmak, sizlere arz etmek istiyorum. Sonra da Türkiye’nin etrafında halka halka genişleyecek şekilde beş ana alanda dış politikamızın oturduğu temel prensipleri paylaşmak istiyorum.

Uluslararası sistem, soğuk savaş döneminde belli temeller üzerine oturmuştu ve istikrarlı bir yapı arz ediyordu yani 1960’lı yılların başındaki dünya ile 1980’li yılların sonundaki dünya arasında dış politika tercihleriniz bakımından çok büyük değişim yaşamadan da kendi ulusal çıkarlarınızı koruyup veya belli ittifak sistemleri içinde genel doğrular çerçevesinde hareket etme imkânınız vardı. Uluslararası sistemin süreklilik arz eden kurumları, süreklilik arz eden ulusal pozisyonları vardı. Ancak soğuk savaş sonrasında, hani tarihin son tezleriyle vesaire olumlu bir hava estirilmeye çalışılsa da tarih sona ermediği gibi çok daha hızlı bir ivmeyle akmaya başladı ve bu tarih bizim etrafımızda akıyor. İktidarıyla muhalefetiyle, siyasetçisiyle, aydınlarıyla, sanatçısıyla, kurumlarıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla bu tarihî akışı hepimizin doğru okuması, mümkün olduğu kadar... Farklı okumalar olabilir, hepimiz bu farklı okumalara saygı göstermek durumundayız ama bu farklı okumaların dahi birbirimizi zenginleştirdiği bir özgürlük ortamı içinde tartışabilmemiz lazım. Sloganlardan arınmış, ideolojilerden mümkün olduğu kadar uzaklaştırılmış ve sağlam, rasyonel temeller üzerinde bunu tartışmak hepimize büyük katkı sağlar.

Tabii, iktidar olarak biz bir dış politika yürütüyoruz. Bunun eleştirilmesinden daha doğal bir durum yok. Bu eleştirileri, hele hele bu zeminde, Komisyonunda ben sadece bir eleştiri olarak değil katkı olarak da ciddiyetle ele alacağımızı, bu katkıları değerlendireceğimizi en başından söylemek istiyorum. Çünkü alternatif herhangi bir politika teklif edildiğinde bunu memnuniyetle karşılarız.

Baktığımızda, soğuk savaş sonrası gelişmelere, üç önemli büyük deprem yaşandı: Birisi jeopolitik deprem. 1989 Berlin Duvarı’nın yıkılmasıyla başlayan ama 1991’de Sovyetler’in çöküşüyle birlikte ortaya çıkan yeni bir tablo. Jeopolitik deprem, Orta Avrupa’dan Orta Asya’ya kadar olan bütün siyasi haritayı değiştirdi, jeopolitik dengeleri sarstı, yeni jeopolitik dengeler kurdu. Türkiye Cumhuriyeti devleti de o zaman karşı karşıya kaldığı problemlere Balkanlarda, Kafkaslarda, Orta Asya’da mümkün olduğunca cevap vermeye, bir şekilde oradaki mevcudiyetini tahkim etmeye dönük ciddi atılımlar, çalışmalar yaptı. Bu jeopolitik depremin yaşandığı dönemde Türkiye’de de koalisyon hükûmetleri, terörle mücadele ve özellikle ekonomik krizler, bu jeopolitik depremin çıkardığı fırsatlardan daha çok dezavantajları veya riskleri bertaraf etmeye dönük olarak tavrı alma zorunluluğunu beraberinde getirdi. Kastettiğim şey şu, bir eleştiri veya maksadıyla değil ancak o büyük deprem bizi ciddi şekilde sarstı ve bir taraftan da kültürel bağlarımızı, tarihî arka

planımızı, bizden medet uman, bekleyen Bosna gibi, Kosova gibi, Nahcivan gibi, Karabağ gibi Kafkaslarda, Orta Asya'daki bütün o Türk Cumhuriyetlerin beklentileriyle karşı karşıya kaldık ve bunu karşılamak için işte TİKA gibi kurumlar oluşturuldu, birçok yeni atılımlar içine girildi. Ancak, dediğim bazı sorunlar dolayısıyla da intibak da sıkıntı yaşadığımız anlar da oldu.

İkinci büyük deprem: 2001, 11 Eylül olaylarıyla yaşandı. Bu bir güvenlik travması oluşturdu bütün dünyada ve özgürlükçü söylemin yerini güvenlik ağırlıklı söylemler aldı. Ve iki operasyon; Afganistan operasyonu, Irak müdahalesi, o son on yıla etkide bulunacak şekilde sonuçlar doğuran yeni bir konjonktür ortaya çıkardı. Bizim hükûmetlerimizin dış politika anlayışı, uygulamaları da bu dönemde önemli ölçüde yaşandı. Biz AK PARTİ hükûmetleri olarak son on yılda hem bir önceki dönemde yaşanan jeopolitik depreme daha kalıcı çözümler bulacak faaliyetler içine girdik hem bu yeni güvenlik travması altında oluşan yeni dönemin etkilerini minimize ederek özgürlük alanlarını genişleten ve çevre havzalarda Türkiye'nin barışçıl yollarla yumuşak güç olarak ortaya çıkmasını sağlayan bir dış politika anlayışını benimsedi.

Şimdi, biz üçüncü büyük depremin içindeyiz, hepimizin bunun farkında olması lazım. Bu da 2008 küresel ekonomik krizle başlayan, 2011 Avrupa'daki krizle tırmanan ekonomi politik bir dönüşüm, buna paralel de bütün Orta Doğu'da kitlelerin ayağa kalkarak, aynen 1990'lı yılların başında Balkan halklarının, Kafkas halklarının, Orta Asya halklarının talep ettiği temel talepler, özellikle Doğu Avrupa'daki dönüşümle ilgili taleplere benzer taleplerle hareketlenmesi ve bir anlamda siyasi coğrafyayı da etkileyecek şekilde bir yatay hareketlilik içine girmesi. Bununla ne kastettiğimi bölge politikalarında izah etmeye çalışacağım. Şimdi, biz, bu depremin olumsuz sonuçlarını mümkün olduğu kadar, ulusal çıkarlarımız açısından minimize etmeye çalışırken bir taraftan da Türkiye'nin son on yıl içinde biriktirdiği önemli kazanımlara dayalı olarak Türkiye'yi bütün çevre bölgelerde etkin, küresel alanda belirleyici ve öncü rol üstlenebilen bir ülke konumuna getirmek hedefine dönük olarak politikalarımızı sürdürüyoruz.

Şimdi, tek tek ele alırsak, tabii sorularla daha detaylı konulara gireceğiz ve bu Komisyonumuzun değerli üyelerinin tabii devlet mahremiyeti içinde bütün sorularına en açık bir şekilde cevap vermeye de çalışacağım. Biz, 2002'de yola çıktığımızda yani AK PARTİ iktidarı olarak başladığımızda birtakım prensipler vaat etmiştik, bu prensipler çerçevesinde son dönemde getirilen eleştirileri de bildiğim için o konulara da oradan girerek bu paradigmayı, bu çerçeveyi biraz açmak istiyorum.

Bu prensiplerden birisi özgürlük, güvenlik dengesi idi yani hem Türkiye içinde bütün soğuk savaş dönemince daha çok güvenlik ağırlıklı bir "hard power" NATO üyesi olarak görülen Türkiye'nin içerideki demokratikleşme süreçleriyle ve dışarıda uyguladığı "soft power"la özgürlük, güvenlik dengesi içinde, özgürlüğe de atıfta bulunan, çevre halklara da, halkların talepleri konusunda da değer odaklı -sadece çıkar odaklı değil- dış politika ilkelerini benimseyen bir yaklaşım sergilemeye gayret sarf ettik.

Bir çarpıcı bir sahneyi söyleyeyim, ben, buraya, Norveç Dışişleri Bakanıyla arabuluculuk konusundaki bir çalıştaydan geliyorum. Aramızda deneyimli diplomatlarımız var, 1990'lı yıllar boyunca İskandinav ülkeleriyle bizim aramızda hep gerilimli ilişkiler oldu, hep İskandinav ülkeleri, ki insan hakları konusunda, efendim diğer birçok hususlarda küresel barış konusunda Oslo, başlı başına bir marka. Norveç'le biz soğuk savaş döneminde NATO'nun iki "hard power"ı olarak, iki kanat ülkesi olarak biliniyorduk ve ilişkilerimiz o temele oturmuştu. Soğuk savaş sonrasında, 1990'lı yıllarda Türkiye'deki bazı yani Türkiye'nin insan hakları konusundaki yanlış uygulamaları ama bir taraftan da İskandinav ülkelerinin bununla ilgili yaklaşımları sebebiyle gerilimli dönem yaşadık ilişkilerimizde ama şimdi, Avrupa'da bizimle en yakın ilişkiler kuran ülkeler İskandinav ülkeleri. Ve sabahleyin Norveç Dışişleri Bakanı, Türkiye'yi dünyanın en önemli yumuşak güçlerinden biri olarak birlikte çalışmaktan onur duyulan bir ülke olarak takdim etti. Bu, Türkiye'nin demokrasinin ve insan hakları konusunda iç politikadaki değişimlerinin dış yansımaları itibarıyla ülkeler arasındaki ilişkileri nasıl etkilediğini göstermek bakımından önemli.

Ben bir akademisyen olarak o günlerde 1990'lı yıllarda, 1997 veya 1998'de Atatürk adına, cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk adına verilen ödülün Mandela tarafından reddedilmesinde büyük bir onur kırıklığı yaşamıştım. Nasıl olurdu? Türkiye en büyük bir ödül koyuyor ve Mandela, Türkiye'nin genel görüntüsü, uluslararası görüntüsü dolayısıyla bu ödülü reddediyor. Bu, bende bir Türk vatandaşı olarak, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak ve bir aydın olarak, hem küresel alandaki tartışmaları da bilen bir aydın, bir akademisyen olarak deruni bir hayal kırıklığına sebebiyet vermişti.

Şimdi, Mandela'nın sağ kolu durumunda olan Zuma'nın Güney Afrika Cumhuriyeti'yle Mısır dâhil dünyadaki küresel demokrasilerin gelişmesi için ortak bir platformda inisiyatif geliştirme kararı verdik. "Yükselen büyük demokrasiler" şeklinde bir platform oluşturmayı düşünüyoruz ve şu anda Güney Afrika Cumhuriyeti'yle ve Mandela'nın en yakın arkadaşlarıyla, bütün Afrika konularında ve Mısır'daki darbe karşıtı tutum konusunda aynı safta bulunuyoruz. Bir tarafta Güney Afrika gibi insanlık ve vicdanı temsil eden "apartheid" karşıtı bir rejimin insan hakları sicili bakımından insanlık vicdanını temsil eden bir ülkeyle ilişkileriniz gelişiyor en

güneyde; diğer tarafta en kuzeyde İskandinav ülkeleri -ki Oslo barış süreci, Finlandiya'nın Ahtisaari raporlarını vesaire biliyorsunuz - bütün bu "soft power" alanında önemli ülkeleriyle aynı safta bulunuyoruz ve bazı otoriter ülkelerle problem yaşıyoruz, doğrudur. Ama bu bir yerde tercih etmek durumunda kaldığınızda genel insan hakları ve insanlık vicdanı itibarıyla kimlerle yan yana durduğunuz önem taşıyor. Keşke 1990'lı yıllarda da Mandela o ödülü kabul etmiş olsaydı ve o ödül devam ediyor olmuş olsaydı ama olmadı. Bu, bizim, özgürlük ile güvenlik arasında kurduğumuz dengenin doğal sonucudur. Bunu bir kez böyle bir temele oturttuğunuzda diğer politikalarınızın da buna paralel ve bununla uyumlu gelişmesi lazım. Bir taraftan özgürlükçü bir söylem benimserken diğer taraftan Orta Doğu'da otoriter rejimlerin, dikta rejimlerinin yanında durmanız zor. Ha, o rejimler kendi içlerinde bir sıkıntı yaşamadıkça Türkiye'nin müdahil olması söz konusu değil, hiçbir zaman da biz bunu sorgulamadık, hiçbir zaman hiçbir ülke halkına "Kalkın, ayaklanın." gibi bir ifadeye bulunulmadı hiçbir yetkili tarafından ve her zaman hangi ülkede ne yönetim varsa onlarla iyi ilişkiler kurmaya çalıştık ama bir kere insanlar haklı talepleri için -bizim, halkımız için doğru gördüğümüz talepler için- ayağa kalktığında veya talep getirdiğinde siz bir tercih yapmak durumundasınız, ya otoriter eğilimlerden yana tercihinizi kullanacaksınız ya da o halkların yanında. Otoriter eğilimlerden yana tercihinizi kullandığınızda insanlık vicdanını temsil eden ülkeler kategorisinden otoriter eğilimlerde reel politika yapan ve o vicdandan kopan ülkeler kategorisine doğru gidersiniz. Ödülleriniz reddedilir, bu konuları gündeme getiren ülkeler çerçevesinde sürekli eleştirilir konumunda bulunursunuz. Bu, bizim iç politikayla dış politika arasında daha en başından tespit ettiğimiz bir ilişkiydi. Biz vatandaşlarımıza, Türkiye Cumhuriyeti devletinin adı anıldığında, insanlık vicdanını temsil eden ve güvenlik kadar özgürlük anlayışlarını da benimseyen bir ülke vatandaşı olmanın gururunu yaşatmak istiyoruz ve halkımıza ne diyorsak, onların taleplerine nasıl yaklaşıyorsak diğer halkların taleplerine de aynı tutarlılık içinde yaklaşmak sorumluluğumuz var.

İkincisi, prensip, son günlerde çok sık gündeme gelen ve eleştiri konusu yapılan, benimle de özdeşleşen ama AK PARTİ iktidarlarımızın, Sayın Başbakanımızın ta en başından beri savunduğu "komşularla sıfır sorun" ve "maksimum entegrasyon" ilkesi ile ilgili tutum. Bakınız, biz komşularımızla ilişkiler konusunda ve geldiğimiz çerçeve itibarıyla her zaman, hiçbir sorun olmadan, mümkün olan en geniş entegrasyonu savunduk, savunmaya devam edeceğiz. Bu ilkenin arkasındayız. Bu ilke, doğru bir ilkedir. Türkiye'nin imajını dünyada da değiştiren bir ilkedir. Değişik dillere çevrilerek uluslararası literatüre girmiş de bir ilkedir. Neden? Çünkü bizim bununla yapmak istediğimiz şey şuydu: Bir psikolojik devrim, mümkünse, bir algı devrimi oluşturmak ve Türkiye'nin bütün komşularıyla problemli bir ülke görüntüsü uluslararası alanda söz konusu iken 1990'lı yıllarda, bu dönemde bütün komşularıyla barışma ve kucaklaşma iradesi sergileyen bir ülke algısı oluşturmak ve bu algıyı oluşturduk. Bu, şu demek değil: Kardeş-kardeş arasında da sıkıntı yaşanır, günlük uluslararası ilişkiler sistemi idealist bir şekilde güllük gülistanlık bir bahçe değil. Hiçbirimiz bunu hiçbir zaman iddia etmedik ve bir değerler hiyerarşisi söz konusu olduğunda insanlık idealleri bağlamındaki, insanların temel hak ve özgürlükleri bağlamındaki temel ilke hiçbir zaman başka bir ilke tarafından geçilemez, o ilke öne çıkarılamaz. Ama son on yıl içinde komşularımızla ilişkiler bağlamında devrim mahiyetinde adımlar attık ve size sadece şu bir aylık takvimi verdiğimizde de aslında bu ilişkilerin doğasında olumsuz bir değişimin olmadığını da görürsünüz. Çok ilginç bir şekilde biz 2004'te, 2005'te Suriye ve İran'la ilişkilerimizin mükemmel seyrettiği dönemlerde -ki İran'la hâlâ gayet iyi ilişkilerimiz var- bu komşularla sıfır sorun ilkesi gizli bir gündemin parçası olarak yansıtılmıştı içeride de, dışarıda da, Türkiye'nin doğruya dönük politikasının bir yansıması. Şimdi ise sanki doğruya dönük politikada sıkıntılar varmış gibi başka bir perspektiften eleştiriye tabi tutuluyor. Ne yaptık komşularla ilişkilerde, daha önce hiç kurulmamış bir mekanizmayı ihdas ettik: Yüksek düzeyli işbirliği konseyleri. Şu ana kadar 14 ülkeyle bunu kurduk. Sadece görebilmek açısından komşularımızla ekonomik ilişkilerdeki tablo şu: YDSK kurulmasından sonra, son dört yıl içinde YDSK'ların başlamasından sonra, hani komşularla problemli ilişkilere girildiği iddia edilen dönemden itibaren geliştirilen mekanizmalarla Irak'la dış ticaret hacmimiz yaklaşık 10 misli, Rusya Federasyonu'yla yine 10 mislinden fazla -ki Irak'la ve diğerleriyle de ayrıca göstereceğim- Yunanistan'la YDSK yapılanmasıyla 2 YDSK toplantısında 47 anlaşma imzaladık Yunanistan'la ve krizde olduğumuz yani komşularla sıfır sorun ilişkisinin çöktüğü iddia edilen yıllardan birinde, bu sene, 47 anlaşma imzaladık Yunanistan'la. Bütün cumhuriyet tarihi boyunca Yunanistan'la imzalanan toplam anlaşma sayısı 35, arkadaşlar. Bu komşu ülkelerle YDSK sistemi üzerinden son dört yıl içinde, hani krize girmiştik ya komşularla, toplam 351 anlaşma imzaladık. Çoğu sizin Komisyonunuzdan geçen anlaşmalar, çok teşekkür ederim gösterdiğiniz ilgi ve çalışma temposuna. 351 anlaşma... Şimdi, yine, hani Rusya'yla, İran'la sıkıntı olduğu iddia edilen şeyleri kast ederek söylüyorum, dört sene önce, Allah aşkına bu Komisyon üyelerine samimiyetle sorulduğunda, Rusya'yla vizelerin kalkacağı akla gelir miydi? Rusya'yla düzenli olarak her sene -bu sene 4'üncüsünü yapacağız iki hafta sonra- liderler düzeyinde toplantı yapılacağı akla gelir miydi? 2004 yılında Putin'in Türkiye ziyaretine kadar hiçbir Rus devlet başkanı tarih boyu -1 kez etkisiz anlamda yani Brejnev değil de, sembolik devlet başkanı ziyareti var- Türkiye'yi ziyaret etmemişti, 1990'lı yıllar da dâhil. Bir tek Yeltsin'in AGİT

toplantısı için gelişi var ikili ziyaret bağlamında. Son on yıl içinde ise krizde olduğu söylenen son dört yıl içinde en az 2 kez karşılıklı ziyaret yapılıyor bir yılda. Bir, Türkiye’de bir şeyde, ayrıca da ikili ziyaretler yapılıyor ayrıca. Şimdi, 21 Kasım’da da Rusya’yla tekrar YDSK yapacağız.

Bakınız, Rusya’yla 2009’dan bu yana, hani komşularla problemli olduğumuz iddia edilen dönemde ikili ticaret grafiğimiz bu. Yunanistan’la ikili ticaret grafiğimiz 2009’dan bu yana, krizde olduğu iddia edilen dönemdeki grafiğimiz, 3 milyar dolardan 5,5 milyar dolara. Irak’la, hani çok problemli olduğumuz düşünülen dönemde dahi 6 milyar dolardan 12 milyar dolara, 2010’dan itibaren gittikçe artan bir grafikte.

Şimdi, soru geldiği zaman bunları daha detaylı size arz ederim, arz etmeye çalışırım. Ama size hani komşularla “Sıfır sorundan sıfır komşu”ya falan gibi son derece sloganik, biraz müstehzi ifadeleri biraz vicdanınıza dönerek şöyle bir değerlendirmenizi talep ediyorum. Bir ay içinde benim, Sayın Başbakanımızın, Sayın Cumhurbaşkanımızın takvimi itibarıyla şu bir ayda yani ekim ayı sonuyla kasım ayı sonu itibarıyla 3 komşu ülkeyle Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyinde bir araya geldik devlet başkanları düzeyinde. Geldik ve geliyoruz, Ukrayna, Rusya ve Azerbaycan’la. Her birinde de 10’u aşkın anlaşma imzalayarak en üst düzeyde ziyaretle Ukrayna ve Azerbaycan’la Türkiye’de. Ukrayna’yla yaptık geçtiğimiz haftalarda, Azerbaycan’la da önümüzdeki hafta yapacağız, Rusya’ya da biz gideceğiz. Irak ve İran’la, hani çok sıkıntılı olduğumuz düşünülen ülkelerle, bu bir ay içinde hem Irak Dışişleri Bakanı Türkiye’ye geldi, İran Dışişleri Bakanı Türkiye’ye geldi hem de ben orayı ziyaret edeceğim. İran’la sıkıntılı olduğumuz düşünülüyor ya, hep bu pompalanıyor, İran Cumhurbaşkanı aralık ayında Türkiye’ye gelecek benim ziyaretimi müteakip -26 Kasım’da ben gideceğim- aralık ayında İran Cumhurbaşkanı, ocak ayında da Sayın Başbakanımız muhtemelen gidecek. Irak’ta benim ziyaretimi müteakiben Medis Başkanımızın ziyareti var, Irak Başbakanının ziyareti var ve hazırlıklar tamamlanabilirse YDSK yapacağız. Bulgaristan Dışişleri Bakanı geçen hafta buradaydı, Romanya Başbakanı Marmaray dolayısıyla buradaydı, ikili görüşmeler yaptık. Yani şöyle bir çevreye bakarsanız bir ay içinde görüşmediğimiz... Benim de Yunanistan ziyaretim söz konusu olacak YDSK hazırlıkları dolayısıyla. Gürcistan yeni Devlet Başkanının yemin töreni dolayısıyla Hükümetimizi temsilen bir bakanımız katılacak, Gürcistan’la zaten pasaportlar bile kalktı. Şimdi şöyle bir çevremize bakalım, bu anlamda bir ay içinde temasa geçmediğimiz bir Suriye var, bir Ermenistan var, bir de Güney Kıbrıs Rum Yönetimi. Ki ilk defa tarihte Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin temsilcisi, müzakerecisi Ankara’yı ziyaret edecek ve ilk defa tarihte –bizim için devrim mahiyetinde bir adımdır- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti müzakerecisi de Atina’yı ziyaret edecek. Dolayısıyla, Yunanistan ilk defa Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni muhatap alacak ve inşallah, eğer gelişmeler olumlu seyrederse Kıbrıs’ta müzakerelerde bir aşamaya gideceğiz. İnşallah Azerbaycan’la birlikte geliştirdiğimiz yeni bazı girişimler çerçevesinde Ermenistan-Azerbaycan ilişkilerinde de bir önemli yeni girişim başlatmanın hazırlıkları içindeyiz eğer istediğimiz ortam ve atmosfer olursa. Azerbaycan seçimlerini müteakip Kafkaslarda yeni bazı girişimlerimiz olacak. Geriye Suriye kalıyor. Suriye konusunu Orta Doğu’daki Arap Baharı denklemiyle tekrar sizlerle paylaşmak istiyorum. Ama şimdi buradan çıkarak Türkiye’nin komşularıyla sorunlu bir ülke görüntüsü olabilir mi? Ha, şu var: Bakınız, dış politikada anlaşabildiğiniz kadar anlaşamadığınız konular da olur. Hatırlayacaksınız, geçen sene Rusya’dan Suriye’ye giden bir uçağı indirdiğimiz zaman yani uluslararası hakkımızı kullanarak kontrol için Esenboğa’ya indirdiğimizde ne senaryolar üretildi. Putin ziyaretini iptal edecek, Türk-Rus ilişkileri gerilime... Hayır, Türkiye’nin egemenlik hakları vardır ve ne surette olursa olsun bu hakları kullanır ama bu, ilişkilerin bozulması anlamına gelmez. İran’la tarihi ilişkilerimiz vardır, görüş ayrılıklarımızı paranteze alır yola devam ederiz ama şu veya bu komşu ülkenin tercihleriyle bizim tercihlerimiz farklı olabilir. Önemli olan, bu farklı tercihleri nasıl yönettiğiniz. Bu farklı tercihlerden düşmanlık mı üretiyorsunuz, bu farklı tercihlerden bir sinerji mi doğurmaya çalışıyorsunuz. Bizim şu anda yapmaya çalıştığımız şey, bu farklı tercihler söz konusu olduğunda diyalog kapılarını açık tutup tartışmak, konuşmak; bu farklı tercihlerin dış politikamızı esir almasına engel olmak ve mümkün olduğu kadar bunları konjonktürel gelişmelerin dışında tutarak devam etmek. Geçen sene Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinde bir konuşma yaptım. Benim konuşmam üzerine Ermenistan delegasyonundan bir milletvekili kalktı, Türkiye’nin Ermenistan’la kapılarını niye kapalı tuttuğunu ifade ederek birtakım suçlamalarda bulundu. Ben de cevaben şunu söyledim, buna samimiyetle inanarak söylüyorum: Türkiye’nin dış politika anlayışında 2 tür ülke vardır. Bekledi ki dost ve düşman, dost ve problemli ülke dememizi. Dedim: Birincisi dost ülkeler, ikincisi de potansiyel dost ülkeler. Bugün dostluğumuzu istediğimiz düzeyde geliştiremediğimiz ama ileride geliştireceğimiz ülkeler. Siz ikinci kategoridesiniz, ne zaman başka bir dost ülkenin topraklarını işgal etmeyi terk ederseniz sizinle o zaman dostluğu da ihya ederiz, sizinle de ederiz. Kimseye düşmanlığımız da yok, kimseyle kalıcı problemimiz de olduğuna inanmıyoruz. Bizim komşu ülkelerde ilişkilerimizde YDSK sistemiyle maksimum ekonomik entegrasyon, vize kaldırılmalarıyla halklar

arasında mümkün olan en geniş irtibat ve üst düzey siyasi diyalogla, tabii başbakan, cumhurbaşkanı düzeyinde sürdürülen diyalogla da problemlerin doğrudan konuşulması var ve bu konuda farklı bir tutum sergilemedik.

Peki, ikinci halka, komşu havzalarla ilgili politikalarımız. Komşu havzalarla ilgili politikada gerek Balkanlarda gerek Kafkaslarda gerek Orta Asya'da ve Orta Doğu'da son on yıl içinde takip ettiğimiz politikanın esası şudur: Bizim için stratejik ilişkileri haiz ülkelerde ikili ilişkilerimizi en üst düzeye çıkarmak, YDSK sistemini mümkün olduğu kadar genişletmek ve bu komşu havzalar arasında coğrafyamızı kullanarak enerji, ulaştırma koridorları kurup barış köprüleri oluşturmak. Balkanlarda Türkiye-Bosna Hersek-Sırbistan mekanizması, Türkiye-Bosna Hersek-Hırvatistan mekanizmaları birçok sıkıntıyı aşmamıza ve Türkiye'nin özellikle Sırbistan'la Bosna arasında var olan bütün sorunların aşılmasında büyük katkı sağladı. 9 kez dışişleri bakanları düzeyinde, 3 kez devlet başkanları düzeyinde zirve yapıldı, kimse beş sene önce Türkiye'nin Sırbistan'la bu derece ilişkiler geliştirebileceğini düşünmezdi. Sıkıntılar olur, Kosova dolayısıyla farklı görüşlerimiz olur, paranteze alır, konuşur, yola devam ederiz. Balkanlarda Yunanistan, Bulgaristan ve Romanya ile YDSK kurduk. Bizim için özel tarihî önem taşıyan Makedonya, soydaşlarımızın ve kültürel bağlarımızın da olduğu Arnavutluk, Kosova ve Bosna Hersek'te onların her türlü gelişmelerini takip eden ve katkıda bulunan bir ilişkimiz var. Son olarak Arnavutluk'a seçim sonrasında hangi hükümet gelirse gelsin bu ülkelerde, biz o hükümetlere her türlü imkânı sunarız ve Arnavutluk'a da oradaki ekonomik reform paketleri için büyük katkılar yaptık. Mesela dış politika için önemli bir husustur, bu dost ülkelere biz şunu söyledik; nerede dış temsil sıkıntınız varsa, bizim de büyükelçiliklerimiz müsaitse size orayı açarız dedik bütün dost ülkelere. Arnavutluk'un talebi oldu. Azerbaycan'da büyükelçilik açmak için yeterli imkânları olmadığını söylediler. Azerbaycan'la da konuşup Türk büyükelçiliği altında bir Arnavutluk ofisi açılması ve Arnavutluk Bayrağı'nın Türk Bayrağı ile birlikte yan yana dalgalanması hususunda mutabık kalındı. Makedonya, Kazakistan ve Brezilya için istedi. Brezilya için imkânlarımız yeterli değildi, Kazakistan'la görüşüyoruz. Makedonya da yine Türk büyükelçiliği içinde bir ofis açacak. Meselemiz şu: Bu halklarla biz dostuz, tarih paylaştığımız. Benzer politika Kafkasya için geçerli. Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan arasındaki ilişkiler ekonomik, ulaştırma ve diplomatik alanda olağanüstü seyrediyor. Bunu Kazakistan'a bağlıyoruz. Türkiye-İran-Azerbaycan üçlü mekanizması kurduk ve bunu da gururla söylüyorum, 1990'lı yıllardaki jeopolitik depremin yaşandığı dönemlerde büyük heyecanla kucak açtığımız Türkiye cumhuriyetlerle kurulmayan Türk Konseyi'ni 2009'da kurduk ve her bir oturumunda da bütün bu bölgeleri birleştirecek politikalar geliştiriyoruz.

Şimdi, bu iş birliğinin iki çarpıcı misalini sizinle paylaşmak istiyorum bu, bölgelerarası sadece diplomatik değil, ekonomik barış köprüsü oluşturma: TANAP Projesi. Nabucco'yu zorladık, olmadı, şirketler anlaşılmadı. Türkiye ile Azerbaycan bir araya geldi ve Avrasya ölçeğindeki enerji denklemlerini değiştiren bir anlaşmaya imza attı, TANAP, Transanadolu Projesi ve Hazar doğal gazı, Şahdeniz doğal gazı ve inşallah ileride -Türkmenistan'la da görüşmeler sürüyor, onların da bağlantısıyla Edirne'ye kadar geldi. Sonra TAB ile Adriyatik'e bunu uzatan koridoru kurduk. Son, Karadağ, Arnavutluk, Hırvatistan ziyaretimde de bunun kuzeye, Bosna Hersek'e kadar uzatılması için, Bulgaristan'a geçmesi için de şey de... Bu bir barış projesi. Biz, inşallah Irak'la geliştirdiğimiz ilişkiler bağlamında da buraya Irak'tan ve Orta Doğu'dan gelecek doğal gaz bağlantılarıyla Türkiye en büyük enerji tüketici ülkelere biri olarak -çünkü büyüyen ekonomisine paralel olarak- aynı zamanda en büyük enerji transit ülkelerinden biri olarak bütün enerji koridorlarının, aynen İpekyolu gibi, Anadolu üzerinden geçmesini sağlayacağız. Buna paralel "orta koridor" dediğimiz, Pekin'den Londra'ya kadar giden demir yolu projelerini de birbirine irtibatlandırdık. Böylece, Doğu Asya, Orta Asya, Hazar, Kafkasya, Anadolu, Balkanlar ve Avrupa birleşiyor bizim üzerimizden. Marmaray, bu projenin nişanı, tacı, tabiri caizse ve Marmaray dünyada büyük heyecan uyandırdı, hepimiz için gurur vesilesi. Ama Marmaray sadece İstanbul şehir içi ulaşımını kolaylaştıran bir proje değil, aynı zamanda Türkiye'nin -haritaya baktığında- konumlandığı coğrafi konumun ulaştırma alanındaki yansıması. Bütün bu bölgeler bizim üzerimizden birleşecek arkadaşlar. Balkanlar, Kafkaslar, Orta Doğu, Orta Asya, Türkiye üzerinde enerji ve ulaştırma hatlarıyla birleşecek. Bizim şeye bakışımız bu.

Orta Doğu'ya baktığımızda, son on yıl içinde ne kadar kapsamlı ilişkiler geliştirdiğimizi biliyorsunuz ve bu ilişkilerle ilgili şey yaparken, burada bazı değerli arkadaşlarımız da var bazen Türkiye'yi mezhep denklemi içinde değerlendirmeye çalışan. Arkadaşlar, tabii, eleştiri her zaman saygı duyduğumuz bir husustur. Fakat şimdi Orta Doğu'ya birlikte bakalım. Türkiye'de ve Hükümetimizde, Sayın Başbakanımızda, bizlerde herhangi bir mezhep kaygısı olsaydı Sayın Beşar Esad'la bu kadar yakın dostluk ilişkileri geliştirir miydik? Sayın Maliki'yi en zor günlerde Bağdat'ta ziyaret edip destek verir miydik veya Sünni olmasına rağmen Mübarek'e karşı çıkar mıydık? Bizim için Orta Doğu'da, Balkanlarda, Kafkaslarda, Orta Asya'da bu ülkeler söz konusu olduğunda etnik ve mezhebî ayırım, etnik ve mezhebî temelli kategorileştirmeler söz konusu değildir, olmamıştır, olmayacaktır. Bu konuda gündeme getirilen hiçbir şeyin

karşılığı yoktur. Burada hani dostane sizinle paylaşmak açısından söylüyorum, Mısır'daki darbeden sonra bir grup, bir heyet bizi ziyarete geldi. Yani sadece Orta Doğu'daki gelişmelere bakışımızı yansıtan bir anekdot olduğu için anlatıyorum. Aralarında şimdi Anayasa Komisyonu Başkanı olan Amr Musa, eski Irak Başbakanı Allavi, eski Lübnan Başbakanı Fuad Sinyora, eski Ürdün Başbakanı Tahir Masri, eski Kuveyt Meclis Başkanının olduğu bir heyet ve Türkiye'nin Mısır'daki ilkel tutumu dolayısıyla Türkiye'nin dostları olarak geldiklerini ifade ederek bunun yanlış algılandığını, bir gruba verilen destek gibi algılandığını ve mezhep temelli görüldüğünü vesaire, bazı şeyler söylediler bir gruba verilen destek diye. Döndüm dostane bir şekilde –hepsi de bizim arkadaşımız, hep beraber çalıştığımız arkadaşımız- Sayın Allavi'ye döndüm, Sayın Allavi, siz 2009'da seçimden 1'inci parti olarak çıktığınızda biz Sayın Maliki'yle iyi ilişkilerimize rağmen sizin başbakanlığı ya da cumhurbaşkanlığını hak ettiğinizi söyledik çünkü siz 1'inci partinin lideriydiniz, siz Müslüman Kardeşler miydiniz, Sünni miydiniz? Liberal, Şii bir devlet adamıydınız. Seçimi siz kazanmıştınız, sizin yanınızda durduk. Sonra Fuad Sinyora'ya döndüm: Sayın Sinyora, en zor zamanınızda sizi Beyrut'ta kim ziyaret etti, en zor zamanınızda... Ki ben o zaman Başbakan Başdanışmanı olarak defaatle gittim Beyrut'a cumhurbaşkanlığı seçimi dolayısıyla vesair, Hizbullah tarafından belli sıkıntılar yaşandığında aralarında. Seçilmiş Lübnan Başbakanı olarak sizin yanınızda durduk, siz Müslüman Kardeşler'den değildiniz. Sonra da Amr Musa'ya döndüm. Sayın Amr Musa, eğer Mısır'da yüzde 5-6 oy değil de yüzde 52 oyu siz alsaydınız biz sizin yanınızda dururduk ama sizi yirmi senedir ben tanıyorum, Sayın Mursi'yi Cumhurbaşkanı olduktan sonra tanıdık.

Değerli arkadaşlar, bizim "Arap Baharı" olarak adlandırılan bu yeni dönemde, 2010 Aralığından itibaren başlayan süreçte Türkiye sadece ve sadece kendi halkı için ve kendi demokrasisi için öngördüğü ilkeleri savunmuş ve onun yanında durmuştur. Ne bir mezhebin ne bir etnik tarafın yanında durmadı. Daha o günlerde Bakanlar Kurulunda ben Dışişleri Bakanı olarak bir sunuş yaptım ve iki prensip benimsedik. Bir: Kendi halkımız için ne istiyorsak Orta Doğu, Balkan, Kafkas, Orta Asya halkları için aynı şeyleri isteriz. Kimsenin iç işlerine karışmayız ama böyle bir talep söz konusu olduğunda da ilkesel tutumumuzu sürdürürüz. İki: Bu sürecin gerilimsiz, kansız ve çatışmasız olması için diplomatik her türlü aracı kullanırız. Şimdi, bakınız, hepimiz soğukkanlı bir şekilde değerlendirelim: 1989'da Berlin Duvarı yıkıldı. Üç yıl geçti, 1992'de süreç başladı -Berlin Duvarı'nı Ebu Aziz'in kendisini yakması olarak görün Tunus'ta- Berlin Duvarı'ndan üç sene sonra, 1992'de Bosna'da savaş vardı, Sovyetler Birliği'nin geleceğinin ne olacağı belirsizdi, Polonya'da eski komünistler geri de dönmeye çalışıyorlardı, Romanya'da sıkıntılar yaşanıyordu ama nihayet, tarihin akışı halkların o iradelerinin yönünde olduğu için on yıl içinde birçok sorun yaşanmasına rağmen belli bir tarihî akış seyretti. Ve hâlâ Balkanlarda problem bitti mi? O dönemden kalan, Bosna-Hersek'teki statüko hâlâ problemli olarak duruyor. Kosova'nın tanınması meselesi hâlâ problemli olarak duruyor. Bunu Kafkaslar için de uzatabilirsiniz. Bu süreçler kolay olmuyor. Şimdi, 2010'da aynen Berlin Duvarı'nın yıkılması gibi, fitili ateşleyen Ebu Aziz'in kendini yakmasını düşünün, sadece üç yıl geçti. 2010-11 devrim dalgalarıyla geçti, büyük kitle hareketleri. 2012 geçiş seçimleriyle geçti. 2013 statükonun kendisi geri gelmeye çalıştı, karşı hamlelerle geçti. Bu böyle sürecek bir müddet. Bu bizim elimizde değil, biz başlatmadık bu süreci. Biz bütünüyle "Bunu biz belirleriz." gibi bir kanaat de hiçbir zaman serdetmedik. Aynen Balkanlarda olduğu gibi Türkiye kendisine yakışan ilkel bir tutum sergiledi ve burada halkların bu iradelerinin yanında yer aldı, başka türlü tutum sergilemek... Esad'ın yanında durmakla 1992'de Miloseviç'in yanında durmak arasında bir fark yok bizim için. Miloseviç Bosna'yı tanklarla, "sniper"larla kuşatma altında tutmuştu Saraybosna'yı, Esad sadece bunlarla yapmadı, hava bombardımanına tabi tuttu Şam'ı, Halep'i, Lazkiye'yi, bütün şehirleri, hava bombardımanı arkadaşlar. Bir ordunun kendi şehirlerini bombalaması ne demektir? Yetmedi, 285 tane füze attı Şam'dan Halep'e, Dara'ya bütün çevreye füze atıyor. Yetmedi, Doğu Guta'da kimyasal silah kullandı. Şimdi, aradan geçtiği için unutupyoruz, bir Türkiye Cumhuriyeti devleti, hükûmeti 90'lı yıllarda Miloseviç'in yanında durmuş olsaydı şimdi biz Boşnakların yüzüne bakabilir miydik, dünyanın yüzüne bakabilir miydik? Dediğim gibi Miloseviç'in en azından hava ve füze saldırıları yoktu, şimdi bunların hepsini yapmış birisi var karşımızda. Bakın, başından itibaren Türkiye -bunu çok net ifadelerle söylüyorum- hiçbir halka "Kalkın, ayaklanın." diye bir çağrıda bulunmadı. Arap halkları, gelişen teknolojik imkânlar; twitter'lar, facebook'lar otorite rejimlerin devrinin bitmiş olması, petrol gelirlerinin gayriadiil dağılması, İsrail karşısında yaşanan tahkir ve sürekli ezilme, horlanma duygusu, bütün bu sebeplerin getirdiği birikimle kendi liderlerinden kendi yönetimlerine dönük tepkiler gösterdiler. Biz bu tepkiler gösterildiğinde barışçıl şeylerin her zaman yanında olduk. Şunu özellikle vurgulamak isterim: Hiçbir zamanda, bir gerilimi başlatan bir taraf olmamaya veya o gerilimin içinde olmamaya özen gösterdik. Libya'ya müdahale söz konusu olduğunda ki iki, üç ay bir Kaddafi'yle ilişkiyi sürdürdük, o zaman değerli muhalefet partisi temsilcileri bunu eleştirdiler. Niye sürdürdük? Çünkü "Acaba Kaddafi'yi ikna etmek suretiyle bir savaşı engelleyebilir miyiz, bir gerilimi durdurabilir miyiz, daha az kan dökülmesini sağlayabilir miyiz?" diye. Kendi vatandaşlarımızı herhangi bir başka tahliye hareketinde görünmeyen olağanüstü bir başarıyla on gün içinde -Türkiye Cumhuriyeti devletinin ulaştığı kapasiteyi gösterir- 25 bin vatandaşımızı tahliye ettik. O günleri

uykusuz geçiren bütün kurum yetkililerimize... Hepimiz uykusuz geçirdik, bir tek vatandaşımızın burnu kanamadı, bir şansız vatandaşımız, daha tahliye hareketi başlamadan etrafta ne oluyor diye bakmak için kuleye çıktığında bir serseri kurşunla vefat etti. Tahliye hareketi esnasında bir tek vatandaşımızın burnu kanamadan onları getirdik. O dönemlerde Kaddafi'yle, yönetimiyle ilişkimiz sürüyor diye eleştirildik, sonra Kaddafi kendi halkına "Fareler gibi sizi öldüreceğim." dediğinde net tutum aldık... Bu sefer de "Niye bu tutumu alıyorsunuz?" diye eleştirildik. Önemli değil, tabii eleştirileceğiz, onlara, o açıdan eleştirmeye karşı olduğumuzdan değil ama bu eleştirilerin bir tutarlılık içinde olması lazım. Üç ay Kaddafi'yle Sayın Başbakanımız defaatle konuştu, yalvardı telefonda, ben şahidim. "Ya, siz bütün Libya'nın lideri olduğunuzu söylüyorsunuz, güveniyorsanız seçime gidin, deklare edin kendi halkınızla barışık olduğunuzu, bütünleşik olduğunuzu." Yapmadı, dinlemedi. Ne zaman ki Bingazi'ye dönük o saldırıları, özellikle de Misrata'ya dönük... Ki Misrata Anadolu'dan giden Türklerin de ta Osmanlı döneminde yerleştiği bir yer. Keşke o Skype'yi sizinle paylaşmış olsaydık. Bir gece yarısı Misrata'dan birisi Skype üzerinden bizim kriz masasına bağlandı ve yalvararak şunu söyledi: "Sizin vatandaşlarınızı tahliye ettiniz, haklısınız ama biz de sizin kardeşiniziz, burada katlediliyoruz ve benim dedem Anadolu'dan geldi, Misrata'nın büyük çoğunluğu Anadolu kökenlidir." Ondandır Misrata'dan tahliye operasyonu başlattık. Şimdi, bu durum karşısında siz bir tavır almak durumundasınız. Yani şunu diyemezsiniz: "Orada bu yaşanıyor, ben kendi içime çekileyim." Libya'da böyleyse Suriye'de 10 misli daha fazla böyle çünkü 911 kilometre sınırımız var.

Bakınız, sizinle bütün samimiyetimle, birçok yerde paylaştım ama müsaade buyurun yine paylaşayım bu süreci, bugün sabah da anlattım: Bütün dünya köşesinde otururken, ortada ne Annan ne Brahimi ne Putin'in inisiyatifi ne Obama var iken, 2011 Ocağından 2011 Ekimine kadar biz Beşar Esad'ı ikna etmek için gece-gündüz çalıştık. Sayın Başbakanımız gitti, yine ben yanıdaydım, Mübarek yeni düşmüştü ve Beşar Esad'da olağanüstü bir öz güven vardı, "Mübarek düştü, geride bir tek Arap lideri olarak ben kaldım." davranışı içinde. Sayın Başbakanımız dedi ki, çok net ifadelerle, kendisi de reddedemez bunu: "Değerli Kardeşim, sen Mübarek gibi değil sin, sen İsrail'e direnç gösterdin, halkınla barışık, şey sin, ben biliyorum; halkın da seni seviyor. Ne olur diğer liderlerin yaptığı hataya düşme ve bir an önce bir reform projesi -kademeli, yavaş yavaş işlesin, hiç önemli değil- hemen deklare et. Baas Partisinin tekelini kaldır, biraz serbestlik sağla ve bu yaz seçime git. Ben gelip sana destek vereceğim, kampanyana. Yeter ki kan dökülmesin çünkü Suriye'nin kompozisyonunun ne kadar kompleks olduğunu sen de biliyorsun, biz de biliyoruz." Bakın, o görüşmeden sonra on ay, biz bütün kurumlarımıza talimat verdik, Suriye'de Esad yönetiminin reform çalışmaları için ne gerekiyorsa destek için. Mahallî idareler kanunu istediler, hemen bir ekip geldi, biz destek verdik. Bizim ekip gitti, mahallî idareler kanunu, biraz orada başlayalım reforma diye. 6 Nisanda olaylar kontrolten çıkma eğilimi gösterdiğinde ben gittim, saatlerce konuştum, "Sayın Başkan, aynı aile gibiyiz. -ki ben defaatle ziyaret de ettim her vesileyle- Ne olur üç konuda adım at. 1) Kürtlere derhâl kimliklerini ver, bir etnik çatışmaya sebebiyet verme, bunlar senin vatandaşın. 2) Bir anayasa şeyinin önünü aç, olağanüstü hâli kaldır. 3) Anayasa'da bu 8'inci madde, Baas'ı şey yap, biraz muhalefete şöyle bir nefes aldırarak alan aç ama en önemlisi -ve Başbakanımızdan, Cumhurbaşkanımızdan mesaj olarak- ne olur orduyla halkı karşı karşıya getirme çünkü sen ordunun yapısını biliyorsun, istihbaratın yapısını biliyorsun." Ki burada hani herhangi bir mezhep... Bütün Suriyeliiler eşit vatandaşdır ama herkesin bildiği bir gerçek var ki Suriye'de halkın yüzde 12'sini oluşturan bir mezhep... Ki onlar da bizim kardeşimizdir, hiçbir ayırım gözetmeden söylüyorum ve her zaman da söylüyorum, Türkiye 2'nci büyük Nusayri devletidir, o anlamda en fazla vatandaş biz barındırıyoruz, hiçbir fark da gözetmeyiz ama yüzde 12'lik bir grup bütün istihbarat ve güvenlik yapılanmasının yüzde 85'ini kontrol ediyorsa, halkla ordu karşı karşıya geldiğinde onu tutmak mümkün değil. Bunları kendisiyle çok açık paylaştık. "Ne destek istiyorsan verelim ama barışçıl şekilde bu gösterileri kontrol et. Gerekiyorsa polisini, yapılanması, hani barışçıl şey nasıl olur; bunlarla ilgili de size destek verelim. Kurumsal destek verelim ama orduyla halkı karşı karşıya getirme. Bu, iç savaşa ve gereksiz bir kan dökülmesine yol açar." O gidişimde üç buçuk saat konuştum, daha sonraki gidişimde yedi saat konuştum ve yedi saat yalvararak bunları anlattık. Ne zaman aynen Kaddafi gibi sözümüzü dinlemedi, Başbakanımız telefonlarla konuştu, ekipler geldi gitti ama -şimdi sorular gelirse daha açarım, bu konuyu da bütünüyle buraya şey yapmak istemiyorum- o görüşmelerden bir netice alınmayınca ve kendi halkına dönük zalimce uygulamalara başlayınca bir tutum alma zaruretiniz başlar. Ne zaman başlar bu? İlk mülteci gruplar gelmeye başladığında. Ya onları kabul edeceksiniz ya etmeyeceksiniz. Ettiğinizde ister istemez bir tavır almak, insani bir tavır... Etmemek mümkün mü? Hayır. Nasıl Saddam Sünni'ydi ama onun Halepçe'den sonra katlettiği Kürt kardeşlerimize kapılarımızı açtık, nasıl Miloseviç, Jivkov Hristiyan'dı ama soydaşlarımıza, oradan gelen kardeşlerimize veya Boşnaklara kapıyı açtık, Suriye'den gelen mültecilere de biz başka bir şey yapamazdık arkadaşlar. Ne bize yakışırdı ne uluslararası olarak bunu yapma imkânı da yok. Uluslararası hukukun mülteciler konusunda belli kuralları var. Kaldı ki etik olarak da bunu yapmamız mümkün değildi. Hani, böyle bir katı, sert, "Bu bize bulaşmasın." diye duvar örsek yapamazsınız mülteciler politikası itibarıyla.

Önce bu doğrudan angajmanı denedik yönetimle, olmadı. Ekim ayından itibaren... Evet, muhalefetle temasımız, ilk temasımız ekim ayıdır. Bakın, on ay bizim Suriye muhalefetiyle hiçbir temasımız olmamıştır. Hatta Türkiye’de Suriye muhalefeti toplandı, onun yanında da Suriye rejiminin yanlıları toplanmıştır biliyorsunuz Antalya’da, yan yana toplanmışlardır ve Suriye muhalefetiyle ilgili de Sayın Esad’a o zaman söylediğim şey -bizde toplanmadan duyduğu rahatsızlık ifade edildi- “Bir gün demokrasi yerleşecekse bırakın dost bir ülke üzerinden sizinle birlikte yardımcı olalım.” diye. Ekim ayından itibaren Arap Ligiyle angajman yaptık. Hani, sık sık söyleniyor, “Türkiye başka gündemlerin parçası mı?” Hayır, bölgesel angajmanlara başladık, “Arap Ligiyle birlikte çözüm olur mu?” diye, 2011 Ekiminden 2012 Nisanına kadar. 2012 Nisanında da Annan’ı destekledik, Brahimi’yi destekledik, Türkiye-İran-Mısır üçlüsünü başlattık ama istediğimiz neticeler hasıl olmadı. Şimdi de Cenevre 1’de vardık, Cenevre 2’yi de destekliyoruz. Bunun için, barışçı çözüm için ne gerekiyorsa her şeyi yapacağız ama temel insani politikamızdan da vazgeçecek şekilde, kendi halkına böylesine zulmeden bir yönetimle de özdeşleşmemeye özen göstereceğiz. Bu, Ortadoğu’yla ilgili şey.

Üçüncü alan yani komşu ülkeler, komşu havzalar, küresel güçlerle dengeleyici, çok boyutlu dış politika dediğimiz husus. Bugün Türkiye’nin Amerika Birleşik Devletleri’yle ortak ittifak sisteminden gelen ve köklü ilişkilere dayalı, ortak çıkarlara dayalı köklü ilişkileri var. Bu “model ortaklık” diye tanımlanan ilişki devam eder ama bizim Amerika Birleşik Devletleri’yle de görüş ayrılığı içinde olduğumuz hususlar olur.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Çok affedersiniz Sayın Başkanım, bunları biz her gün dinliyoruz Sayın Davutoğlu’ndan zaten. Televizyondan dinliyoruz, röportajlardan dinliyoruz yani...

BAŞKAN – Toparlıyor zaten Sayın Bakan.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Bir saati aşan bir konuşma oldu. Hem bizim sorularımız var yani onlarla devam etse daha iyi olur.

BAŞKAN – Sayın Bakan şimdi zaten bitiriyordu, ben hissettim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sinan Bey, müsaade buyurun, ben anlatayım. Tabii, istediğiniz kadar sorulara kalırız.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Sayın Davutoğlu, bunları zaten her gün anlatıyorsunuz zaten, televizyonlardan dinliyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – O zaman, peki, ne anlatayım?

SİNAN OĞAN (İğdır) – Bizim sorularımıza biraz...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Tamam, sizin sorularınıza da vakit kalacak, bunu biz...

Peki, on dakikada toparlayayım.

BAŞKAN – Muhterem Oğan, ben hissettim, Sayın Bakanımız toparlıyordu zaten. Size söz vereceğim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi, bu küresel güçlerle dengeli ilişkiler –sorularla da açarsanız gireriz- konusunda da elimizden gelen her türlü yaklaşımı sergiliyoruz.

Avrupa Birliği konusunda, zaten dün fasıl tekrar açıldı, vize politikaları konusunda, vizeyle ilgili olumlu yönde önemli gelişmeler var. Avrupa Birliğiyle bölge politikaları konusunda da kurumsallaşmış bir yapıya geçiyoruz. Her sene stratejik diyalog toplantısıyla bir araya gelip değerlendiriyoruz.

Şimdi, dördüncü alan yeni açılımlarla ilgili. Dünyada küresel dengeler değişiyor. Biz üç bölgeye özel bir açılım politikası takip ettik, birisi Asya. Asya’da Çin’le, Japonya’yla, Hindistan’la, Güney Kore’yle, pivot ülke olarak tespit edip bunlarla ilişkilerimizi en üst düzeye çıkardık. Bildiğiniz gibi, Japon Başbakanı 2 kez Türkiye’ye geldi son altı ay içinde. Bütün Asya örgütlerine ya dönem başkanlığı yapıyoruz şu anda ya diyalog ortağı ya gözlemciyiz. ASEAN ile iki sene önce diyalog ortağı olduk, Şangay İşbirliği Örgütüne diyalog ortağı olduk geçen sene, Türk Konseyini kurduk, CICA’nın dönem başkanınız, Pasifik Adaları Forumunun gözlemci ülkesiyiz, Asya İşbirliği Diyalog Forumuna üye olduk, ASEM’e de üye olma süreci içineyiz. 4 ülkede de büyükelçilik açtık: Myanmar, Sri Lanka, Brunei ve Kamboçya. Afrika... Afrika’da 23 büyükelçilik açtık, onların şeyleri var burada, tabloları da icap ettiğinde, soru gelirse daha detaylı olarak anlatırız. Etiyopya, Güney Afrika gibi ülkelerle pivotal anlamda ikili ilişkilerimizi üst düzeye çıkardık. Son derece entegre bir stratejiyle, özellikle Türk Hava Yolları, TİKA ile geliştirdiğimiz ortak stratejilerle bütün Afrika sathında son dört yıl içinde olağanüstü bir ivme kazandı ilişkilerimiz.

Bütün bu şeylerle Afrika’yla ticaretimiz 2002’de 4,3 milyar dolardan şu anda 23 milyar dolara çıktı. Latin Amerika’yla ticaretimiz 1 milyar dolardan 6 milyar dolara çıktı. Latin Amerika’yla, Brezilya ve Meksika’yla stratejik düzeye gelen ilişkiler kurduk, herkesin takip ettiği, takdir ettiği ilişkilerdir. Sorular gelirse bunları biraz daha açarız. MERCOSUR, CARICOM, CELAC ve Amerikan Devleti Örgütüne gözlemci ve diyalog ortağı olduk. Karayip ülkelerinin toplantısı da önümüzdeki dönemde Türkiye’de yapılacak. 6 yeni

büyükelçilik açtık: Peru, Kolombiya, Ekvator, Dominik Cumhuriyeti, Nikaragua ve Kosta Rika'yı da açma aşamasındayız. Dolayısıyla, bütün bu süreçte, yani sadece kendi bölgesiyle ve oradaki krizlere gömülüp kalmış bir ülke değil, bütün bu küresel alana açılan bir dış politikayı sürdürüyoruz.

Küresel etkinlikler bağlamında, Birleşmiş Milletler sisteminde, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine 2009-2010'da üye olduktan sonra, benzer ülkelerin yirmi yıl sonrası için müracaat ettiği bir dönemde, biz 2015-2016'da tekrar üyelik müracaatında bulunduk. İnşallah, büyük ihtimalle bu konuda da istediğimiz sonucu alacağız. İstanbul'u bir Birleşmiş Milletler merkezi hâline dönüştürmek için UNDP'yle veya UN Women'la, Birleşmiş Milletler organlarıyla anlaşmalar imzaladık. Birleşmiş Milletlerin bütün bölgesel yapıları İstanbul'da toplanacak ve İstanbul, Viyana gibi, Cenevre gibi Birleşmiş Milletler şehri olacak.

İnsani yardımlar konusunda, son dönemde dünyanın 4'üncü büyük donör ülkesi olduk. Barış için ara buluculuk, medeniyetler ittifakı gibi büyük projelere imza attık ve çarpıcı bir şeyi, burada iki rakam verip sorularla daha fazla açmak üzere ilk sunuşumu sonlandıracağım.

Birisi, önümüzdeki dört yıl içindeki zirve trafiğimiz. 2014'de İslam İşbirliği Teşkilatı Zirvesi, 2015'te G20 zirvesi ve En Az Gelişmiş Ülkeler Zirvesi, LDC zirvesi birlikte. En az gelişmiş ülkelerle en çok gelişmiş ülkeleri bir araya getirmeye çalışacağız. 2016'da insanlık tarihinde ilk defa bir araya gelecek olan Birleşmiş Milletler İnsani Zirvesi Türkiye'de yapılacak. Cenevre ve New York ile yarışık, İstanbul kazandı. 2017'de de Dünya Petrol Zirvesi'ne ev sahipliği yapacağız.

Son bir istatistik... Tabii, bu açılımlarla küresel alanda takip ettiğimiz etkin dış politikayı desteklemek üzere geniş çaplı bir temsilcilik açma politikası yürüttük. 2002 yılında büyükelçilik sayımız 92'ydi, şu anda 129. 2002 yılında toplam temsilcilik sayımız yani başkonsolosluk, daimi temsilcilik 160'tı, şu anda 219, 221 olacak Edinburgh'ta açmamızla ve bu 221 sayısı biz şu anda dünyada en fazla temsil edilen 7'nci ülke konumundayız. 7'nci ülke, P5 artı İspanya'yla şu anda yarışıyoruz, 7'nci ülke durumundayız.

"Tabii, ekonomik durum iyi, yeni büyükelçilikler açıyorsunuz, neticelerini zaman gösterecek." denilebilir ama bir başka istatistik var ki Türkiye'nin artan küresel etkinliğini gösteren, Ankara'daki büyükelçilik sayısı. 2002 yılında Ankara'da 84 büyükelçilik vardı, şu anda Ankara'da 114 büyükelçilik var, 30 yeni büyükelçilik açıldı yani takriben yüzde 40 oranında ülkelerin Ankara'daki temsili arttı. Bu, şu demektir: Artık eskiden Kahire'de, Atina'da, Viyana'da olan, ülkelerin merkezî büyükelçilik olarak gördükleri büyükelçiliklerin büyük ölçüde Ankara'ya kaydığını gösterir. Aynı zamanda, bu ülkelerin Türkiye'yi ve Ankara üzerinden bölgeyi takip ettiklerini de doğru kanaat sahibi olacaklarına dair inançlarını gösterir. Son dönemde artan başkonsolosluklarla New York'tan sonra dünyada en fazla dış temsilcilik bulunan şehir İstanbul. Biz İstanbul'u bu anlamda uluslararası diplomasinin hem barış inisiyatifleri anlamında bir merkezi hem bir etkileşim merkezi hâline getirmeye kararlıyız.

Dolayısıyla, 2002'de deklare ettiğimiz, özgürlük-güvenlik dengesine dayalı, değer odaklı dış politika, komşu ülkelerle en üst düzeyde entegrasyona dayalı "komşularla sıfır sorun" ilkesi, bölge ülkelerde etkin ve belirleyici bir dış politika, küresel aktörler arasında dengeli ve çok boyutlu bir anlayış ve küresel, yeni uluslararası organizasyonlardaki atılımlarla Türkiye'yi bütün dünyada temsil edilen küresel bir güç hâline getirme stratejimiz de çok önemli bir aşamaya geldi. Bu, şu demek değil: Problemler bitecek değil. Bu coğrafyada yaşayanlar, problemlerle göğüs göğse yaşamayı, zihin zihne yaşamayı öğrenmeliler ama her bir problemi hem köklü tarihî birikimimizden hem Türkiye Cumhuriyeti devletinin köklü kurumsal geçmişinden hareketle ve en fazla da tabii milletimizden aldığımız destekle bundan önce olduğu gibi bundan sonra da çözmeye devam edeceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, biz de teşekkür ediyoruz, bir ufuk turu yaptınız. Tabii, bu geniş ufuk turu komisyon üyelerimizin bazı sorularını da belki teşvik edici nitelikte oldu. Buradan ayrılırken hiç kimsenin içinde bir ukde kalmadan ayrılmasını hepimiz arzu ediyoruz, siz dâhil. O nedenle müsaade ederseniz sorulara geçmek istiyorum.

Aslında, ilk sırada Komisyonumuzun AK PARTİ'li 2 üyesinin söz talebi var ama ben biraz tersine çevirmek istiyorum bunu. İzin verirseniz önce Cumhuriyet Halk Partisinden bir temsilciye söz vereyim, Sayın Korutürk, siz söz almak isterseniz, sonra Sayın Türkeş'e söz vereyim, sonra AK PARTİ'den bir arkadaşımıza. Üç sorudan sonra sizin cevabınızı aldıktan sonra yine 3'er soru şeklinde devam edelim izin verirseniz.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Sayın Korutürk, buyurun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakana vermiş olduğu uzun izahat için teşekkür ediyorum. Sayın Bakanı çok daha önce Komisyonumuzda görmek isterdik. Bundan bir süre önce, bizi, lütfettiler, Ankara Palas'ta bir yemeğe davet ettiler ama onun öncesinde ve sonrasında dış politikamızı etraflı bir şekilde konuşma imkânımız Komisyon içerisinde maalesef olmadı. Bu Komisyon şimdiye kadar büyük çoğunlukla uluslararası anlaşmaları tasdik etmekle görevli bir komisyonmuş şeklinde çalıştı, onları da elimizden geldiği kadar, bildiğiniz gibi yaptık. Birkaç değerli sunum oldu burada, Enerji Bakanımızın dâhil, Ulaştırma Bakanımızın dâhil fakat Dışışleri Bakanını, Sayın Bakanı burada daha sık görmek arzu ederiz.

Sayın Bakanın çok uzun yapmış olduğu sunuma aynı uzunlukta cevap veremeyeceğimi veyahut da giremeyeceğimi biliyorum, zamanımızın kısıtlı olduğunu da biliyorum, onun için çok kısa tutacağım konuşmalarımı.

Sayın Bakanın bir şeyi dikkatimi çekiyor benim her zaman bu şeylerde. Ben şunu söylemek isterim Sayın Bakanım: Ben size çok büyük sempatisi olan bir insanım, sizi çok severim ve sizi dostum olarak addederim. Benim burada size söylediğim sözleri ve yaklaşımları şahsi olarak almayacağınızı umarım, almadığınızı da umarım ama netice itibarıyla, dışışleri ve dış politika ülkenin bekasıyla ilgili son derece önemli bir konudur ve bu konunun şimdiye kadar, Türkiye Cumhuriyeti'nin de başlangıcından bugüne kadar güçlü olmasının sebebi, bunun bir ulusal politika olarak geçmesidir ve "ulusal politika" dediğiniz zaman, yapılan hareketlerin arkasındaki, eski tabirle esbabımcubenin, gerekçenin muhalefet tarafından da bilinmesi, zamanında muhalefete pas verilip muhalefetin o pası gol pozisyonuna sokması ve onun golünü iktidarın atması şeklinde yürütülmüştür. Bu, son dönemlerde maalesef bu şekilde yürümüyor. Onun için bunun millî politika olarak savunulması muhalefet bakımından her zaman mümkün olmuyor.

Şimdi, Sayın Bakanın anlatmış olduğu gelişmeleri ve girişimleri görünce, her zaman bizim Mecliste yapmış olduğumuz eleştirilere verilen cevaplar doğrultusunda oluyor yani bir başarı hikâyesi anlatıyor Sayın Bakan. Bu başarı hikâyesinin, tabii, bazı ülkelerle olan ilişkilerimiz, onların gelişmesi, bazı ülkelerle temaslarımızın artması, eksilmesi, bunlar dış politikada hep olan şeyler fakat Sayın Bakanın yaklaşımında gördüğüm bir nokta var, o, kendisi göreve gelene kadarki Türk dış politikasını, AKP'nin başlangıç politikası da dâhil olmak üzere, başarısız diye görüyor muhtemelen ve kendi zamanından sonra çok değiştiğini söylüyor her şeyin. Şimdi, ben bu kanaatte değilim. Türkiye'nin dış politikasında, Türkiye bu bölgede bir istikrar adası idi ve bir istikrar unsuru idi. Etrafındaki istikrar zaten Türkiye için şart olan bir şey. Türkiye'nin civarında istikrar olmadığı zaman o istikrarsızlık Türkiye'ye de yansıyor.

Şimdi, birçok alanda gelişmeler var, ilerlemeler var, bunların hepsi doğru, bunların hepsini kendi koşulları içerisinde değerlendirmek lazım. Rusya'yla ticaretimizin artmasının, Rusya'nın çok taraflı siyasete çok daha fazla girmesi, bölgedeki ağırlığını güçlendirmeye çalışmasının da etkisi olduğunu hep düşünmek lazım.

Ben çok fazla eleştiriye girmeyeceğim, bu eleştirileri yapacak başka forumlar bulabileceğimi düşünüyorum, daha uzun zamanımız olabilecektir diye düşünüyorum. Plan ve Bütçe Komisyonunda bunların bir kısmını dile getirmeyi düşünüyorum. Bir de Genel Kurulda, eğer imkânımız olursa Genel Kurulda da bunları konuşuruz.

Ben birkaç şey sormak istiyorum. Şimdi, birincisi, somut olarak Suriye'deki gelişmelerin ne şekilde sonuçlanacağını düşünüyorsunuz Sayın Bakanım? Suriye'deki durum bize Ankara Palas'ta vermiş olduğunuz yemekte söylediğiniz haftalar içerisinde sizin beklediğiniz şekilde gelişmedi. Aradan epey bir zaman geçti. Bugün Suriye konusunda bizim politikamızın yakınında, bizim politikamızın paralelinde olan bir ülkeyi arayacak olursak kimdir diye çok kolay bulamıyoruz. Belki Katar bir parça, İsrail tabii ama onun dışında başka bir ülke çok fazla görmüyoruz.

Şimdi, bizim değerlendirmemiz nedir? Cenevre toplantısı ve ondan sonra Suriye'de bu iş nasıl çözülecek? Esad görevden ayrılacaksa nasıl ayrılacak, Esad'dan sonra orada nasıl bir rejim oluşacak ve orada bizim yaptığımız yanlışların sebep olduğu El Kaide, El Nusra, Irak Şam İslam Devleti vesaire gibi terör örgütlerinin bu bölgeden temizlenmesi mümkün olabilecek mi, olmayacak mı? Bu terör örgütlerine çok sayıda yabancı basın bizim destek verdiğimiz şeklinde iddialarda bulunuyor. Bunu çok kesin bir surette ve bunlara destek vermenin Türkiye'nin çok aleyhine olduğunu da burada, bu Komisyonun kayıtlarına geçirirseniz diye ümit ediyorum. Bu birinci sorum.

İkinci sorum, bizim AB ile ilişkilerde –gerçi bir fasıl açıldı açılmasına ama– söylemimiz hep karşıt bir söylem hâline geldi. AB ile görevli Sayın Bakan dâhil, âdeta AB'ye gol atmak, AB ile itişmek şeklinde bir söylem kullanıyoruz. Bu söylem doğru bir söylem mi? Bunun içerisinde devam etmek Türkiye'nin çıkarına mı? Keza, aynı söylemi Sayın Başbakan özellikle Birleşmiş Milletler için çok yüklü bir vurguyla kullanıyor. Birleşmiş Milletler için söylediği sözlerden bir tanesi de Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin daimi üyeliğinin dışındaki üyeliklerinin bir anlam taşımadığı, bunlara bir şey olmadığı. Birleşmiş Milletlerde bir reform yapılmasını istiyor,

haklı olarak istiyor ama bu yeni bir istek değil tabii. Ben 1988-1992 arasında Birleşmiş Milletlerde Türkiye Daimi Temsilci Yardımcılığı yaptım. O tarihte de bu konuyla, reform konusuyla ve veto konusunun kaldırılması yahut da genişletilmesi, daimi üyelerin sayısının genişletilmesi konusunda çalışmalar vardı. O çalışmaların içerisinde bizzat, aynen şu Komisyonunda oturduğum gibi görev aldığımı hatırlıyorum. Sayın Başkan, siz de o zaman aynı yerde başkonsolostunuz, beraber aynı şehirde görev yapıyorduk, New York'ta. Çok eski bir konu bu konu. Bu söylem karşısında, bakın, aynı şeyi düşünen Suudi Arabistan Birleşmiş Milletler geçici üyeliğine seçildikten sonra üyeliği reddetti. Suudi Arabistan'ın üyeliği reddetmesi de nazara alınarak, biz de adayız, bu adaylığımızı hâlen sürdürüyor muyuz? Sürdürüyorsak seçileceğimizi umuyor muyuz? Seçildiğimiz takdirde bu adaylıktan bir fayda sağlayabileceğimizi düşünüyor muyuz?

Bu iki soruma Sayın Bakan cevap verirse memnun olurum. Başka çok sorum var tabii bu konuyla ilgili olarak ama o soruları da sormak için başka arkadaşlarımın hakkına tecavüz etmek istemiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN –Teşekkür ederim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sayın Başkan, sadece bir cümle bir şey söyleyebilir miyim?

Yani, sorulara ve arkadaşlara haksızlık etmemek adına, ben arkadaşlara da söyledim, programımı ikiye kadar da uzatabiliriz yani buraya ben her şeyi paylaşmaya geldim. Sizin Genel Kurul dolayısıyla zorunlu ayrılmanız ne zamana kadarsa ben kalır, her türlü soruya cevap veririm, bundan hiç kimsenin tereddüdü olmasın.

BAŞKAN – Sayın Bakan, ikide elektronik yoklama var, olmazsa beş dakika ara veriniz, sizi dinlemeye devam ederiz yani nasıl arzu ederseniz ama iki diyelim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Tamam yani biz buraya her şeyi paylaşmaya geldik, herhangi bir şeyden kaçınma diye düşünmeyin. Bazı yabancı heyetler vardı, onları biraz kaydardım.

BAŞKAN – Tamam efendim, sağ olun. Teşekkür ederim ayrıca zamanınızı bizim için genişlettiğinizden dolayı.

Sayın Türkeş, buyurun.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Teşekkür ediyorum. Ben de Sayın Bakana buraya teşrif ettiği için teşekkür ediyorum. Biraz arayı soğuttuk ama umuyoruz ki bundan sonra daha sık böyle bir karşılıklı konuşma imkânı buluruz.

2012'de -kasım ayıydı gene- Plan Bütçedeki sunumunuzu dinlemiş birisi olarak, dış politikadaki takip ettiğiniz yolun aynı noktada devam ettiğini ve o sunumun biraz daha genişletilmiş hâliyle bugünkü değerlendirmelerinizi de dikkatle dinledim ancak tabii, bu üç deprem teorinizi daha önce de dile getirmiştiniz fakat 21'inci yüzyılın başında enerji, enerji kaynakları ve son hidrokarbon havzası olan Afrika noktasında, bizimle paylaşmak istemiyor olabilirsiniz ama bunu görmeden, bunun sadece Kuzey Afrika'daki hareketleri bir demokrasi arayışı, oradaki halkın demokrasi hareketi olarak değerlendirirsek bir kere Türkiye'nin dış politikasını yanlış bir yere oturturuz diye düşünüyorum. Yani, bu çok önemli çünkü bu işin temeli, bu bir.

İkincisi, Batı ile Müslüman Kardeşler'in bir müşterek çalışması olduğunu ve daha sonra da Batı'nın bunu budama girişimlerini de bu bölgede yaşıyoruz. Bunları burada bu açıklıkla paylaşmıyor olabilirsiniz, onun sizce bir sebebi olabilir ama bunları görmeden dış politikayı kuruyoruz dediğiniz takdirde, o zaman gene Türkiye'nin dış politikası noktasında çok yanlış noktalara gideriz diye endişe ediyorum.

Bir diğer nokta -daha önce basında da bir çok defalar hem zatiâliniz hem de Hükümetin kıymetli üyeleri bunu dile getirdi- bu, Suriye'de kimyasal silah kullanımını. Bunu siz ve diğer kabine üyeleri Esad'a fatura etmiş durumdasınız ama çok kısa bir süre önce, İran Dışişleri Bakanı Zarif buradaydı, onunla da görüşmeler yaptınız. Umuyorum ki o Nuri El Maliki'yle yaptığı görüşmelerin belli bir kesitini de size nakletmiştir yani Suriye'deki muhalif grupların elinde de kimyasal silah bulunduğu biliniyor. Şimdi, "Onlar kullandı." manasında söylemiyorum ama her iki tarafın da ele geçirdiği kimyasal silah stokları var iken herhangi bir Birleşmiş Milletler ya da çok uluslu organizasyon da bunu neticelendirmediği hâlde Esad diye bunda ısrar etmek de kendi politikamız açısından daha mantıklı ve makul geliyorsa o da olabilir ama yoksa dünyanın bilmediği, bizim bildiğimiz bir şey varsa, bu konuda da bizi aydınlatılabilirseniz ona da çok memnun oluruz.

Rusya ile ilişkilerde -Sayın Korutürk bir nebze bahsetti- Putin'in gayretlerini göz ardı etmemek lazım yani şüphesiz ki sizler de Rusya ile ilişkilerin gelişmesine, ticaret hacminin gelişmesine dikkat ediyorsunuz ama Putin'in atak, dinamik yani bu geliş gidişler noktasında onun gayretleri de muhakkak ki bu ilerlemede etken olmuştur.

Sadece merakımdan, bu Atatürk ödülünün Mandela tarafından reddedilişinden bahsettiniz. Tesadüfen bu sabah da gazetelerde devlet onur ödülleri arasında Atatürk isminin ve T.C.'nin çıkartıldığı söyleniyor. Acaba bunun ikisinin arasında bir alaka, ilişki var mı diye zati aliniz konuşurken bu da aklıma geldi, bu da dikkatimi çeken bir konu oldu.

Bir diğer nokta... Bunu da söyleyerek şimdilik noktalayayım sorularımı. Bu, zaten çok sizin de ifadelerinizde kullandığınız, gerek Irak gerekse Suriye'deki ilişkilerde, oradaki Türkmen varlığını ve Türkmenlerin durumunu genel de beyanlarınızda asgaride -belki fiiliyatta öyle yapmıyor olabilirsiniz ama- göz ardı eden ve daha çok oradaki Kürt yapılanmasıyla daha yakın çalışmayı tercih eden bir tarzınız var. Bu bölgedeki bu soydaşlarımızın durumu nedir? Yani, geçenlerde Suriye Türkmen Meclis Başkanı buradaydı, bilgilendirme toplantısı yaptı. Orada kendisi Türkiye'yle ilişkileri değerlendirirken buradaki iki toplantılarına çok üst düzeyli ilgi gösterildiğinden bahsetti. Çok garibime gitti yani sadece iki tane toplantısına katılmak mıdır Türkiye'nin bunlara yapması gereken? Daha onun ötesinde, o bölgenin insanlarına -değişik etnik yapılar da insanlar var- bunlarla daha fazla ilgilenilme düşünülüyor mu? Şimdi, bir taraftan mezhep temelli siyaset eleştirilerine karşı belli ki rahatsızlık duyuluyor ki bunu dile getirmeye çalıştınız ama işte, belki de bu tip noktalarda çalışmalarınız basına, bizlere çok intikal etmediği için otomatikman "Mezhep temelli bir ilişki mi var?" sorusu da belki de buralardan doğuyor.

Evet, şimdilik bu kadar. Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Dora, size söz veriyorum, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Sayın Bakan, ben de sunumunuz için teşekkür ediyorum. Benim de zati alinize birkaç sorum var.

Şimdi, Suriye'deki mevcut durum ülkemiz ve bölgemizin güvenliği ve barışı açısından ciddi riskler oluşturmayı sürdürmektedir. Çatışmalı durumun Suriye halkının meşru beklentileri doğrultusunda ve kısa zamanda sonuçlandırılmaması, şiddet sarmalının genişleyerek bölge geneline yayılma riskini de arttırmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin bazı radikal terörist örgüt ve grupların mevcut güç boşluğunu istismar etme girişimlerine gerek moral gerek maddi destek sunulduğu ile ilgili ciddi söylemler mevcuttur. Bu konudaki görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

İkinci sorum da Suriye'de yaklaşık yedi ay önce kaçırılan Halep ve İskenderun Rum Ortodoks Metropoliti Pavlus Yazıcı, Halep Süryani Ortodoks Metropoliti Yohanna İbrahim'in durumlarıyla ilgili daha önce sizlerle yapmış olduğumuz görüşmelerde bu konuda çalışmalar yürüttüğünüzü... Bununla ilgili son çalışmalarınız hakkında bilgi verebilir misiniz? Şu anda bu 2 metropolitimiz sağ mıdır ve bunların sağ kurtarılması yönünde yaptığınız çalışmalar konusunda bize bilgi verebilir misiniz?

Üçüncü sorum da Türkiye-Rojova sınır hattında bulunan ve hiçbir güvenlik sorunu olmayan Şenyurt ve Ceylânpınar sınır geçiş noktaları insani yardım geçişlerine kapalıdır. Özellikle gıda, ilaç gibi acil temel ihtiyaçların ulaştırılmaması bir insanlık dramı yaratmaktadır. Söz konusu sınır kapısının kapalı tutulma gerekçeleri hakkında bize bilgi verebilir misiniz?

Son sorum da şu şekildedir: Zati aliniz bölge halkına seslenirken Sykes-Picot'ın çizdiği sınırları tanımamaktan ve onları fiilen ortadan kaldırmaktan söz etmişsiniz. Biz de bu fikrinize katılıyoruz. Biliyorsunuz, Suriye'de yaşayan halkların çoğu, özellikle Kürtler, Asuri Süryaniler, bunların zaten geçmişleri hepsi Türkiye'den gitme olan halklardır ve onların akrabaları da aynı sınırın iki bölgesinde yaşamaktadırlar. Son zamanlarda bu sınırların kaldırılması ve Sykes-Picot anlaşmaları çerçevesinde bu cetvelle çizilmiş olan suni sınırların kaldırılması tarafınızdan da dile getirilirken Nusaybin'de ve başka sınır kapılarında duvar örülmeye çalışılmaktadır. Bu da bir çelişki değil midir? Bu konudaki görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Conkar, buyurun.

AHMET BERAT CONKAR (İstanbul) – Sayın Bakanım, Komisyonumuza hoş geldiniz. Sunumunuz için ben de teşekkür ediyorum.

Benim Avrupa Birliğiyle ilgili gelişmelerle ilgili bir sorum olacak. Son dönemde, malumunuz, Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizde bir durgunluk dönemi yaşandı fakat geçtiğimiz günlerde açılan yeni bir fasılla yeni bir canlanma dönemine girileceği hissediliyor. Bunun yanında, uzun zamandır toplumumuzun gündeminde olan vize serbestisi konusunda çalışmalarınız olduğunu biliyoruz ve bir beklenti de var bu konuda, netice alınması hususunda. Bu hususla ilgili olarak, gelinen noktada katedilen son mesafeye ilgili Komisyonumuza bilgi vererseniz çok memnun olacağım.

Bir de, müzakere sürecimizin bundan sonraki gelişme potansiyeli konusunda da bir değerlendirmenizi almak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, Komisyonumuzda mevcut Mediste grubu olan 4 partinin temsilcilerinin sorularını aldık ilk turda. Bunlara cevap verişinizi takiben tekrar belki zaman şeyinde bir tur daha alacağız soruları.

Buyurun, sizi dinliyoruz efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Korutürk'ü dikkatlice dinledim. Bizim de tabii ortak mesaimizin yoğun olduğu yıllar oldu. Hep onun değişik, önemli merkezlerde bulunduğu, ki çok az büyükelçiye herhâlde Berlin'de, Paris'te bulunma imkânı nasip olur takip eden yıllarda, ve aynı zamanda Irak Koordinatörlüğü. Aslında, bu, Hükümetimizin dış politikada ve bu tür tayinlerde gösterdiği hassasiyeti de kendisi açısından herhâlde takdire şayan bulacağını ümit ediyorum. Ama ben, onun yazdığı bütün telgrafları çok dikkatlice okumaya özen gösterdim bütün bu yıllar boyunca. Beraber Irak Koordinatörlüğü döneminde de çalıştık. Türkiye'nin o zaman takip ettiği politikalar konusunda -kendisi milletvekili olana kadar- dolaylı ya da doğrudan herhangi bir eleştiri Bakanlığımız bünyesinde çalışırken gelmedi. Bu da aslında şu anda takip ettiğimiz politikanın, kendisi emekli olana kadar süren politikanın o dönemlerde kendisi tarafından da hem takdir edildiğinin, tasvip edildiğinin en azından... Çünkü, hiçbir telgrafını, ki bu şey için söylemiyorum veya özel görüşmemizde "Şu Orta Doğu politikası yanlıştır, bu doğrudur." gibi bir tutum olmadı. Olmuş olsaydı, mutlaka ben kendisine olan saygım dolayısıyla da, şahsi ilişkimiz dolayısıyla da ciddiye alırdım. Her zaman tecrübeye büyük önem veririz. Bu konuda benim de kendisine saygım çok var ve her zaman da soğukkanlı bir şekilde dış politikayı muhalefet açısından değerlendirmesine de ihtiyacımız var. Bu soğukkanlılık içinde hepimiz ele almalıyız konuları.

Evet, ben, çekinmeden söylüyorum: Bir başarı hikâyesidir Türkiye'nin son on yılı, dış politikada bir başarı hikâyesidir. Bunun objektif göstergeleri vardır. Bu benim şahsımla hiç ilgili değildir. Bu on yıl içinde süregiden siyasi istikrarın ve ilkeli bir şekilde takip edilen, ısrarla takip edilen bir politikanın ürünüdür Sayın Korutürk. Siz, çok tecrübeli bir geçmişe sahipsiniz.

Sadece bir objektif kriter söyleyeceğim, Türkiye'nin etken ya da edilgen, başarılı ya da başarısız olduğuyla ilgili bir şekilde bir sonuca ulaşmak için: 1990'lı yıllarda Türkiye'yle ilgili yazılan uluslararası makale sayısı, tez sayısı... Ki, o ilk jeopolitik depremde çok doğru adımlar atıldığını en başında ben söyledim, hani Bosna, Kosova, diğer konularda da. O da bizim siyasetimizin bir parçasıdır ve biz o dönemlerdeki başarılarla da gurur duyarız. Her vesileyle söylediğim şeyi tekrar ediyorum: Türkiye Cumhuriyeti devleti, konjonktürel şartlarda doğmuş nev-zuhûr bir devlet değildir. Çok köklü, tarihî birikimden hareket eder, ona dayanır. Ancak, hükümetler, iktidarlar bu birikimi doğru değerlendirdikleri zaman, kendi imkânlarını siyasi iradeyle birleştirdikleri zaman o ülkeler sıçrama yaparlar. Dediğimiz şey şu: Son on yılda Türkiye büyük bir sıçrama gerçekleştirmiştir.

1990'lı yıllarda, uluslararası basında ve literatürde Türkiye, terörle mücadele bağlamında, insan haklarını eleştiri bağlamında, depremler ve ekonomik krizler bağlamında uluslararası gündemdeydi ama son on yıl içinde, takip edilen dış politika hakkında her dilde sadece İngilizcede de değil, Arapçada, Rusçada, Çince, Japoncada yazılan literatürü size gönderiyim. Eleştiri var, olacak tabii, iş ürettiğinizde eleştiri olacak ama bunun büyük bir başarı hikâyesi olduğunu herkes her vesileyle teyit ederken, en azından sizin gibi bizimle birlikte çalışmış ve bu başarıya katkıda bulunmuş bir büyükelçimizin ve şu anda değerli bir milletvekilimizin ana muhalefet partisi üyesi olarak bu ayrımı gözetecek şekilde takdir ifade etmesi bir yanlışlık da değildir. O bakımdan, biz, her zaman sizden gelecek güzel şeylere, yani eleştirilere, katkılara açığız.

Rusya konusunda, Sayın Türkeş de bahsetti, evet, bütün bu ilişkiler ikili iradeyle gelişir, tek taraflı değildir. Ama Rusya'ya "Gelin, sizinle yüksek düzeyli stratejik işbirliği konseyi kuralım." teklifini Sayın Başbakanımız Sayın Putin'e götürmüştür, onlar bize getirmediler. İlk Rusya'ya üst düzey ziyaret bizim tarafımızdan gerçekleşti, onlar da olumlu cevaplar verdiler. Ve el ele on yıl içinde görüş ayrılıklarını bazen paranteze alarak olağanüstü bir ilişki geliştirdik. Yine, abartarak söylemiyorum "Türk-Rus rekabeti" diye asırlarca bilinen paradigmayı sarsan bir işbirliği kurduk. Orta Asya'da ve Kafkaslarda rekabet değil, Şanghay İşbirliği Örgütü dâhil birçok alanda Ruslar önümüzü açtı bizim, biz de onların önünü açtık. İslam İşbirliği Teşkilatında kimse herhâlde beklemezdi Türkiye Rusya'ya gözlemci ülke için öncü rolü oynasın ve bu şeyi alsın diye. Çünkü, biz, ne kadar çok ilişki olursa o kadar doğru anlaşılacağımızı düşünüyoruz karşılıklı olarak. Aynı şekilde, rekabet gibi görülen İran'la da ilişkilerimizi bu perspektifte görüyoruz.

Suriye'deki gelişmelerle ilgili... Şunu çok samimi bir şekilde -Sayın Türkeş de, Sayın Dora da vurguladılar- tabii, biz, hepimiz eleştiriye açık olmalıyız, özeleştiri de yapmalıyız. Ben, akademik hayattan da öğrencilerime ilk önce, bizleri eleştirmelerini, kendilerini eleştirmelerini öğretmiş biri olarak, her şeyi mükemmelen yürüyor, kontrol edemediğimiz parametrelerle ilgili de yürüyor diye kimse hiçbir zaman iddiada bulunamaz. Mükemmellik, siyaset içinde veya sosyal hayat içinde ulaşılamayacak bir şeydir. Demokrasi de ilerletilecek mesafeler vardır, ekonomik kalkınmada da ileri gidilecek mesafeler var.

Ama şu çok yanlış bir yaklaşımdır, bunu her birinizin entelektüel ve vicdani iç sesinize hitap ederek söylüyorum: Olmuş bir senaryonun en olumsuz unsurlarını toplayarak, bunları zikrederek, olmamış bir senaryonun olabilecek en olumlu sonuçlarıyla karşılaştırmak çok doğru ve etik bir davranış değil. Yani, ben, size onun için detaylı tekrar anlatma ihtiyacı hissettim.

Şimdi, şu eleştiri geldiğinde ben gerçekten üzülüyorum: “Bir sabah kalktık ve Suriye’yle problemli olduk.” Şimdi, Sayın Oğan, birkaç arkadaşımız “Aynı şeyleri duyuyoruz.” dedi. Aynı şeyleri söyleme ihtiyacımız var çünkü biz defaatle “On ay şunları, şunları yaptık, Beşar Esad’a şunu anlatmaya çalıştık.” diye izah ediyoruz, sonra ana muhalefet partisi lideri Sayın Kılıçdaroğlu veya birçok muhalefet temsilcimiz çıkıyor “Bir sabah kalktık ve Suriye’yle düşman olduk.” Allah aşkına, Suriye’yle ilişkileri o düzeye kim getirdi? Biz getirdik. İster miyiz Suriye’yle ilişkiler bozulmuş olsun, bunda ne menfaatiniz olabilir? On ay, gece gündüz niçin uğraştık? Herkes köşesinde otururken, bugün oyunun aktörleri olarak görülen bütün devletler köşesinde otururken on ay biz niçin bu kadar uğraştık? Bunu söyleme ihtiyacımız, bütün bunları söylememize rağmen, tekrar tekrar aynı argümanın bize getirilmiş olması sebebiyledir.

Ben de bu vesileyle, tekrar, unutmadan başta söyleyecektim ama, her vesileyle ben sizinle bir araya gelirim. Hatta, oturur ev sohbetleri yaparız, sizi de ziyarete gelirim milletvekili ayrımı yapmaksızın hangi partiden olursa olsun. Yine, buradaki arkadaşlarımız çok tecrübeliler. Bizim döneme kadar geçmiş yıllarda böyle bir gelenek de yoktu. Yani, dışışlerini, Dışışleri Bakanının hani sık sık... Memnuniyetle bilgilendiririm, ne zaman isterseniz. Onun için, daha Bakan olduktan sonra da ilk yaptığım şeylerden biri bu oldu. Genel başkanları defaatle bilgilendirdim Ermeni meselesiyle ilgili protokoller konusunda. Irakla ilgili, hem Sayın Bahçeli’yi hem Sayın Kılıçdaroğlu’nu hem Sayın Demirtaş’ı ve diğer... Hatta, yüzde 1’in üzerindeki partilere defaatle gittim. Yani, bu konu da özen gösterdiğimiz bir mesele. Ama daha sonra “Görüşmek istemiyoruz.” şeklinde tepkiler gelmeye başlayınca, tabii, ister istemez reddedileceğiniz bir talepte de bulunmamaya başlıyorsunuz.

Şimdi, dolayısıyla, Suriye’de, gelecek senaryolarıyla ilgili, hepimiz açık bir şekilde tartışmaya hazır olmalıyız. Demin, Bosna Hersek meselesini onun için verdim. Biz, hiçbir zaman bu meseleyi, Suriye konusunu kolay bir kriz olarak yansıtmadık. Sadece benim bir demecimde “Bu tür süreçler yıllar alacak süreçler değildir.” dedim ve devamını okursanız şöyle geçer: “Uzun yıllar alırsa çok daha büyük krizlere zemin hazırlanır.” Biz, bu meselelerin böyle bir krize yol açmaması için, en kısa sürede çözülmesi için büyük çaba sarf ettik.

Burada, net olarak tekrar ifade ediyorum: Bizim Türkiye olarak, en başından itibaren, ne Suriye’de ne de herhangi bir yerde herhangi bir radikal grupla ve terör grubuyla hiçbir ilişkimiz olmamıştır, olmaz da. Bu konuda, defaatle bunu söylememize rağmen, uluslararası basında çıkan bazı spekülasyonlar dolayısıyla tekrar tekrar bunun gündeme getirilmesi de doğrusu bizi üzüyor. Çünkü, bunların çoğu, şu anda, büyük bir psikolojik kampanya hâlinde üretilen -sadece Türkiye’ye dönük olarak değil başka ülkelerle ilgili de üretilen- bir medya savaşı yürüyor. Bu çerçevede, bu radikal örgütlerin çıkış şartlarına bakıldığında, bir kısmının son dönemdeki yükselişi Ebu Gureyb Hapishanesi baskınından sonradır, daha önce de Suriye hapishanelerinden bırakılan unsurlardan oluşur. Tabii ki, bir boşluk doğduğunda bir sürü unsur o bataklığı değerlendirmek ister. Onun için, biz, Beşar Esad’tan ümidimizi kestiğimizde, istemeyerek de olsa kestiğimizde, bütün uluslararası toplumu harekete geçirmeye çalıştık bir an önce çözüm bulunsun diye. Çünkü “Çözüm ne kadar gecikirse orada radikal unsurlar o kadar artar.” dedik, bütün Dışışleri kayıtlarında bu var. 2011’de, 2012’de, Rusya’yla, Amerika’yla, Birleşmiş Milletler temsilcileriyle yaptığımız bütün görüşmelerde “Bu çözüm süreci ne kadar uzarsa, gerek Şam’daki radikalleşme gerekse alandaki radikalleşme o kadar artar.” dedik ve maalesef bu süreç uzadıkça da bu tehlike artıyor, bize dönük de artıyor. Onun için de ulusal çıkarlarımızı, güvenliğimizi ilgilendiren her konuda gerekli tedbirleri alma sorumluluğumuz var ve bunun da gereğini yaparız.

Kimyasal silahlarla ilgili, Sayın Türkeş’in de bu paralelde sorusu oldu, birlikte cevaplamış olayım. Hiçbir tereddüt yoktur. Şam Doğu Guta’daki kimyasal saldırı rejim tarafından yapılmıştır. Bizim istihbari bilgilerimiz de bunu gösteriyor, diğer istihbari bilgiler de.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Sayın Bakanım, belge varsa bizimle paylaşmak ister misiniz? Çünkü, bu spekülasyonları ortadan kaldırmak adına... Bu, çok ciddi bir suçlama olduğu için, hem Türkiye açısından ciddi bir suçlama var...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi, ben, bunu, televizyonlarda da açıkladım, 3 tane şeyi vardır bunun. Bu konuyu biz Rusya’yla da görüştük, Amerika’yla da görüştük, bütün ilgili taraflar görüştü.

Atım vasıtaları, atımın yani bu kimyasal silahların atılım açısı ve orada yaptığı hasarlar, bütün bunlar Birleşmiş Milletler raporunda var. Bizim söylememize gerek yok, Birleşmiş Milletler Heyetinin orada yaptığı çok açık rapor var, istiyorsanız size o raporu gönderelim.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Ben, o raporu okudum.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – O rapor..

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Özür diliyorum, Birleşmiş Milletlerin net bir üslubu vardı: “Eğer, burada kimyasal silahlar Hükümet tarafından kullanıldığı tespit edilirse bu uluslararası bir müdahale için bir gerekçedir.” diye bütün ülkelerin yaptığı açıklamalar var. Birleşmiş Milletlerin böyle bir raporu söz konusu olsaydı, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinden de böyle bir kararının, müdahale kararının çıkmış olması gerekiyordu.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – E, Rusya’nın vetosu olmasaydı çıkacaktı.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Ama Rusya da açıkladı, müdahale etti, dedi ki: “Böyle bir rapor tespit edilirse...”

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi, Sayın Eryılmaz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Efendim, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bakın, bir kere şunda anlaşılmı: Kimyasal silah kimde olursa, kim tarafından kullanılırsa kullanılsın en büyük insanlık suçudur. Eğer, biz, şu veya bu lider veya şu grup bize yakın, bizimle paralel düşünüyor, görüşüyor gibi bir kanaatle bu konuda bir ilkesel taviz verirsek bu bir insanlık suçudur. Bizim elimizdeki bilgiler, teknik bilgiler de... Birleşmiş Milletler raporunu detaylı okuyun. Birleşmiş Milletler heyetinin görevi siyasi olmadığı için adres söylemez, o teknik bir heyettir ama verdiği bütün bilgiler, bu füzelerin üzerindeki Kiril alfabesine dayalı bir şeye de dâhil bütün bilgiler, Suriye rejimini adres gösterir. Bunun üzerinde hiçbir şek ve şüphe yok.

Peki, size başka bir mantıkla bunu izah edeyim: Eğer, Suriye rejimi bu konuda suçlu olmamış olsaydı niye elindeki kimyasal silah envanterini teslim etmek gibi bir şekilde adım atmak durumunda kalırdı? Eğer, muhalefet yapmış olsaydı karşı bir argümanla o tezleri ileri sürüp “Ben suçsuzum ve egemenlik hakkım olan bir şeyi size niye vereyim?” diye niye demedi?

Dolayısıyla, şundan emin olunmalı ve Birleşmiş Milletler raporunu lütfen ilgili bütün arkadaşlar -yoksa, biz temin ederiz- detaylı bir şekilde okuyun. Ben Şam Doğu Gota’yı da avcumun içi bilirim. Doğu Gota’da, Muademiye’de, oralarda yapılacak bir saldırının hangi açılardan, nereden yapıldığı, bütün bu teknik detaylar biliniyor. Bunu, biz, Rusya dâhil bütün ilgili taraflarda da paylaştık.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Suriye yönetimi açıkladı zaten, daha ayrıntılı olarak kimin nereden, nasıl attığını. Uydu görüntüleri, Rusya tarafından uydu görüntüleri açıklandı.

Şimdi, biz, burada, birilerini koruma anlayışında da değiliz. Yani, bu kadar tehlikeli, bu kadar önemli bir konuda bence Türkiye Cumhuriyeti devletinin...

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Bence daha net ve somut veri ortaya konması lazım.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Somut, Birleşmiş Milletler...

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz, istihbarat ediyorum, ikili bir şeye dönerse toplantımızdan...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Çok önemli bir mesele olduğu için...

BAŞKAN – Ama ben size söz vereceğim, söz aldığınızda...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Birleşmiş Milletler Raporu’nu lütfen okuyun.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Okudum.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir daha okuyun.

Bizim ve kendi devletimizin istihbaratına güvenin. Bu, bizim Hükümet olarak ulaştığımız bir sonuç değil, bütün devlet birimlerimizden aldığımız bilgiler. Genelkurmay, MİT, bütün ilgili güvenlik birimlerimizden aldığımız bilgilerle ulaştığımız bir sonuç. Bu, bir siyasal tutum değil. Eğer, muhalefetin veya başka bir unsurun elinde varsa, rejime ne kadar karşıysak ona da o kadar karşıyız ve o unsurlarla ilgili olarak da alınacak her türlü tedbiri destekleriz. Kimyasal silahlar, nükleer silahlar ve kitle imha silahlarının tümüne Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak karşıyız, Hükümet olarak karşıyız. Bu konuda herhangi bir mütereddit tavır bizden görmezsiniz. Ama Şam’da yapılan saldırı, gerek kullanılan malzemenin kalifikasyonu yani sofistikasyonu -hiç öyle sıradan bir yerde üretilecek bir

malzeme değil- gerek atım vasıtaları -hiçbir muhalefet grubunun elinde öyle bir füze, yerden yere atılabilecek bir yapı yok- gerek muhalefetin ve rejim güçlerinin konuşlanması -nereden, nasıl atıldı- bütün bu veriler açıkça rejimin bunu kullandığını gösteriyor.

Sizden beklentimiz, insani vicdan adına “Kim yaparsa yapsın buna karşıyız.” demektir.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Öyle diyorum zaten.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Ama şu ana kadar 120 bin insan öldü Sayın Eryılmaz. Siz gittiniz Esad’la görüştünüz. Daha sonraki açıklamalarınızda da biz, bir kez Suriye rejimine dönük bir eleştiriye rastlamadık.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – İzin vererseniz açıklayabilirim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Neyse, siz sorduğunuz için ben söylemek zorunda kaldım.

Bizim bu konudaki tutumumuz açık ve nettir. Kimyasal silah konusunda elimizde güçlü veriler var. Bütün istihbarat birimlerinin de mutabık kaldığı hususlar var.

Sayın Maliki’nin bilgileri ile ilgili -Tuğrul Bey’in söylediği- İran Dışişleri Bakanı böyle bir şey bahsetmedi ama böyle bir bilgi bizimle paylaşırsa da her zaman değerlendiririz ve bu kimyasal silahlarla ilgili alınacak her türlü tedbirde yer alırız.

Yine, Suriye konusu kapanmadan -Sayın Korutürk’ün diğer AB’yle ilgili soruya geçmeden- bir hususu da burada ifade etmek isterim. Ne Irak’ta ne Suriye’de ne Lübnan’da ne Balkanlarda biz, bizimle akraba toplulukları arasında bir ayrım gözetmeyiz. Hepsi bizim kardeşimizdir; Türkmenler, Kürtler, Boşnaklar, Arnavutlar, Araplar, Türkiye’yle tarih bağı olan hepsiyle kardeşiz. Bu konuda da hangisine bir zulüm yapılırsa; ister Sünni, ister Alevi, ister Nusayri, isteri Caferi, ister Kürt, ister Arap, ister Türkmen, ister Boşnak, ister Arnavut, ister Çeçen, ister Azeri hiç fark etmez, hepsiyle yakın gönül ilişkimiz vardır, vatandaşlık bağıyla bağlı olan bizim vatandaşlarımızın akraba topluluklarıdır, hepsiyle ilgileniriz.

Suriye Türkmenleriyle ilgili neler yaptığımız konusunda lütfen kendisi de Suriye kökenli olan Sayın Mehmet Şandır’a sorun, detaylarını, herhâlde takdirini de size ifade edecektir. Türkmenlerle ilgili de, aynen Kürtlere gösterdiğimiz ilgiyi gösterip her türlü çalışmayı yapıyoruz Suriye içinde, bu da şey değil.

Suriye içindeki Hristiyanlar, Ermeniler, Asurilerle ilgili de aynı bağlara sahibiz. Geçen sene ilk defa bir Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı İstanbul’da bütün dinî liderleri gezdim Ermeni patrikhanesi de dâhil olmak üzere, hepsine şunu söyledim: “Suriye’deki akrabalarınıza mesaj gönderin, kimin başı sıkışır, kimin bir yardıma ihtiyacı varsa bizim, Türkiye Cumhuriyeti devletinin hamî eli onların üzerindedir, her türlü desteği vermeyi hazırız.” Nitekim, Süryani kardeşlerimizden böyle bir şey geldiği için de Mardin Midyat’ta özel kamplar kurduk.

Yine, Erol Bey’in sorusuna cevaben, iki Ermeni dinî liderinin...

EROL DORA (Mardin) – Ermeni değil efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şey, Süryani, Sayın Yazıcı ve Sayın Yohanna İbrahim’in akıbetleri, tabii Suriye’de olduğu için bilmiyoruz ama bütün birimlerimizle yapabileceğimiz ne varsa yaparız. Dünyanın neresinde olursa olsun insani bir katkıdan kaçınmayız. Hele hele, böyle saygın iki dinî lider ki, ben Süryani patriğimizle de görüştüm bu konuları, her türlü çabayı gösteririz, göstermekteyiz de. Bu konuda, din, mezhep, etnisite ayrımı yapmayız.

Irak’taki Türkmenler konusunda da aynı tutumumuz geçerlidir Sayın Türkeş. Daha yakın zamanda, iki hafta üst üste, Irak Türkmen Cephesi yetkilileriyle uzun görüşmeler yaparak yeni dönemde Irak’ta Türkmenlerin haklarının korunması için ciddi çalışmalar yürüttük, bizzat ben katıldım toplantılara, bu konuda da elinizde yeterli bilgilerin olması lazım.

Kim, nerede bu akraba topluluklardan, kardeşlerimizden biri baskı görürse ve Türkiye’den bir yardım isterse biz onların yanında oluruz. Etnik ve mezhebi ayrımı hiçbir zaman gözetmedik, gözetmeyiz.

Şimdi, Avrupa Birliğiyle ilgili Sayın Korutürk’ün sorusu ve Sayın Conkar da ilave ettiler. Başta da dikkat ederseniz Avrupa ile ilişkilerimizle girdim. Avrupa Birliği hedefi bizim için stratejik, vizyonel bir hedeftir. Bundan şu veya bu gerekçeyle kaçınmamız veya geri adım atmamız veya zamana bırakmamız söz konusu değil. Ama aynen diğer ülkelerle olduğu gibi, ülkeler topluluğu olarak Avrupa Birliğiyle de ilişkiler karşılıklı iradeye dayanıyor. Rusya’yla bir irade kullanıyorsunuz, karşından o irade bir mukabele görmemiş olsaydı ilişkilerimizi istediğimiz düzeye getiremezdik. Maalesef son on yıl içinde, Avrupa Birliği tarafından Türkiye şu veya bu gerekçelerle bir şekilde irade zafiyeti içinde davranıldı. Kıbrıs sorunu bahane edildi, ki bahane edilmemesi gereken konudur, Türkiye üzerine düşen her şeyi yapmıştır. Burada, hepinizin bildiği, detaylı 2004 Annan Müzakereleri ve daha sonraki gelişmeleri zikretmek istemem herkes bunları biliyor. Buna rağmen, Kıbrıs Rum yönetiminin blokajlarına engel olunmadı, Sayın Sarkozy döneminde Fransa’nın getirdiği blokajlara engel olunamadı ve Avrupa içinde artan ırkçı temayüllerin ortaya çıkardığı siyasi yapılanmalar Türkiye

karşıtı ve sadece Türkiye karşıtı değil yabancı karşıtı bir atmosfer oluşmasının getirdiği engeller var, bunlar bizim elimizde değil. Ne kadar çaba sarf ederseniz sarf edin, Brüksel’den bir irade ortaya konmadan bu değiştirilemiyor. Geçmişte Paris ve Berlin Büyükelçisi olarak siz de onu bilirsiniz ki, Almanya ve Fransa’nın iradeleri de özel önem taşıyor. Son dönemde Sayın Holland iş başına geldikten sonra yoğun bir temasla görüştük. Ben gerçekten teşekkür ederim, Laurent Fabius’la iki görüşmemiz sonunda kaldığımız mutabakatla birer birer bu blokajların kaldırılacağı sözünün ilk parça şeyi olarak 22’nci Fası, Bölgesel Kalkınma Fası açıldı, Fransa blokajı kalktığı için.

23 ve 24’üncü fasılların açılması için ciddi bir süreç var, o çok önemli, insan hakları ve evrensel demokratik değerler bağlamında, Türkiye’deki yargı reformu bağlamında da, bunun için de çok ciddi bir çalışma yürütüyoruz. İşte, dün Avrupa Birliği Bakanımız Kalkınma Bakanımızla birlikte oradaydı. Ben yarından sonra Sayın Füle’yi burada misafir edeceğim ve vize konusunda daha detaylı görüşmeler yapacağız.

Vize konusunda olumlu gelişmeler var dedim. İlk defa, biz, 2009’da doğrudan vize muafiyeti talebinde bulunduk, Troyka toplantısında, o zaman Troyka mekanizması vardı ve ısrarlı takibimiz neticesinde vize muafiyeti süreciyle geri kabul anlaşması arasında bir senkronizasyon oluşturduk. Buna biraz Avrupa Birliği direndi, gecikmenin sebebi odur, bizim de tutumumuz açık “Geri kabul anlaşması gibi Türkiye’ye ciddi mali külfet getirecek bir anlaşma, vize muafiyetiyle ilgili diyalog başlamadan imzalanamaz.” dedik, paraf ettik, karşılıklı vize diyalogu pozisyonları ortaya çıktı, karar alındı Avrupa Konseyinde ve adım adım ilerliyoruz. Teknik bazı pürüzler vardı, onları da aşmamız durumunda önümüzdeki aylarda bu konuda daha ileri adımlar atmamız söz konusu olacak.

Sayın Korutürk’ün Birleşmiş Milletlerle ilgili tutumu... Suudi Arabistan adaylığını geri çekti, görüşmeleri sürüyor, belki de tekrar dönerler ama bizim böyle bir düşüncemiz yok, adaylığımız devam ediyor. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde bulunmak hem uluslararası istikrara katkı bakımından önemlidir hem Türkiye’nin uluslararası görünürlüğü bakımından önemlidir. 2009-2010 yılında da belki de en etkin geçici üyelik yapan ülkelerden biri olarak, Tahran Anlaşması’ndan Somali sürecine, Afrika’daki kalkınma problemlerinden Balkanlardaki sorunlarla ilgili teröre karşı mücadeleyle ilgili geniş bir alanda çok ciddi katkılar yaptı Türkiye ve takdir gördü.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Sayın Başbakan, öyle düşünmüyor anlaşılan da, onun için sordum.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Yok, Sayın Başbakanımızın haklı tepkisi, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin bloke edilmesinedir. Biz de her düzeyde bunu dile getiriyoruz.

Bakınız, reformla ilgili olarak, hem Oydaşma Grubunda bulunuyoruz, çalışma yürütüyoruz... Öyle bir şey ki hani kapalı anayasa gibi. “Birleşmiş Milletler reformu, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinden geçer.” şartına bağlamışlar. Dolayısıyla, herhangi bir reform talebi P5 ülkelerinin ayrıcalıklı statüsünü yıpratacağı için onlar bloke ediyorlar. Dolayısıyla, reform sürecinin önü büyük ölçüde tıkanı.

İki konuda, yani Türkiye’nin yalnızlığı “Suriye politikasında yalnız mıyız, değil miyiz?” sorusuna da cevap vermek için zikredeyim, iki misal vermek istiyorum: Bir, Filistin konusunda, Sayın Obama taahhüt etti “Filistin Hükümetini kuracak olan iki devletli çözüm için çaba sarf edeceğim.” diye. 2011’de Sayın Abbas başvurdu Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine, Filistin devletinin tanınması için, mektupla başvurdu. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin gündemine dahi alınmadı, yürümedi süreç. Onun üzerine Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna gitti -ve büyük onur duyuyorum, benim de orada bulunduğum ve bir Kanada, bir de Endonezya Dışişleri Bakanı vardı ama Filistin tarafıyla tek tek üyeleri takip ederek yürüttüğümüz bir kampanyadır, birlikte yürüttüğümüz bir kampanyadır- Filistin devleti 138 oyla üye olmayan devlet statüsüyle tanındı. Orada bulunmaktan ve Filistinli kardeşlerimize orada destek vermekten onur duydum. Amerika 9 oyda izole durumda kaldı, yani 9 oy ki içinde bir Çek Cumhuriyeti, Amerika ve Kanada dışında diğerleri küçük ada devletleri. Şimdi, kim yalnız kaldı, biz mi? Bizim yanımda 138 ülke vardı ve Filistin’in onuru, insanlığın onuru için de çaba sarf ettik. Amerika’ya rağmen, doğru, farklı görüşlere...

Bizim kanaatimiz şu: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde bu kadar büyük destek almış -mesela üçte 2 gibi bir oran- bir kararın Güvenlik Konseyinde veto edilmemesi lazım, Başbakanımızın eleştirisi bunadır.

İkincisi, Suriye konusunda 3 kez oylama yapıldı, tam rakamları arkadaşlardan alayım. Birinde 138, birinde 114, birinde de 107 oyla Suriye rejimini açıkça kınayan ve bir an önce bu katliamların durması için Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyini acil tedbir almaya çağırın kararlar bunlar. Birinde 138, birinde 114, birinde de 107 oyla ve Türkiye onlara destek verdi. Türkiye insanlık vicdanıyla beraberdi. Orada da Rusya ve Çin izole oldu 12 oyla. Düşünün, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, insanlık vicdanını temsil eden kurulda, bu kadar yüksek oy desteğine sahip olan iki tasarı, iki konu, birisi Amerika tarafından, birisi Rusya ve Çin tarafından veto

ediliyor. Bu ülkelere saygımız sonsuz ama hangi ülke Türkiye'den ve komşu ülkelere daha fazla Suriye'den etkileniyor? Niye bizim bu konuda düşünmüyoruz, bölge ülkelerinin düşünceleri P5 ülkeleri kadar değerli olmasın? Bunun kavgasını veriyoruz, vermeye de devam edeceğiz. Bizim bölgemizle ilgili konularda hiçbir zaman biz yalnız kalmadık, aksine biz 138 oyla Filistin'le bir taraftayken -Amerika ve bazı ülkeler izole oldu- Suriye konusunda da diğer ülkeler.

Şunu da zikreleyim: 2015-2016 -siz de iyi bilirsiniz Sayın Korutürk- bir üye ülkenin adaylığının üzerinden bu şartlarda gerekli on beş-yirmi yıl sonra tekrar müracaat edilir. Biz çok büyük bir risk alarak 2015-2016'da tekrar müracaat ettik yani altı yıl sonra ve büyük bir şaşkınlık da doğurdu bu Birleşmiş Milletler çevrelerinde. Çünkü Almanya, Güney Afrika, Japonya, Hindistan ve Brezilya gibi ülkelerin bile sıklığından daha sık bir talep. Tabii ki, zorluklarımız var, inşallah seçileceğiz bunda tereddüdümüz yok ama oylamaların doğası gereği, daha önce bize taahhüt edilmiş oylar kullanıldı. Yani geri destek anlaşmalarını, biz geçen Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi için kullandığımız karşılıklı destek anlaşmalarını tekrar kullanamıyoruz, bunun getirdiği bir dezavantaj var. Yani, diyelim "X" ülkesiyle, Panama'yla 2009-2010 için anlaşma yapmışsınız ve ona karşılık "Senin 2020-2021'i destekliyorum." demişsiniz. Şimdi, 2015 için tekrar destek istiyoruz. Bunun getirdiği tabii zorluklar var ama bir şekilde olacağız. Onu tekrar vurgulamak isterim.

Sayın Türkeş'in dile getirdiği Arap Baharı'yla ilgili...

Sayın Türkeş burada mı?

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKES (Ankara) – Buradayım, dinliyorum sizi.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Böyle arkaya çekilince, kusura bakmayın, göz göze gelemeyince...

Şimdi, tabii, bunların hepsi bir yorumdur. Enerji kaynaklarını istismar etmeye kalkışanlar olabilir ve bunun için orada hani birtakım senaryolar işletenler olabilir. Veya Batı'nın Müslüman Kardeşler'e veya diğer gruplara ilişkin, bunların hepsi bir yorum olarak karşılığı olur. Fakat hiçbirimizin şuna hakkımız yok, ben bir sebeple dedim: "Biz oryantalizm yapmayacağız."

Oryantalizm şudur: Batı ülkeleri demokrasiyi hakıyla yaşar ve onlar, Avrupalılar talep ettiğinde doğaldır ama başka toplumlar talep ettiğinde aslında onlar demokrasiyi ne hak ederler ne de kültürlerinde böyle bir şey vardır, böyle bir yargıyla bakılıyor bütün Doğulu toplumlara, siz öyle baktığınız için söylemiyorum.

Dolayısıyla da, Ebu Azizi kendini yakıyor bir taleple; yüz binlerce, milyonlarca insan sokağa dökülüyor ve demokrasi talep ediyor. Yani sizin, bizim Türkiye'de talep ettiğimiz şeyleri talep ediyor. Biz o insanların gözünün içine bakarak "Aslında, siz, bazı enerji oyunlarının kurbanısınız, piyonusunuz, biz sizi destekleyemeyiz." diyemeyiz. Biz onlara saygımızın gereği...

1950'de biz demokrasiye geçerken de yapılan komplo teorisi şuydu: Türkiye'yi Sovyetler Bloku'ndan uzaklaştırmak için, Batı Bloku içinde yer almak için demokrasiye geçildi. Yapılmadı mı bu yorum, hâlâ yapılmıyor mu? Belki Batı'nın böyle bir düşüncesi olabilir. Peki, biz, Batı böyle bir düşünceye sahip diye tek parti yönetimini devam mı ettirseydik? Sayın Menderes'in "Yeter, söz milletindir." demesi Batı'nın oyuncuğu olmak anlamına mı gelir? Uluslararası konjonktür şunu veya bunu gerektirebilir, bazıları o demokratikleşmeden menfaat de umabilir ama bizim baktığımız şey şudur: Adnan Menderes "Yeter, söz milletindir." derken ne kadar haklıysa Arap toplumları da bugün demokrasi isterken o kadar haklıdır.

Boşnaklar, Romenler, Polonyalılar, Çekler ne kadar demokrasiyi hak etmişlerse 1990'lı yıllarda Orta Doğu halkları da o kadar hak ediyorlar. Biz burada iki yüzlü bir politika takip edemeyiz.

Peki, bunu dedikten sonra "Bütün bu oyunlar var mı?" sorunuza geliyorum. Herkesin stratejik hesabı olur, bizim de stratejik hesabımız olduğu için hiç kimse bize sormadan Afrika'da 23 büyükelçilik açtık. Bunu, bazı büyükelçilerimize iş bulmak için açmadık. Niçin açtık? Çünkü, daha 2003'te şunu söylemiştik: "21'inci yüzyılın ilk yarısı Asya yüzyılıdır, ikinci yarısı Afrika yüzyılı olacak. Ve Afrika'nın her yerinde olacağız." Bunu iddiayla tekrar söylüyorum. Birileri şunu söylüyor: "Türkiye'nin buna gücü yeter mi?" Bu mantıkla bakarsak hiçbir zaman atılım yapamayız. Evet, dört sene önce deseydik ki "Afrika'da 23 büyükelçilik açacağız." Belki bazı diplomatlarımızın bile "Ya buna kapasitemiz yeter mi?" diye beni zorladıkları oldu. Eğer adım atılacaksa on yılların telafi edilmesi gereken ihmalleri var.

Şu anda, işte gururla gösteriyorum. Bakın, şu, 2002 Türkiye'nin temsili Afrika'da -Sayın Türkeş- şu da 2012 temsili. Bir tek şurada Orta Afrika Cumhuriyeti'ni görüyorsunuz, açmayacağımızdan değil, orada da bir darbe yönetim iş başında, yani darbe oldu iç karışıklığa devam ediyor o yüzden. Bütün buralarda al bayrak dalgalanıyor şu anda ve bütün buralarda sadece Türk Büyükelçiliği açılmıyor. İlk defa entegre bir stratejiyle... Türk Hava Yolları 2002'de Cape Town'a bile uçmuyordu, Johannesburg'a bile uçmuyordu.

Şimdi, Türk Hava Yolları 34 ülkeye uçuyor ve Afrika'ya da en fazla uçuş yapan hava yolları durumunda, Air France'ı da birkaç ay içinde geçiyor.

Şimdi, Türk Hava Yollarının Afrika'da Air France'ı geçmiş olması nasıl bir şey? Türk Hava Yolları bunu kâr hesabıyla mı yaptı? Hayır, oturduk, Afrika stratejimiz 1990'lardaki strateji ilanı gibi -ki Sayın Korutürk iyi bilir- 1990'lı yıllarda da Latin Amerika açılımı düşünüldü, Afrika açılımı düşünüldü ama hiçbir şey yapılmadı. Oturduk ve bütün ilgili kurumları Dışişleri Bakanlığı koordinasyonunda Türk Hava Yolları bütün ülkeler...

Talep ettiğimiz şey şuydu Türk Hava Yolları özelleştiğinde, bizzat ben başkanışman olarak Sayın Başbakanın talimatıyla oturdum Türk Hava Yolları Yönetim Kuruluyla: Sizden talebimiz, özel şirketsiniz, kendiniz bilirsiniz ama şu üç konuda ulusal hassasiyetimize dikkat edin:

Bir, bizimle tarihî bağları olan her yere uçacaksınız. Çıkardık listeyi, Tacikistan'a uçulmuyordu, Bahreyn'e uçulmuyordu, uçuldu.

İki, yeni açılım politikaları ilan ettiğimizde, büyükelçilik açtığımız her yere uçmanızı talep ediyoruz mümkünse ve 34 büyükelçilik açıldı, her yere uçuyorlar şu anda.

Üç, bazı özel ülkelere, Rusya gibi, Ukrayna gibi, Irak gibi, İran gibi, daha çok noktaya uçmanız.

Şimdi, bu TİKA'yla, Yurtdışı Türklerle, bütün kurumlarımızla yürüttüğümüz bir şey. Onu gördüğümüz için -tam da dediğiniz gibi- Afrika üzerinden süregiden stratejik rekabeti gördüğümüz için Afrika açılımını en kısa sürede tamamlamak istiyoruz ve şu anda Çin ve Türkiye Afrika'da yükselen iki ülke. Afrika Birliği Örgütüyle stratejik diyalog mekanizmamız var.

Her bir Afrika meselesine... Somali'yle Somaliland'ı biz bir araya getirdik. Eritre'yle Cubuti arasında, Eritre'yle Etiyopya arasında hâlâ süregiden dolaylı müzakerelere biz katkıda bulunuyoruz.

Güney Sudan ile Sudan arasında savaştan sonra barışın uçuşları da dâhil olmak üzere Hartum - Juba arasında başlatıyoruz. Bunlar, bizim zaten onları gördüğümüzü gösteriyor. Ama bunları görüyoruz diye sokağa çıkmış zavallı -yani zavallıyı şey anlamında söylemiyorum- elinde hiçbir güç olmayan o genç kitlelere, Mısır'da, Tahrir'de, Rabiatül Adeviyye'de -önce Tahrir, yani ilk aşamasındaki Tahrir'i söylüyorum- veya Tunus'ta veya diğer ülkelerde, Yemen'de çıkmış gençlere "Ya aslında Batı'nın bir gündemi var, siz de onun uzantısı-sınız." deme hakkımızı kendimizde göremeyiz. Bizim bu konudaki yaklaşımımız ilkesel bir tutumdan ibarettir.

Sayın Erol Dorâ'nın... Son derece önem verdiğim iki husus var: Sykes-Picot... Bu konuda çok tartışmalar oluyor. Evet, Diyarbakır'da mart ayında yaptığım konuşmada ben de bizzat söyledim. Sykes-Picot, Orta Doğu'da halkları bölen, halkları birbirinden ayıran Sykes-Picot'un kutsayan bekçisi değiliz. Çünkü bu bir İngiliz ve bir Fransız'ın oturup Dünya Savaşı'ndan sonraki paylaşımı ürettiği ve son derece yapay sınırlardan oluşan bir yapıdır. Zaten bu yapay sınırlar bugün sıkıntı doğuruyor Türkiye'yle Irak arasında, Türkiye'yle Suriye arasında. Suriye halkı mı Türk halkı mı istedi Tel Abyad'la Akçakale'nin ayrılmasını ya da Rasulayn'la Ceylanpınar'ın ayrılmasını, ortadan bölünmesini? Hayır.

Ve bize hep şunu söylediler onlarca yıl: "Sykes-Picot'u siz koruyun." Bizim Hükûmetimizin kanaati şu: Sykes-Picot'yle çizilen harita bugün uluslararası hukuk haritası hâline dönüşmüştür. Bu haritaya saygı göstermek durumundayız. Yani tutup da maceracı bir şekilde bu haritayı değiştirmek gibi... İster Amerika'da birtakım yerlerde üretilen ve bizde de bir korku gibi salınan haritalar veya başka yerlerde, bu haritalara izin verilemez, bu sınırlara saygı göstereceğiz hepimiz. Ama öyle bir politika takip edeceğiz ki, aynen Avrupa'da olduğu gibi bu sınırları ekonomik olarak, kültürel olarak halkların kaynaştığı esnek sınırlar hâlinde göreceğiz. Vizeleri kaldıracacağız, serbest ticaret anlaşmaları yapacağız, her türlü mal ve insan geçişini kolaylaştıracacağız, bizim yaklaşımımız budur.

Sınırları maceracı bir şekilde değiştirmek değil -ya yayılmacı ya da bölünmeci hangisi olursa olsun- ya da başka kaotik durumlara senaryolar açacak şekilde bir politika değil ama bu sınırların getirdiği prangaları da kırmak durumundayız.

Nusaybin, Kamışlı ve bu son duvar meselesi... Zaten evvelsi gün Başbakan Yardımcımız açıkladı, benim de bazı milletvekilleri arkadaşlarımızla görüşmelerimiz oldu biliyorsunuz. Orada bütün sınırlarımız boyunca -bunu ifade etmek isterim- Suriye'de olağanüstü bir durum yaşanıyor.

Dışişleri Bakanlığı, MİT Müsteşarlığı, Genelkurmay Başkanlığı belli sıklıkta güvenlik toplantıları yaparız, Sayın Başbakanımızın bizzat başkanlığında güvenlik zirveleri yapılır. Ulusal güvenliğimiz neyi gerektiriyorsa, hiç kimseye sormayız, her türlü tedbiri alırız, bu bizim halkımıza karşı sorumluluğumuzdur.

Orada, Ceylanpınar'da, Rasulayn'dan gelen bir mermi ya da bir şey ister oradaki Kürt kardeşimize, bizim taraftaki Kürt kardeşimize, ister Arap kardeşimize, ister bir Türkmen kardeşimize zarar versin, bizim vatandaşımızdır, onların hukukunu korumak bizim görevimizdir. Bu konuda da hiç kimsenin tereddüdü olmasın, her türlü tedbiri alırız. Ama bunu bir duvar örmek şeklinde de düşünmeyiz. Orada ki tedbirin tel örgüyle de alınabileceği kanaatine sahip olunduğu için... Ama bunun bir şey konusu yapılmaması lazım.

Şenyurt meselesine gelince, yani sanki öyle bir intiba oluşturuluyor ki... Şimdi, Suriye'deki Kürt kardeşlerimizin yoğun olduğu Haseki bölgesiyle ilgili, sanki Türkiye oraya insani yardımı esirgiyor. Bakın, çok açık ve net burada paylaşıyorum: Türkiye hiçbir şekilde hiçbir yere insani yardımı esirgemez.

Defaatle söyledik, niye öncelikle Sünni Araplar geldi? Çünkü ilk baskıyı onlar gördüğü için mülteciler olarak onlar geldi. Kürtlere Kürt bölgesinde maalesef PYD unsurlarıyla, rejim unsurlarıyla iş birliği yaptığı için böyle bir göç dalgası oluşmadı ve rejim unsurları orayı terk ederken PYD unsurlarına bazı silahları bırakarak gittiler, terk etmediler de tümüyle. Onun için, sizden gelen talepleri de göz önüne alarak Nusaybin'den Kamışlı'ya insani yardım yapalım dediğimizde "Karşı taraftaki unsurlarla bizim irtibatımız yok." dendi. Kim var orada, karşı tarafta? Rejim var.

Şimdi, onun üzerine Mardin Şenyurt'tan, normalde askerî bölge olan ama kapalı olan bölgeden 8 Ağustos-4 Kasım arasında toplam 76 kamyon, büyük tır araç geçişi sağlandı.

Suruç'tan ekim ayı boyunca sadece bir ay içinde 44 araç, toplam 120 araç ve hâlâ da geçişler sağlanıyor. Şenyurt'u sadece bu insani yardım için açtık Genelkurmay Başkanlığımızın izniyle. Normalde, Şenyurt kapısı hiçbir zaman açık değildi, kapı filan kapatılmış değil, defaatle de söyledik, Kamışlı kapısı açık olmuş olsa oradan yapacağız yardımı. Israrla "Şenyurt" dendi, "tamam" dedik oradaki kardeşlerimize yardım için. Ama bir taraftan rejimle iş birliği yapılacak, bir taraftan oradaki diğer Kürt unsurlara baskı uygulanacak ve o Kürt unsurlar Kuzey Irak'a geçmek zorunda kalacak, bir taraftan muhalefetle çatışılacak, o zaman bunların sadece insani yardım boyutu olmaz. Ki buna rağmen ilgili arkadaşlarla görüşmek üzere PYD Eş Başkanı Salih Müslim geldi. Ona hep şu telkinde bulunduk: Rejimle iş birliğini keseceksiniz, ılımlı ve sivil muhalefetle temas kuracaksınız ve orada herhangi bir şekilde Kürt, Türkmen, Arap kim olursa olsun baskıcı bir yapı kurmaya kalkmayacaksınız.

Şimdi, biz bunu niye talep ediyoruz? Çünkü, Kürtlerin haklarına filan karşı olduğumuz için zinhar değil, onları her zaman biz savunduk. Ama orada oluşacak defakto bir yapı diğer mezhep ve etnik grupları da defakto yapı kurmaya yönettir. Suriye Parlamentosu oluşur, o Suriye Parlamentosunda bütün unsurlar bir araya gelirler ve Suriye'nin kaderini birlikte tayin ederler, biz ona karışmayız. Ama o vakte kadar da özellikle sınır boylarımızda Türkiye'nin ulusal güvenliğine zarar verecek, oradaki çatışmayı Türkiye'ye sirayet ettirmeye yönelik hiçbir faaliyete de –ne bu ister El Kaide'den gelirse gelsin, isterse diğer unsurlardan- onlara izin vermez.

BAŞKAN - Sayın Bakanım, yirmi dakika süremiz var, bir tur daha deneyelim.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) - İki dakika bana verebilir misiniz? Şahsımla ilgili bir şey söyledi Sayın Bakan, ona bir cevap vermek istiyorum, Genel Kurul usullerine uygun olarak sadece iki dakika konuşacağım.

BAŞKAN - Ben de zaten herkese iki dakika vermeyi düşünüyorum.

Sayın Korutürk, isterseniz soruları alayım, en son öyle kapatalım.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) - Olur. Yanlışlık olduğu bakımından değil, açıklık getirmek istiyorum.

BAŞKAN - Toplantı bitmeden size söz vereceğim Sayın Korutürk.

Şöyle bir sıralama yapıyorum: Muhterem Oğan, Sayın Öner, Sayın Eryılmaz, Sayın Tunay.

Muhterem Oğan, buyurun.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, her soruyu bir konferans konusu yaptınız. Dolayısıyla, hakikaten soracak çok şey var. Öncesinde de uzun tuttuğunuz için maalesef şimdi yirmi dakikaya sıkışıp kaldık.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) - Hayır, biz bilgilendik ya, siz kendiniz için düşünüyorsunuz, biz bilgi aldık.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Muhalefete bilgi...

Beyefendi, bir, müdahale etmeyin.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) - Konferans konusu filan dediniz de...

BAŞKAN - Sayın Oğan... Lütfen arkadaşlar.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) - Genel Kurulda da müdahale ediyorsun

SİNAN OĞAN (İğdır) – İki, Sayın Bakan cevap verir müdahale etmeyin.

İkincisi, burada muhalefete cevap verecekler.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) - Bağırma kardeşim, niye bağırıyorsun?

SİNAN OĞAN (İğdır) – Sen niye müdahale ediyorsun? Sen niye müdahale ediyorsun?

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) - Konuşmana dikkat et.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Sen konuşmana dikkat et. Susacaksınız, adabınızla bekleyeceksiniz

BAŞKAN - Arkadaşlar...

SİNAN OĞAN (İğdır) – Lafa bak...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Sayın Başkan, oturuma müdahale edin.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Böyle şey mi olur ya?

BAŞKAN - Sayın arkadaşlar...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Toplantıyı Sayın Başkan yönetiyor.

BAŞKAN - Sevgili arkadaşlarım, Dışışleri Komisyonunda yaşamadığımız olayları burada yaşamayalım, çok rica ediyorum.

Mikrofonu kapatırım, konuşma hakkı vermem. Burada konuşan konuşmacıya hürmet edelim, dinleyelim, Sayın Bakanımız cevap versin.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Ben cevap veririm.

BAŞKAN - Buyurun Muhterem Oğan.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, Sayın Bakanım, arkadaşlarımız daha diplomatik bir dille ifade etti ama ben doğrusu merak ediyorum. Burası Tarım Komisyonu filan değil, iki senedir –hem televizyonlarda bunu ifade ettik, değişik vesilelerde ifade ettik- sizi bekliyoruz. Hakikaten merak ediyorum, iki yıldır niye gelmediniz? Dışışleri Komisyonunu mu önemseniyorsunuz, yoksa dış politikada önemli gelişmeler mi olmuyor, bunu doğrusu merak ediyorum.

İkincisi, Doğu Türkistan'la ilgili Hükûmetiniz çok sessiz, Irak Türkmenleriyle ilgili birkaç şeyi ifade ettiniz Sayın Türkeş'in sorusuna istinaden ama o konuda da doyurucu bilgi vermediniz. Irak Türkmenlerinin bir sınır kapısı talebi var ve "Irak Türkmenleriyle ilgili bir şeyler yapıyoruz." diyorsunuz. Doğrusu merak ediyorum, ne yapıyorsunuz? Irak Türkmenleri devri iktidarınızda sahipsiz kaldı, aynı kadere maalesef şimdi Suriye Türkmenleri de sahip.

Bir diğer husus, ben İğdır Milletvekiliyim. Doğuda birtakım hareketlenmeler var, özellikle demir yollarıyla ilgili olarak, 2015'e yönelik acaba bir çalışmanız mı var? Biraz daha net ifade ederseniz, Ermenistan'la sınır kapısını açma gibi bir çalışmanız var mı, veyahut da demir yolları konusunda bir girişiminiz var mı?

Bir de, 2015 hakikaten önemli, Türkiye'yi, Türk milletini ilgilendiren bir konu ve siyaset üstü bir konu, bu konuda da ben geç kalındığı kanaatindeyim. Belki bizim bilmediğimiz çalışmalarınız var, o konuda da bilgilendirirseniz sevinirim.

Bir de, doğrusu, rakamlara bakınca bir konuda çok şaşırıyorum ben. İsrail'le ticaretimiz sürekli artan bir eğilim içerisinde. İsrail'le biz dost muyuz düşman mıyız? Sizin söylemlerinize baktığımızda, İsrail'le biz dost değiliz, dost olmamız da gerekiyor. Nitekim, İsrail her gün orada Müslüman kanı akıtıyor, Gazze'de zulmüne devam ediyor ama Malatya'daki Kürecik üssüne hiç dokunmuyorum bile. Ticaret hacmimizin İsrail'le sürekli artmasının sebebini merak ediyorum. Ticaret Bakanımıza soru önergesi verdim, dedi ki: "Siyaset başka, ticaret başka." Hakikaten de böyle midir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Öner, buyurun.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Efendim, buraya gelirken Türk dış politikasına katkınız için teşekkür etmek arzum vardı, gerçekten de Irak'la bozulan ve sadece Kuzey Irak'ı dikkate alan dış politika anlayışından Irak'ın bütününe kapsayan dış politika anlayışına dönülmesine önemli katkılarınız olduğunun farkındayız.

Yalnız, bugünkü toplantının başındaki tavrınızı yadırgadığımı belirtmek isterim. Sayın Başkan, siz aynaya nasıl bakarsanız ayna da size öyle bakar. Toplantının başındaki tavrınız diplomatik nezaketle ve demokratik anlayışla bağdaşan bir tavır mıydı Komisyon üyelerinin takdirlerine bırakıyorum. Bunu net ettik, umarız hatırlatmak zorunda bırakmazsınız.

Sayın Bakanım, verdiğiniz bilgiler için teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ama beni en çok şaşırtan Norveç Sayın Dışişleri Bakanının Türkiye'yle ilgili övgü dolu sözleri... Gerçekten, İskandinav ülkeleri demokrasi bakımından örnek alınan ülkeler. Umarız, Türkiye de bu aşamaya gelir.

Ben, Kopenhag'daki Crystal Land'ı örnek almayı önermiyorum ama umarız Kopenhag Körfezi girişindeki denizkızı heykeli ucube bir heykel olarak zaman içinde tanımlanmaz.

Efendim, algı devriminden söz ettiniz. Gerçekten de, Rusya'yla on bir yıl önceki ilişkilerden farklı bir ilişki sürecindeyiz ama bu bizim çabalarımızla mı oldu, Sayın Türkeş'in isabetle belirttiği gibi Rusların politik yaklaşımlarındaki değişimle mi oldu?

Çünkü, 1995'te Gorbaçov gelmişti, 1999'da da Yeltsin...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Gorbaçov 1985...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – 1995 efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Ha, Türkiye'ye gelişi mi?

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Tabii, efendim. Türkiye'yi Gorbaçov 1995'te ziyaret etmişti, Yeltsin de hafızam yanıltmıyorsa 1999'da AGİT zirvesine katılmıştı.

Ayrıca, on bir yıldan bu yana birtakım değişimler oldu ama yirmi yıl önce Sovyet rejiminin dağılacağı söylenecekti kimin aklına gelirdi? O bakımdan, her şeyi kendi başarınız gibi gösterme anlayışınız pek isabetli gibi görünmüyor. Çünkü, öyle olsaydı, son Saint Petersburg toplantısında Sayın Başbakanla Putin en azından bir ikili görüşme yapardı.

Bir sorum var: Çin'den alınacağı söylenen füze sisteminden vazgeçilecek mi? Ayrıntıya girmiyorum, zaman yok.

Kıbrıs'ta yeni tavizler verilecek mi Annan Planı'nın ötesine geçen?

Bir de, Esad'a verdiğiniz öğütleri şükranla karşılıyorum. Neler demişsiniz: "Muhalefete nefes aldır." Harika... "Gösterileri barışçıl şekilde kontrol et." Süper... "Halka karşı zulmetme." Çok teşekkür ederim Sayın Bakan...

Umarız, Türkiye'ye de emsal olur. Zulmün derecesi belki aynı değil ama zulüm zulümdür.

Efendim, son olarak Haluk Özdalga'nın 4 Kasım'da Zaman gazetesinde çıkan bir yazısı var, Adalet ve Kalkınma Partisi Ankara Milletvekili Sayın Haluk Özdalga. Bir tek cümleyi okuyayım: "Suriye'de şartların silahlı yoldan rejim değişikliğine uygun olmadığını, Türkiye'nin iç savaşa destek vermemesi gerektiğini, Amerika'nın askerî müdahalede bulunmayacağını ve muhalefete Esed rejimini devirecek ölçüde yardım yapmayacağını, işin bölgeye de sıçrayacak bir mezhep çatışmasına dönüşebileceğini, El Kaide ve Vehhabi ideolojisine bağlı milislerin, Selefilere güçleneceğini, farklı amaçlara sahip Suudi Arabistan ve Katar'ın yanlış yol arkadaşları olduğunu ve Türkiye'nin yalnız kalacağını vurguladım."

Çok güzel bir makale, umarız yararlanılır.

Efendim, uzaktakilerle yakınlaşmaya çalışılırken yakındakilerle uzaklaşıldığı bir süreçteyiz.

İlginize teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Eryılmaz, buyurun.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyorum.

Şimdi, ben Hatay Milletvekili olarak bu izlediğiniz Suriye politikasından dolayı bölgenin ne hâle geldiğini her gün birebir yaşayan bir siyasetçi olarak sizlerle gözlemlerimi biraz paylaşacağım ve Suriye'ye yaptığımız ziyareti de özet olarak oradaki anekdotları da sizinle de, arkadaşlarla da paylaşma fırsatı yakalayacağım.

Sizler, Suriye politikanızı oluştururken Suriye'ye demokrasi, özgürlük, insan hakları götürülme konusunda bir mücadele verdiğinizi ifade ettiniz. Fakat, geldiğimiz süreçte Suriye'ye demokrasi ve özgürlükten öte kan, gözyaşı, ölüm ve yıkım götürüldüğünü görüyoruz. İzlenen bu politikanın artık sadece Suriye hakkında değil, bölgede ve bütün dünyada ciddi bir şekilde sorgulandığını ve izlediğiniz Suriye politikasının duvara tosladığını, ciddi anlamda başarısızlığa uğradığını herkes ifade ediyor.

Biz Suriye'ye gittiğimiz zaman, Suriye'deki gözlemlerimizi ve tespitlerimizi rapor hâlinde sizlere de sunduk –ben öyle biliyorum- ve izlenen politikanın ne Suriye halkına, ne Türkiye halkına, ne demokrasiyi ne barışı getirmeyeceğini, bu sorunun silahlı gruplara destek verilerek, onlara kol kanat gerilerek, onlara üs merkezi verilerek çözülemeyeceğini ifade ettik. Cumhuriyet Halk Partisini

Suriye yönetimini eleştirmemekle eleştiriyorsunuz ama sizler de Suriye yönetimine karşı mücadele eden, 40-50 ülkeden getirilen cihatçı paralı radikal köktenci gruplara toz kondurmuyorsunuz.

Suriye’de geldiğimiz noktada bilanço’ya bakıyoruz, 150 bin insanın ölümünden bahsediliyor. Şehirler yakılıp yıkıldı, fabrikalar yağmalandı, silolar yağmalandı, iş yerleri yağmalandı ve bu yağmalamayı yapanların bugün Hükûmet tarafından desteklenen radikal köktenci gruplar olduğu ve bu yağmalanan malların Suriye üzerinden Türkiye’ye getirilip satıldığı, ki bunların kayıtları, videoları yayınlandı, Birleşmiş Milletlere bu konuda da dosyalar sunuldu. Bize faturasının ne kadar ağır olduğunu ben orada birebir yaşıyorum.

Bugün, 930 otuz kilometrelik sınırdaki çalışır vaziyette bir tek gümrük kapısı kalmamıştır. Bizim sadece Suriye’yle olan ticari ekonomik ilişkilerimiz bozulmadı, Suriye bizim Orta Doğu’ya açılan can damarımızdı, o bölgenin can damarıydı ve şu anda çalışır vaziyette bir tek gümrük kapısı kalmamıştır, bütün gümrük kapıları Hükûmetin desteklediği, kolladığı radikal köktenci grupların denetimi altındadır. Bir tek ciddi çalışan, düzenli çalışan, güvenli çalışan kapı vardı Yayladığı Sınır Kapısı, beş aydır kapalı, ne için kapatıldığına ilişkin verdiğim soru önergesine bugüne kadar cevap verilmedi. Hâlâ bu kapı kapalı, vatandaşlarımız orada mağdur ediliyor, resmen vatandaşlarımıza ambargo uygulanıyor.

Geldiğimiz süreçte uygulanan bu yanlış Suriye politikası neticesinde 4 trilyon lira –ki Sayın Başbakanın yaptığı açıklama- şu ana kadar harcama yapılmış. Kendi memuruna yüzde 100 zammı çok gören Hükûmet, Suriyeli sığınmacılara 4 trilyon lirayı gözünü kırpmadan ödeyebiliyor.

Sınırlarımız yol geçen hanı. Sayın Bakanım, çok özür diliyorum ama bölgeden sizlere sağlıklı ve gerçek anlamda bilgi verilmediğini düşünüyorum. Sınırlar yol geçen hanı. Bugün, silahlı kuvvetlerimiz sınırdaki devriye görevi yapamaz hâle getirilmiştir. Şu andaki bütün sınır, bizim silahlı güvenlik kuvvetlerimizin kontrolünde değil, bu silahlı grupların kontrolü altına hâline gelmiştir. Her gün sınırlarımızda patlamalar oluyor.

Şimdi, biz bunları görmezden gelemeyiz. Çok ciddi bir güvenlik sorunu var, buna bir çözüm üretilmesi gerekiyor. Ekonomiden vazgeçtik ama insanlar şu anda can güvenliğinden endişe eder bir hâle geldi.

Sayın Bakanım, ben burada bir hatırlatma yapmak istiyorum milletvekili arkadaşlarımızın huzurunda. Ben sadece Hatay’da değil, Suriye’ye üç defa gittim, halkla görüşüm, muhaliflerle görüşüm, din adamlarıyla görüşüm, Kilis’te, Gaziantep’e, Urfa’ya sık sık gidip geliyorum, bölgeyi inceliyorum, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu olarak sığınmacı kamplarını ziyaret ettik, raporlar hazırladık, durum vahim.

Şu anda Hükûmetin desteklediği iddia edilen bu gruplar yarın Türkiye’ye silahı doğrultacaklar, ben buradan söylüyorum. Sizin Hükûmet olarak bunlara desteğinizi kestiğiniz anda bunlar silahı Türkiye’ye doğrultacaklar. Irak’ta yaşananlar ortada, Afganistan’da yaşananlar ortada. Bunlar yarın şunu diyecekler: “Siz bizi getirttiniz, destek verdiniz, kolladınız, savaştık, bedel ödedik, şimdi sırtınızı bize dönüyorsunuz, böyle yağma yok.” Siz El Kaide’yle, El Nusra’yla iş birliği yaparsanız, bunları koruyup kollarsanız yarın önümüzdeki süreçte bunların Türkiye’ye nelere mal olacağını tahmin etmek lazım.

Bugün Birleşmiş Milletlerin terör listesinde yer alan El Nusra’ya, El Kaide’ye Türkiye’den destek veriliyormuş gibi bir izlenim yaratılması dahi çok tehlikelidir. Hem Hükûmet açısından hem de ülkemiz açısından, ulusal güvenlik açısından ciddi bir tehdit ve tehlikeydir, bunu görmek zorundayız.

Eğer, siz “Biz silahlı gruplara destek vermiyoruz, bunları koruyup kollamıyoruz.” şeklinde bir savunmaya geçerseniz ben bunun aksini iddia ediyorum, gidin havaalanına –kayıtları getirebilirsiniz, arkadaşlar da izlesin- havaalanından gelen her uçakta özellikle Suudi Arabistan’dan bazen özel Nas Hava Yollarına ait uçakla özel El Kaide militanları getiriliyor. 50 ülkeden silahlı grup bir şekilde Türkiye topraklarını kullanarak Suriye’ye savaşa gönderiliyor ve bunlara farklı farklı ülkelerden çok ağır silahlar veriliyor. Ve bu çatışmanın sonucunda Suriye halkı 150 bin vatandaşını kaybetti.

Sayın Bakanım, siz de çok iyi biliyorsunuz ki Beşer Esad’a “kardeşim” dediğiniz güne kadar Esad on iki yıl iktidardaydı ve Suriye’de bir tek vatandaşın burnu kanamamıştır, ne şehirler yağmalandı, ne şehirler bombalandı.

BURHAN KAYATÜRK (Van) – İnanıyor musunuz buna?

HARUN KARACA (İstanbul) –Ayıp ya!

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Özür diliyorum, ben bir tespitte bulunmaya çalışıyorum.

Ne zaman ki 50 ülkeden silahlı grubu, cihatçı grupları eğer siz Suriye'ye demokrasi götüreceğim diye Türkiye üzerinden oraya gönderip bunların da Türkiye'de rahatça faaliyet göstermesine izin verirsiniz yarın Türkiye'nin güvenliğini de sıkıntıya sokmuş olursunuz.

Bakın, Financial Times...

BAŞKAN - Sayın Eryılmaz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Özür diliyorum, bitiriyorum.

BAŞKAN - Bir arkadaşımız da soru soracak, Bakan cevap verecek.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Çok önemli olduğu için, beni ilgilendiren -bakın, samimi olarak söylüyorum- Türkiye'nin ulusal güvenliğidir, başka bir şey değildir. Radikal grupların lideri Financial Times gazetesinin muhabirine bir açıklama yapıyor ve diyor ki: "Başbakan Erdoğan bizim babamızdır, bize her türlü desteği veriyor, biz onun için dua ediyoruz."

Şimdi, bu örgütlerin Birleşmiş Milletler terör listesinde olduğunu biliyorsunuz. Ben Reyhanlı'ya gidiyorum, bakıyorum El Nusra'nın bayrağıyla dolaşan arabaları görüyorum. Bakıyorum, Özgür Suriye Ordusu'nun irtibat bürolarını, seçim bürolarını görüyorum. Gaziantep'e gidiyorum, bu radikal grupların temsilcilerini, silahlı grupların temsilcilerinin her yerde toplantılar düzenlediğini görüyoruz.

Şimdi, eğer, siz "Silahlı mücadeleye karşıyız, silaha karşıyız, şiddete karşıyız." diyorsanız bu silahlı gruplarla olan iş birliğinizi ve desteğinizi gözden geçirmek zorundasınız. Bunlar bir devletin yapacağı işler değildir.

Suriye'de demokrasi olmayabilir, Suriye'de zulüm olabilir, Suriye'de insan hakları ihlalleri olabilir, eyvallah hepsine katılıyoruz. Ama bunlara rağmen, Suriye'ye karşı Suriye yönetimini değiştirmek için silahlı gruplarla iş birliği yapmak doğru değildir. Eğer demokrasiden bahsediyorsak, Katar'da da demokrasi yoktur, Suudi Arabistan'da da yoktur.

BAŞKAN - Sayın Eryılmaz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ben Suudi Arabistan'da iki yıl kaldım Sayın Bakanım, iki yıl kaldım.

BAŞKAN - Sayın Eryılmaz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Demokrasinin "D"si yok Suudi Arabistan'da ama siz Suudi Arabistan'la, Katar'la el ele Suriye'ye demokrasiyi götüreceksiniz. Mesele o değil. Mesele -açık, net söylüyorum- ben Beşar Esad'a sordum, "Sayın Davutoğlu ısrarla şunun altını çiziyor: Günlerce, aylarca size, Suriye'ye demokrasiyi götürme konusunda telinde bulunduğunu ve bu konuda baskı yaptığını iddia ediyor ve bu ilişkilerin bozulma sebebi olarak da bunu gösteriyor. Ne düşünüyorsunuz?" dedim. "Benden istenen temel şey şuydu, özellikle Başbakanın: Suriye'deki Müslüman Kardeşler örgütünün siyasi anlamda önündeki engellerin kaldırılıp iktidarın onlarla paylaşılması konusunda bizden bir talebi oldu. Bizim bu talebi kabul etmemiz mümkün değildi çünkü Müslüman Kardeşler örgütü bize göre, sizde PKK neyse bizde de odur. Onun için biz bu talebi kabul etmedik, bu talebi kabul etmediğimiz için de ilişkilerimiz bozulmuştur. İlişkilerin iyi olduğu dönemin gerekçesi de şudur: -çok uzattım, biliyorum- İkna yoluyla, diplomasi yoluyla Müslüman Kardeşler'in önündeki engelleri kaldırma konusunda bizden fedakârlık yapmamızı istediler, reddedince de böyle bir pozisyonla karşı karşıya kaldık." dedi.

BAŞKAN - Sayın Eryılmaz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Özet, son nokta olarak koyuyorum.

Sayın Bakanım, bölge çok kötü, bölgede ciddi güvenlik zafiyeti var, ciddi güvenlik sorunu yaşanıyor. Bu radikal grupların önümüzdeki süreçte ne yapacağını kimse tahmin edemiyor, elini kolunu sallaya sallaya dolaşıyorlar, hücre tipi yapılanmanın içerisinde, yarın silahı Türkiye'ye de çevirebilirler. O konuda gerekli tedbirlerin nasıl alınacağını, bu sorunun nasıl çözüleceğini gerçekten herkes merak ediyor.

Teşekkür ediyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Oylamaya geçilecekse eğer Sayın Eryılmaz'ın bulunduğu ortamda bunların hepsini cevaplamamız gerekir.

BAŞKAN - Şimdi, Sayın Bakanım, aşağıda elektronik yoklama var, gidip parmak basıp gelecek arkadaşlar.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Evet, ara verelim o zaman.

BAŞKAN - Yani, devam da edebiliriz.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Hayır, herkesin olduğu ortamda Sayın Eryılmaz'ın söylediklerine cevap vermem gerekiyor.

BAŞKAN - Öyle yapalım. Sizin vaktinize göre devam edebiliriz Sayın Bakan.

DIŞIŞLERİ BAKANİ AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Savunma Bakanıyla ilgili de herkesin olduğu ortamda Sayın Eryılmaz' a cevap vermem gerekiyor.

BAŞKAN – İsterseniz, Sayın Korutürk' ün söylemek istediklerini dinleyelim mi şimdi efendim o arada, yoksa bir beş dakika ara mı verelim?

DIŞIŞLERİ BAKANİ AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Beş dakika ara verelim.

BAŞKAN – Beş dakika ara verelim, peki efendim.

DIŞIŞLERİ BAKANİ AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Yani, başka soru yok değil mi?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Benim bir talebim var ama Sayın Başkan beni komisyon dışı górdüđu için ilk söz istediğim hâlde ısrarla vermiyor, bilmiyorum yani onun da değerlendirmesini...

BAŞKAN – Beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.03

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 14.22

BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammed ÇETİN (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Aşkın BAK (İstanbul)

KÂTİP: Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın Bakanım, tekrar hoş geldiniz.

Dışişleri Komisyonunun 24'üncü Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı 4'üncü Toplantısının Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Demin Meclisin kapanma tehlikesini yaşadık, onun için arkadaşlar yoklama için aşağıya koştular, ilk şeyde çıkmadı çoğunluk ama ara verdiğimiz iyi oldu.

Müsaade ederseniz, Sayın Tunay'ın bir sorusunda bırakmıştık, onu da sorsun, sonra sizin cevaplarınızı aldıktan sonra...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sırada ben varım Sayın Başkan.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Bir şey verir misiniz usul açısından Sayın Bakan lütfederse?

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Şimdi, ben Sayın Bakana da arz ettim, bizim 14.30'da Ümit Bey'le bir randevumuz var, çıkmamız gerekiyor. Şayet diğer arkadaşlar uygun görürse, Sinan Bey'le ilgili Sayın Bakanın söylemek istediği bir şey varsa onu önce dinleyebilirsek...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Onu öncelerim.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – ...sonra biz izin alacağız, sonra arkadaşlarla siz devam edersiniz.

BAŞKAN – Hayhay.

O zaman, Sayın Tunay, çok kısa sizin de alayım.

Buyurun.

FAİK TUNAY (İstanbul) – Sayın Bakanım, öncelikle çok teşekkür ederim.

Üzerimizde bir selam var, onu iletelim, Malezya'dan öğrenciniz Ethem Meymi, Hasan Çengiç'in size çok selamları var Bosna'dan.

Şimdi, herkes işte Suriye'yi konuştu, Avrupa Birliği'ni, Türkmenleri, Kuzey Irak'ı. Ben biraz Balkanlarla ilgili çok kısa, bir dakika içerisinde bir soru sormak istiyorum. Şimdi, bu Kosova ile ilgili yapılan açıklamalardan sonra siz de bahsettiniz, Sırbistan Devlet Başkanının bir açıklaması oldu. Sırp gazetelerini de okuduğunuz zaman, bu görüşmelerden çekileceğini beyan ediyor, belki bir iç politika malzemesidir ama Sırp gazetelerinde de bu bir hafta, on gündür bunlar yazılıyor. Bununla ilgili öngörünüz nedir? Çünkü, Balkanlar yalnız Bosna'yı ilgilendiren bir mesele değil, Sırbistan için içine girdi mi Rusya'da giriyor biliyorsunuz.

Bir de bu Bosna'daki Boşnak partilerin arasındaki bölünmüşlük. Siz ona çok çaba sarf ediyorsunuz, yakinen biliyorum, bu konudaki emeklerinizi de gerçekten çok takdir ediyorum ama maalesef, bu bölünmüşlük, siyasi bölünmüşlük bir türlü aşılamıyor ve aşılamadığı için de işte en son nüfus sayımında da olduğu gibi Boşnaklar, oradaki Müslümanlar birçok problem yaşıyor. Şimdi, gündem Suriye olunca, işte Kafkaslar veya diğer bölgeler olunca Balkanlar sanki biraz geri planda mı kaldı? Bununla ilgili düşüncelerinizi merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Çok teşekkür ederim.

Sinan Bey'in sorularından başlarsak... Sinan Bey, sorulara uzun cevap vermem soru sorana duyduğum saygıdan, yoksa herhangi bir şekilde oturumu uzatmaktan değil. Mümkün olan, buraya gelmişken en mufassal bir şekilde bunu anlatabilmek kaygısı. Dolayısıyla, bunu öyle görün, yoksa benim bir şekilde toplantıyı uzatma arzumdan değil.

Doğu Türkistan'da Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki gelişmelerle ilgili en başından itibaren ne zaman -maalesef- istenmeyen bir olay yaşandığında, herhangi bir baskı söz konusu olduğunda, Çin'le her düzeyde, diplomatik her temasta bunları gündeme getirdik ve herhâlde siz de takdir ediyorsunuzdur, Doğu Türkistan'la ilgilenen sivil toplum kuruluşları da bilirler, bu dönemde o bölgeyle ilgili en fazla üst düzey ziyaretin yapıldığı... Sayın Başbakanımız gitti, Sayın Cumhurbaşkanımız gitti, ben 2 kez gittim ve Kaşgar'a kadar da indim, Diyanet İşleri Başkanımız defaatle, hele son ziyareti son derece başarılı geçti. Bizim için önemli olan, biraz önce Sayın Tuğrul Türkeş'in de vurguladığı gibi, güç dengelerinin dağılması esnasında son derece önemli küresel bir aktör olan Çin'le ilişkilerimizi bozmadan, oradaki kardeşlerimize yardım elimizi ve her türlü imkânımızla orayı terk etmek durumunda kalmış olan ve değişik ülkelerde olan -detayına girmek istemiyorum, siz onları takip ediyorsanız dosyayı biliyorsunuzdur- o kardeşlerimize yardım elimizi uzatmak. Bu konuda da Türkiye daha önceki dönemlerle kıyaslanmayacak ölçüde kapsamlı çalışmalar yapmıştır. İnşallah, şimdiki hedefimiz de Urumçi'de bir başkonsolosluk açabilmek için yoğun çaba sarf ediyoruz çünkü orada Diyanet İşleri Başkanlığımız, TİKA'mız, Yunus Emre Kültür Merkezimiz, başkonsolosluğumuz olduğunda elimiz ulaşabilir. Burası bir sınır ülke komşusu değil ve Çin de ilişkilere çok önem verdiğimiz küresel bir aktör, bu dengeleri gözeterek çok ciddi bir çaba sarf ediyoruz.

Büyükelçimiz Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ne 12 kez gitti, şu anki Büyükelçimiz. Daha önce bir Türk büyükelçisinin oraya gitmesinde -işte, Sayın Korutürk ve arkadaşların hepsi bilirler- çok önemli zorluklarla karşılaşıldı. Bu dengeyi koruyarak gitmek durumundayız. Ayrıca, bütün o büyük fedakârlık çekmiş geçmiş büyüklerimizi de, İsa Yusuf Alptekin dâhil, benim babam kadar sevdiğim ve evimizde kalmış bir insan... Oradaki şeyi yüreğimde hisseden bir insanım, Sayın Başbakanımız, Sayın Cumhurbaşkanımız için de bu böyledir ancak bunu iyi ilişkiler üzerinden yürütmemiz lazım.

Irak Türkmenleriyle ilgili ise, hiçbir zaman, bir an bile oradaki gelişmelerin dışında kalmadık, onları da kaderlerine terk etmiş değiliz. Bir taraftan Irak Türkmenlerinin merkezî Hükûmetle ilişkilerinin düzelmesi, diğer taraftan da Erbil'le ve bölgesel Kürt yönetim ilişkilerinin düzelmesi için çaba sarf ediyoruz. Telafer'den Diyala'nın en ucundaki noktaya kadar nerede Türkmen kardeşlerimiz varsa, onların Kürt ve Arap kardeşlerimizle yan yana, omuz omuza, beraber yaşaması için büyük çaba sarf ediyoruz. Suriye Türkmenleri konusunda zaten olağanüstü çabalarımız var.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Orada bir sınır kapısı...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi, bu yeni şeyle, Sayın Hoşyer Zebari ziyaretinde ilk açtığım konu sınır kapısı oldu. Önümüzdeki dönemde...

SİNAN OĞAN (İğdır) – Telafer'e yakın.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Ovaköy Sınır Kapısı'dır o, Derecik Sınır Kapısı ve diğer sınır kapılarıyla birlikte oranın da açılması için teşebbüste bulunuyoruz. Telafer'de, bakınız -yani bunları vakit almamak için söylemiyorum- Telafer'deki aşiretler arası, Türkmenler aşiretler arası kavgada, Şii-Sünni ayrımı için de bizzat ben kendilerini ağırlayıp saatlerce yemek yedim, barış toplantıları yaptık burada ve oraya, Telafer'e bizim Başkonsolosumuz gitti. Şu anda Musul Vilayet Meclisindeki Türkmen çoğunluğa bakın, oradaki Türkmen sayısına bakın, oradaki etkin politikamızın sonuçlarını göreceksiniz ama biz bunu Türkmenleri Kürtlere karşı, Kürtleri Türkmenlere karşı, Arapları Türkmenlere karşı desteklemeye dayalı bir politikayla yürütemeyiz, oradaki herkes bizim kardeşimizdir, dostumuzdur. Suriye Türkmenleriyle ilgili zaten cevap verdim.

İğdır'la ilgili biraz önce zikrettim aslında. Bizim Kafkasya politikamızın nihai, en önemli ilkesi, toprak bütünlüğü esasına dayalı olarak Gürcistan'ın, Azerbaycan'ın, Ermenistan'ın bölgesel barış içinde yaşaması ve Ermenilerle bizim aramızdaki o tarih yorumuyla ilgili ihtilafların da bir an önce entelektüel düzeyde, zihni düzeyde ama en önemlisi de psikolojik düzeyde aşılması. Bunu, bir, Türkiye-Ermenistan ilişkileri; iki, Azerbaycan-Ermenistan ilişkileri; üç, Türk-Ermeni ilişkileri yani diasporadaki ilişkiler de dâhil olmak üzere, bizim dönemimizde olağanüstü cesur adımlar atıldı ve bu konuda da, son dönemde yaptığımız girişimlerde de Azerbaycan'la tam bir koordinasyon içinde yeni bazı çalışmalar yapıyoruz. Ümit ederiz ki, yani bu bir gün, bizim idealimiz, hedefimiz, Azerbaycan'ın işgal edilmiş topraklarının Azerbaycan'a iadesine dayalı bölgesel bir barışla demir yolu, kara yolu, her şekilde bütün bu Kafkasya'nın bir barış havzasına dönüşmesi. 2015'le ilgili de Başbakanlık bünyesinde özel bir birim oluşturuldu ve bununla ilgili yoğun çalışmalar yapılıyor ve bütün dünya sahinde da yürüttüğümüz diplomatik çabalar var, onu zaten takip ediyorsunuzdur, daha detaylı olarak da isterseniz sonra bilgi de veririz.

İsrail'le ilişkilerimizin seyri konusunda ise herhâlde bu masada bana Mavi Marmara'dan sonra her Plan ve Bütçe Komisyonunda, her Genel Kurul toplantısında ilk gelen soru: Hani İsrail özür dileyecekti? Hani İsrail özür dileyecekti? E, diledi ama bir kişi de...

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) - Tam değil ama.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Ya, Allah aşkına Tuğrul Bey, “apology” kelimesini... Siz İngilizce biliyorsunuz yani...

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – “Operasyonda eğer hata var ise” diyor. Hâlbuki siz de biliyorsunuz ki taammüden 3 silahtan çıkan mermilerden 9 kişi öldürüldü. Yani, operasyondaki...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hayır, hayır. Bakın, Tuğrul Bey, olumlu bir gelişmeyi takdir etmeniz sizi zaafa uğratmaz yüceltir. Yani kimse...

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Hayır yani gerçekten özür dilesen... “Operasyon sırasında hata yaptıysak özür dileriz.”

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Gerçekten özür dilemedi, doğru söylüyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi onun tartışmasına girmeyelim, semantik tartışmasına...

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – O diplomatik dil...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Yapmayın Allah aşkına. Peki, size samimi olarak soruyorum: Böyle bir “apology” siz bekliyor muydunuz?

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – “Apology”yi bulmadım ki bekleyeyim!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Allah aşkına! O zaman başka bir zeminde... Bütün dünya... Müsaade edin, ben bitireyim.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) – Yani “Taammüden öldürdüklerimden sebep özür dilemiyorum, kazaen vurduysam özür diliyorum.” diyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Olur mu canım yani bu, sizin yorumunuz, sizin yorumunuz.

YILDIRIM TUĞRUL TÜRKEŞ (Ankara) - Hayır canım benim değil...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sizin yorumunuz, sizin yorumunuz, bu sizin yorumunuz. Bu sizin yorumunuz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - İsrail’le aramızı düzeltmiş miyiz? Özür dilesen ne yazar yani!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – “Ne yazar” ne demek ya!

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Her gün katliam yapan bir milletin özür dilemesinin ne anlamı var!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – O zaman Beşar Esad her gün katliam yapıyor, niye savunuyorsunuz?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ben savunmuyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Size cevap vereceğim... Size cevap vereceğim. Müsaade edin, ben bitireyim.

BAŞKAN – Diyaloga girmeyelim, Sayın Bakan sözlerini bitirsin.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Özür dileyerek, Suriye’yle ilgili benim sorum yok Sayın Bakanım, ifade ettiğim gibi, iki yıldır niye gelmediniz?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hayır, iki yıldır gelmedim diye bir şey yok.

SİNAN OĞAN (İğdır) – Bir son vermiyorsunuz.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hayır, beraber yemek yedik, bir dakika. Bakın, Sayın Korutürk de burada, diğer arkadaşlar da. 1990’lı yıllarda bir tek dışişleri bakanının buraya gelip bu şekilde bilgi verdiği bir toplantı çıkarın bana. Var mı böyle bir usul?

SİNAN OĞAN (İğdır) – Yani onlar hata yapmışsa...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir dakika, onu fark ettiğimiz için... Ben Bakan olduğum ay buraya geldim ve Dışişleri Komisyonunda konuştum, 2009 Haziranı. 2010 Ekiminde ve o zaman Sayın Murat Mercan, mutabık kaldığımız her yıl bir kez en azından... 2010 Ekiminde geldim burada konuştum, 2011 Ekim...

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Sayın Bakanım, şahidim, arkadaşlarla dün gibi geldiğimi hatırlıyorum, Emre Gönensay’la geldik, İsmail Cem’le de geldik, aynen sizin arkanızda oturan arkadaşlar gibi biz de orada oturduk.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Plan ve Bütçe Komisyonudur.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Hayır, hayır, Dışışleri Komisyonuydu.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi, 2011’de ben davet ettim, 2012’de yapacaktık, gensoru önergesi verildi, zaten orada o kadar kapsamlı tartışmalar yaşadık ki arkasından mümkün olmadı, bu sene de yaptık. Ayrıca, ana muhalefet partisi liderlerini ve Sayın Bahçeli’yi defaatle ziyaret ettim, sonra reddedildiğimiz için de o imkân kalmadı.

İsrail’e dönük olarak bu politikamız devam ediyor yani bu konuda bir tazminat ve Filistin’e yönelik ambargolar da dâhil olmak üzere devam ediyor ama özel şirketlerin yaptığı ticaretle ilgili bizim özel şirketlere kısıtlama getirmemiz gibi bir uygulama dünyanın hiçbir yerinde yok yani bu, diğer ülkeler için de geçerli olan bir şeydir.

Sayın Öner’in Irak ile normalleşme konusunda teşekkürlerine ben de teşekkür ediyorum. Bu tek taraflı bir adım değil, karşılıklı olarak iki tarafça da bir dönemdir yürüttüğümüz temaslara gelinen bir noktadır. Irak nihai olarak -bizim her zaman vurguladığımız gibi- ezeli ve ebedi dostluğumuzun, kardeşliğimizin süreceği bir ülke. Bu konuda önümüzdeki dönemde daha da olumlu adımlar atılacağını düşünüyorum.

Rusya ile ilgili söylediğiniz şey de beni teyit ediyor. Gorbacov 1995’te devlet başkanı değildi.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) - Genel Sekreterdi.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Olur mu canım.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) - Ayrılmıştı ama Rusya, Sovyet rejimini dağıtmıştı.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hayır, hayır. Onun için ben sordum, 1985 mi? Sizi kurtarmak için sordum da siz 1995 diye ısrar ettiniz. 1995’te Sayın Gorbacov’un hiçbir resmî vasfı yoktu, ben 1985 diye sizi kurtarmaya çalıştım ama...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Ya 1999 da ya 1995’te. Yeltsin Başkan olarak geldi..

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Bir dakika müsaade buyurun, müsaade buyurun. Bir kere 1995’te parası ödenerek Boğaziçi Üniversitesi’ne konferansa geldi Gorbacov, parasını alarak geldi, Devlet Başkanı sıfatıyla falan değil.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) - Yeltsin hangi sıfatla geldi?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Yeltsin de AGİT Zirvesi vesilesiyle geldi, ikili zirve vesilesiyle değil.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – İkili zirve vesilesiyle...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - AGİT zirvesi... Yani, bugün uluslararası çok taraflı bir toplantı olsa biz her yere gidiyoruz. Ermenistan’la ilişkilerimiz durgun ama Avrupa Konseyi toplantısı olduğunda temsilcilerimiz gidiyor AKPM başkanı olarak Sayın Mevlüt Çavuşoğlu da gitti.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Siz sunum yaparken “Türkiye’ye gelmedi.” dediniz de...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Ya resmî vasıfla hiçbir Rus devlet başkanı ikili görüşmeye gelmedi. Söyledim, konuşmada da söyledim, “AGİT Zirvesi için geldi.” dedim ama... Şimdi ise her yıl birkaç kez görüşülüyor. Saint Petersburg’da -o herhâlde bir istismar konusu- bu tür çok taraflı toplantılarda ev sahibi ülke prensip olarak bütün ülkelerle tek tek görüşme yapma imkânına sahip değildir. Herkes herkesle ayaküstü veya bir kenara çekilerek konuşur. O anlamda da Sayın Başbakanımızla Sayın Putin görüştü ama uluslararası toplantılara katılan herkes bilir ki ev sahibi ülke o kadar meşguldür ki bir gün kalınacak hem toplantı idare edilecek hem 20 ülke liderleriyle oturup ayrı ayrı görüşmesi mümkün mü?

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Efendim, bazı ülkelerle görüşüldü, bazı ülkelerle görüşülmedi, gerçekler yansıtılmıyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hayır, hayır. Sayın Putin’in görüşme yaptığı, bu şekilde oturarak resmî görüşme yaptığı kimse yok, uluslararası toplantılarda olmaz bu.

Çin füze sistemiyle ilgili çok açık, net bir politikamız var, ilkesel bir politikadır. Üç kriter kondu. Bizim Suriye tecrübesinin bize öğrettiği husus şudur: Füze savunma sistemiyle ilgili bazı tamamlamamız gereken eksiklerimiz var. O andan itibaren daha önceden de devam eden aslında 2003’ten itibaren savunma sanayisi konusunda Türkiye’nin tam bağımsızlığı için olağanüstü çaba sarf edilmiştir. 1990’lı yıllarda, 1997’de, 1998’de tank modernizasyonu için bile İsrail’e muhtaç olan ülke, şu anda kendi tankını yapıyor, Altay tankını, kendi uçağını, kendi insansız hava aracını yapıyor, şimdi de, inşallah, kendi füzesini yapma yolunda. Burada biz silah satın alan bir ülke değil, bu savunma araçlarını üreten bir ülke olma iradesi sergilediğimiz için başvuran bütün şirketlere üç kriter koyduk: Türkiye de ortak üretim, fiyat ve süre. Kimse ile göbek bağımız bu anlamda yok. Bu üç şartı kim sağlarsa onunla Türkiye kendi ulusal çıkarlarıyla ilgili adımı atar ama en önemlisi, ortak üretim. Biz bir daha bu ülkenin kendi savunma ihtiyacı için başka bir ülkenin iznine muhtaç olmasını istemiyoruz. Başka ülkelerin kongrelerinin, parlamentolarının kararlarına muhtaç olmasını istemiyoruz. Tam bağımsızlığın olmazsa

olmaz şartı, savunma sanayisidir. Onun için de bir sıralama yapıldı. Çin şirketinin verdiği imkânlar değişik puanlamalarla daha iyi görüldüğü için 1'inci sıraya kondu. Eurosan Avrupa firmasının verdiği şey 2'nci, Amerikan firması 3'üncü ama nihai karar alınmış değil. Öbürküler daha iyi şartlar bize getirirlerse 1 kuruş da bizim için önemlidir, bir gün de önemlidir, hele hele ortak üretim hayatidir. Daha iyi şartlar getirsinler, ona da bakınız. Ya, bu konuda hiçbir zaman şey söz konusu değil.

Esad'a öğütler ve Türkiye'yle karşılaştırmamız doğrusu Türk demokrasisi adına beni çok üzdü.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Yok söyledim, zulmün derecesi aynı değil ama Gezi olayında gaz sıkılanların sayısı belli. Ben 31 Mayıs'ta Taksim'deydim, hiç bu kadar gaz sıkılmadı Türkiye'de.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sayın Öner, müsaade buyurun. Bakın, ben sizi dinledim, müsaade buyurun. Siz valilik yaptınız yani mülki...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) - Hiç kimseye gaz sıktırmadım.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Tamam, bir dakika, müsaade buyurun.

Bu ülkenin demokrasisiyle, bu ülkenin ulaştığı insan hakları düzeyiyle hepimizin gurur duyması lazım. Hele bu ülkeyi Suriye gibi...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) - Kaç kişi öldü Sayın Bakanım Gezi'de?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Allah aşkına... Bunların kaç tanesi gerçek bir kurşunla öldü bu konuda bir şey çıktı mı? 5 ölüm var, bu her bir ölüm bizim için kıymetlidir. Kaç kişi diye sorunca... (Gürültüler)

Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, siz devam edin. Şimdi sorulara cevap veriyorsunuz, arkadaşlarımdan da rica ediyorum, sabırla dinleyelim diye.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi, 150 bin insanın katledildiği diye, 150 bin insanın hava bombardımanıyla... Sayın Eryılmaz'a cevap vereceğim.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – İşte bu, doğru değil.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Nerede doğru değil, bütün dünya biliyor. Suriye Başbakanı biliyor, siz bilmiyorsunuz öyle mi?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Siz objektif bakarsanız...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir dakika müsaade edin, ben sizi dinledim, dinledim. Ya, dinle!

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Silahlı gruplara...

HARUN KARACA (İstanbul) – Esad'ın sözcülüğünü yapma ya!

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Kim Esad'ın sözcülüğünü yapıyor?

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz, Sayın Bakanı...

HARUN KARACA (İstanbul) – 50 tane ülkeyi sayamazsın sen! 50 tane ülkeden bahsediyorsun, sayamazsın, 50 ülke sayamazsın.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir dakika, Harun Bey...

Bakın, Sayın Eryılmaz...

AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (Samsun) – Sayın Eryılmaz, lütfen.

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz, Sayın Bakanı sabırla dinleyin.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) - Sorunu sordun, cevabını al kardeşim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir dakika... Siz sadece bana değil, Sayın Başbakanımıza, Türkiye Cumhuriyeti devletine zımnen hakaret eden ağır sözler sarf ettiniz, ben sabırla dinledim. Şimdi dinleyeceksiniz. (Gürültüler)

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ne ilgisi var?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir dakika, bir dakika. Canım, ben sizi dinledim, siz de beni dinleyeceksiniz. Sizin hakaretiniz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ben hakaret etmedim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hakaret ettiniz.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Hayır efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Ben cevap vereceğim, dinleyeceksiniz.

Şimdi Sayın Öner'e cevap veriyorum. Türkiye Cumhuriyeti devletinin demokrasisiyle, bu derin tecrübesiyle 150 bin kişinin katledildiği, 7 milyon insanın evlerinden basklarından edildiği, 2 milyon insanın yurt dışına gitmek zorunda kaldığı bir ülkeyle karşılaştırmak talihsizlik.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Aynı şey olmadığını söyledim, aynı şey değil, aynı şey olmadığını söyledim

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - En azından talihsizlik.

Şimdi Sayın Haluk Özdalga'nın makalesiyle, zevkle, ben de okurum. Bizde fikir hürriyeti var, herkes görüş beyan eder, Kızılcahamam'da da çok güzel, her konuda görüşler beyan edildi, biz bununla iftihar ederiz yani bundan hiç şey yapmayız. Sayın Özdalga da benim dostumdur, gelir benimle de, konuşur. Bizim bununla gurur duyduğumuz bir geleneğimiz var AK PARTİ içinde ve bu böyle devam edecek. Farklı görüşlere... Sayın İdris Bal'ın da geçen bir demeci vardı, ben zevkle okurum. Bana gelip bir arkadaşım şöyle yapsak dediğinde de memnuniyetle bunu karşılarım. Bizi başka partilerle karşılaştırmayın, öyle görüş ayrılığı olduğunda da iki fraksiyon doğacak bir parti değiliz biz. Bir arada, her türlü tartışmayı özgür yaparız ama bir karar aldık mı, hepimiz orada dururuz. Öyle 10 tane fikir çıkıp iki tane yaklaşım sergileyip oraya gelmeyiz.

Şimdi buna bağlı olarak, bilmiyorum, Sayın Korutürk burada... Ben Sayın Eryılmaz'ın ama Eryılmaz'a geçmeden önce Sayın Faik Tuna'ya da cevap vereyim de daha kapsamlı size cevap vereyim.

Her şeyden önce teşekkür ederim. Etem Fuco da Hasan Çengiç de benim Bosna Savaşı esnasında yakın temas içinde olduğum, biri öğrencimdir, kardeşinin şahadetini, 13 yaşındaki kız kardeşi şehit olduğunda Malezya'ya haberi gelmişti -Ethem Fuco gerçek bir aydındır- onu o gece kendi evimde şeyim gibi gördüm.

Bosna meselesi ve Balkanlar, dünyanın neresinde ne olursa olsun, Orta Asya, Kafkasya, Balkanlar söz konusu oldu mu o, gündemimizden hiç düşmez. Son gelişmeler de dâhil olmak üzere Bosna'daki her şeyi adım adım takip ederiz. Seydiç-Finci olayında, Bakir İzzetbegoviç ile Sayın Lukumci arasındaki görüş ayrılığını gidermek için onlarca telefon görüşmesi yaptım. Seçimlerden sonra iki tarafı bir arada kahvaltıda buluşturduk. Boşnaklar arası görüş ayrılığını giderilmesi için her türlü çabayı sarf ediyoruz. Detaya girecek vaktim yok, ondan emin olunsun. Boşnaklarla Hırvatlar ve Boşnaklarla Sırpalar arasındaki görüş ayrılığının giderilmesi için çalışıyoruz. Banya Luka'ya o anlamda giden ilk Dışişleri Bakanım ve oraya Bosna Hersek bayrağını diktiren de benim yani "Bu bayrak burada dalgalanmazsa ben konuşmayacağım." dediğim için Bosna Hersek bayrağı da geldi.

Sayın Başbakanımızın son ifadeleri konusunda da Kosova'da... Bizim Kosova'yla olan hukukumuz herkes tarafından bilinir. Tanıtımı için, tanınması için büyük gayretlerde de bulunduk. Sırbistan'la olan ilişkimiz ise gerçekten iş birliğinin ötesine giden stratejik bir nitelik de taşımaya başladı, Tadic'le başladı, Nikolic'le devam ediyor. Sayın Başbakanımızın ifadelerinin Sırpça tercümesinden çıkan aşırı bir yorumla sanki bu Türkiye'nin yayılmacı dili gibi algılanmasını doğurdu ve ilk tepki oldu. Ertesi gün ben Sayın Ivan Mikulic -ki yakın dostum, Dışişleri Bakanı- telefonda bu ifadelerin yani "ikinci evim" demesi- Sayın Başbakanımızın ifadelerinin Türkiye'de dostluk ifadesi olduğunu Belgrad'a geldiğimizde de Belgrad da bizim ikinci evimiz, Sırbistan da bizim bu anlamda yakınlık duyduğumuz bir ülkedir deriz, bundan da hiç kimsenin gocunmaması lazım. Siz gelirsiniz İstanbul'a 'İstanbul bizim ikinci evimizdir.' dersiniz bundan da sadece memnuniyet duyarız. Lütfen Başbakanımızın şeyini okuyun, Sırbistan'a dönük tek bir eleştiri yoktur." dedim. Metni gönderdik, belli bir şey altına aldık ama her ülkede olduğu gibi, Sırbistan'da da aşırı milliyetçiler, radikaller bunu kullanarak Türkiye karşıtı bir hava estirmeye çalışır. Biz her zaman söylüyoruz, bütün Balkan platformlarında, nihai kerte Sırpalarla Arnavutların bir uzlaşısı Balkan barışının esasıdır çünkü her ikisi de 6 ayrı ülkede yaşayan geniş topluluklardan oluşur. Bunun için de Türkiye elinden gelen gayreti sarf edecek.

Şimdi, Sayın Eryılmaz'a gelince, önce...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Efendim, Kıbrıs'la ilgili yeni tavizler verilecek mi diye bir soru vardı.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Eskiden taviz vermedik ki yenisini verelim yani onun için, dolayısıyla, soruyu cevap verme nitelikte şey görmedim. 2002'de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kaç tane dış temsilciliği vardı? Şu anda 19 tane dış temsilciliği var ve her bir dış temsilciliği böyle tırnaklarımızla kaza kaza açtık biz. 2002'de kaç tane vardı? Her bir dış temsilciliği... Dolayısıyla, taviz vermedik, aksine o kadar büyük kazanımlar elde ettik ki yakında, inşallah, denizin altından su da götüreceğiz. ECO'da ilk kez gözlemci statüsü kazandırdık.

Ayrıca, ekonomik duruma bakın. 2003'te biz referanduma giderken Kuzey'de gelir ne kadardı, Güney'de ne kadardı? 5 misli fazlaydı Güney'de. Şimdi, neredeyse başa baş geldi. Ekonomik olarak güçlü olmayan bir toplum ayakta duramaz. Bunları biz sağladık. Geçmişte taviz vermediğimiz için gocunmadığımdan cevap vermedim.

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Sorular cevap verilme değeri bulunmazsa bizim burada olmamızın da anlamı bulunmaz.
DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hayır, hayır, hayır. Siz yanlış bir varsayım üzerine soru soruyorsanız...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Annan Planı'yla ilgili tartışmalar belli.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Yanlış bir varsayım üzerine soru sorarsanız, o varsayım doğru olmadığı için...

ALİ HAYDAR ÖNER (Isparta) – Denktaş bile karşı çıktı yani taviz yok diyorsunuz ama, merhum Denktaş'ın nasıl refüze edildiği içimizi sıplatıyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Allah aşkına...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, siz devam edin, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sayın Eryılmaz'a gelince, ben gerçekten büyük üzüntü duydum, büyük üzüntü duydum. Bir kere usul olarak bir şeyi zikreleyim. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi ve ben burada Türkiye Cumhuriyeti devletini temsil ediyorum. Burada çok saygı duyduğum emekli büyükelçilerimiz var. Bu devletin, bu devletin kayıtları var bu devlet -dediğim gibi- nevezur bir devlet değil, Sayın Eryılmaz. Beşar Esad size bir yalan söylüyor ve siz buna inanıyorsunuz. Bütün Dışişleri arşivleri Sayın Başbakanımızın Beşar Esad'dan ne talep ettiğinin kayıtlarıyla dolu. Yedi saat görüşmemin üç buçuk saati hem Şam Büyükelçimizin hem bizim Orta Doğu'dan sorumlu Müsteşar Yardımcımızın notlarıyla kaydedildi. Baş başa görüşmeyi de Beşar Esad'la birlikte, onun Dışişleri Bakanına ve bizim Büyükelçimize birlikte dikte ettik. Dedik ki: "İçeride biz şunları, şunları, şunları, şunları ortak konuştuk." Bir gün o arşivler açıldığında görürsünüz ne konuşulduğunu ama bizim Beşar Esad'la hiçbir konuşmamızda "Müslüman kardeşler" ifadesinin "M"si bile geçmemiştir. Bunu iddialı bir şekilde söylüyorum. Baş sallıyorsunuz. Bu, devlet arşivi, bu, devlet arşivi. Ya Türkiye Cumhuriyeti devletine güveneceksiniz ya da 150 bin insanı, kendi insanını hava bombardımanıyla, kimyasal silahla öldüren bir zalime güveneceksiniz, tercihinizi yapacaksınız Sayın Eryılmaz. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, Suriye Meclisi değil.

Şu argümanları emin olun... Sizi ne yapalım biliyor musunuz Sayın Eryılmaz? Sayın Riyad Hicabi'yle bir araya getireyim. Riyad Hicabi kim biliyor musunuz? Beşar Esad'ın -2011 de bir seçim yaptı ya göstermelik- en güvendiği adam olarak Başbakanlığa getirdiği isim, Başbakanlığı getirdiği isim eski Lazkiye Valisi, Deyrizor Valisi. Yani, Beşar Esad o kadar güveniyor ki o kriz esnasında, 2012'de, bakın 2012'de, 2011 değil, 2012'de ve Riyad Hicabi sonra bana ağılayarak anlattı ve "Tek kabul etme sebebim kanı durdurmak içindi. Verdiği emirler kendi halkımın katliamı içindi." dedi ve ayrıldı çıktı. Şimdi, Riyad Hicabi Başbakan bu. Yani, bir insan düşünün, kendisine başbakan olarak en yakını seçmez mi? O, iki ay sabredebildi ve kaçmak zorunda kaldı ailesiyle hem de son derece sancılı bir süreçle. Önce ailesini tek tek öldürürler korkusuyla tek tek dışarı çıkardı, sonra kendisi kaçtı bir ramazan gecesini, bir ramazan gecesini. Şimdi, bunlar ortadayken ve bu bilgiler açıkken nasıl bütün bu katliamdan Türkiye'yi sorumlu tutarsınız?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Öyle bir şey yok.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Öyle tutunuz. Diyorsunuz ki: "Sınırlarımız kan gölüne döndü." Biz mi yaptık?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – "Sınırlar kan gölüne döndü." demedim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Müsaade edin, ben bitireyim, ben bitireyim ama. Sayın Başkan, ben dinledim.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Ama benim söylemediğim şeyleri söyleyecekseniz ben dinlemem.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hayır, hayır. Hayır, bir dakika... Sizin söylediğiniz şey...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – "Yol geçen hanına döndü, kevgire döndü." dedim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bir dakika... Hayır, dediniz ki: "Sizin politikalarınız yüzünden kan gölüne döndü."

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – "Yol geçen hanına döndü." dedim.

HARUN KARACA (İstanbul) – Tutanaklara bakarsınız.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Tamam, şimdi dinleyin beni.

Bakın, 2011 Haziranı. Ortada tek bir muhalefet örgütü yok, Sadece Suriye rejiminin askerleri ve sokaklardaki silahsız göstericiler var. Ne Nusra ne şimdi ortaya çıkan, bu sene ortaya çıkan Irak Şam İslam Devleti denilen örgüt var ne de herhangi bir silahlı

direniş var ne de herhangi bir silahlı direniş var. Nisan, mayıs, haziran, temmuz, ağustos, Hama... Bakın, Büyükelçimizin telgrafı hâlâ benim gözümün önündedir. "Beşar Esad'la konuştum, 14 maddede anlaştık, ertesi gün Hama'dan çekileceğim." dedi. Büyükelçimiz gitti, gördü. Çekildiği için de ben buradan tebrik ettim, iyi gidiyor diye, sırf olumlu bir hava olsun diye demeç verdim. 9 Ağustosta görüştüm, "10 Ağustosta Hama'dan tankları çekeceğim." dedi, çekti. Büyükelçimizin sonra bana gönderdiği... Dedi ki Büyükelçi telefonda: "Evet Sayın Bakanım, çekti ancak ben size özel bir telgraf gönderiyorum." Gönderdiği telgraf şu: "Hama yerle bir edilmiş." Ortada ne Nusra var ne Şam İslam Devleti var ne Özgür Suriye Ordusu var hiçbir şey yok daha. Ertesi gün bizden çektiği, ordan çektiği tankları Deyrizor'a sürdü, Lazkiye'yi bombaladı, ondan sonra biz anladık ki oyalama taktiğiyle bir baskı yapıyor.

2012 Haziranı, yine ortada ne Nusra var daha ne Irak Şam İslam Devleti var. Hava bombardımanıyla Halep'teki camileri, o güzelim tarihî eserleri yerle bir etti, hava bombardımanı, ortada Irak Şam İslam Devleti diye bir örgüt yok, Nusra yok, yok. 2013'te çıktı bunlar. Niye çıktı biliyor musunuz, niye çıktı? Çünkü bazı meşuk kaynaklar bunların çıkmasını talep etti, bazı radikal örgütlerin yani destekledi. Bir de ortada öyle bir boşluk doğdu ki o bataklığı oluşturan... Hep öznesiz konuşuyorsunuz, diyorsunuz ki: "Kan gölüne döndürüldü." Kim döndürdü? Türkiye'den oraya bir müdahale mi oldu? Türkiye orada herhangi bir halk hareketini "Kalkın, ayaklanın." diye mi destekledi?

Katar'la Suudi Arabistan'la hep karşılaşıyorsunuz. Başka ülkelerin iç işleri bizi ilgilendirmez ta ki o ülkeler kendi halklarına zulmetmeye kalkmasın, bir de bizim sınırimıza mülteciler gelmesin. O zaman bizim meselemiz olur. Mesele, demokrasi meselesi değil. "Biz demokratik talepleri destekleriz." diyoruz ama hiçbir ülkeye demokrasi ihracı peşinde değiliz ama bir halk çıkıp da sokağa bunu talep ederse karar vereceksiniz ya o halka hava bombardımanı ile saldırmanın yanında yer alacaksınız ya da halkın yanında yer alacaksınız.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Suriye halkı sizin gibi düşünmüyor.

HARUN KARACA (İstanbul) - Suriye halkını siz mi temsil ediyorsunuz? Sen mi temsil ediyorsun Suriye halkını?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ben konuştum, ben konuştum.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Ya, siz Esad'la görüştünüz, tabii, Esad öyle demeyecek. Peki, Sayın Eryılmaz, 200 bin oradaki yetimi gidip gördünüz mü?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - 6 şehre gittim, bakın, 6 şehre.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Hayır, hayır, Türkiye'deki mülteciler niye geldi?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Suriye halkı şunu soruyor...

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) - Biz de soru soracağız ya, hep siz mi soru soracaksınız.

BAŞKAN - Sayın Eryılmaz, Sayın Bakan bitirsin söz vereceğim, söz vereceğim. Sayın Bakan siz devam edin, ben sonra söz vereceğim. Sayın Eryılmaz...

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) - On beş dakika dinleyemedim, biz de soru soracağız, biz de soru soracağız.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ama ben buraya seminere gelmedim ki!

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) - Olsun ne alakası var. Seminere gelmediysen sorunu sorarsın, cevabını alırsın.

BAŞKAN - Sayın Bak, Sayın Eryılmaz...

İSMAİL SAFİ (İstanbul) - Böyle antidemokratik bir ortamda hiç olmamıştım.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ama bana çok ağır eleştiriler geliyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - İyi de bakın, siz Türkiye Cumhuriyeti devletini, arşivlerini, büyükelçilerini, Hükümetini yalan söylemekle suçlayacaksınız, bu, hakaret olmayacak...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ben size hakaret etmedim, gazetede çıkan haberleri anlattım.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - O gazete sizin her zaman eleştirdiğiniz, Batı emperyalisti diye eleştirdiğiniz gazeteler. Şimdi niye savunuyorsunuz? Niye savunuyorsunuz şimdi?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ama hayır, bu haberleri ben çıkarmadım, bu haberleri ben çıkarmadım ki!

İSMAİL SAFİ (İstanbul) - İki buçuk yıldır böyle bir şey yaşanmadı burada, ilk kez böyle bir şey yaşanıyor.

BAŞKAN - Sayın Bakan, siz devam edin. Sayın Bakan, siz devam edin.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Bakın, sizi devlet tecrübesine sahip, devletine saygı gösteren Cumhuriyet Halk Partililere havale ediyorum. Bu devlet Sayın Eryılmaz, başka bir ülkenin istihbaratına güvenip, başka yayınlara güvenip onlarla bu ülkeyi, bu devleti itham edenleri kabul edemez, mümkün değil, kusura bakmayın.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Financial Times...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Financial Times her zaman... Peki, Financial Times'in başka haberlerine bakıyor musunuz?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Suriye politikanızı eleştiriyorum, yapmayın lütfen, lütfen. Bana bu şekilde davranamazsınız. Ben sadece sizin Suriye politikanızı eleştirdim, biz her zaman...

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz... Sayın Eryılmaz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Bizi susturmaya çalışıyorsunuz. İzlediğiniz politikayı eleştiriyorum, kimseyi savunmuyorum ben. Beni tehdit etmeye çalışıyorsunuz.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Bizim hakkımıza da saygı göster, biz de soru soracağız, yirmi dakikadır seni dinliyoruz. Burası nutuk yeri değil kardeşim!

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Gösteriyorum ben.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Nasıl gösteriyorsun ya!

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Beni tehdit edemezsiniz siz!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Kimse sizi tehdit etmiyor, kimse sizi tehdit etmiyor. Kim tehdit etti sizi?

ABDULLAH ÇALIŞKAN (Kırşehir) - Kim tehdit etti?

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Kim tehdit etti seni? Yirmi dakikadır seni dinliyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sizi kim tehdit etti?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Suriye istihbaratıyla...

ABDULLAH ÇALIŞKAN (Kırşehir) – Seni kim tehdit etti?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Sayın Bakan diyor ki: "Suriye istihbaratıyla konuşuyorsun."

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hayır, öyle demedik size. "Kendi devletinizin istihbaratına, kendi devletinizin birimlerine güvenin." dedim.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Bizim onlarla bir ilgimiz yok, biz basında çıkan haberleri sizinle paylaşıyoruz. Ben size bir şey demedim ki!

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Tamam, paylaştınız, ben de söylüyorum, defaatle ben de söylüyorum ki o haberler yönlendirilmiş yalan haberlerdir.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ama bizim yaşadığımız şeyler var Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Ama siz şunu dersiniz, sizin politikanız yüzünden şu...

ABDULLAH ÇALIŞKAN (Kırşehir) – Bakanına inanmıyorsun, gazetelere inanıyorsun.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Benim gözlerimle gördüğüm şeyler var orada diyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – İyi de bir gidin gözlerinizle mülteci kamplarını da görün.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ben gördüm.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Ölenler ne oldu? 200 bin kişi öldü.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ya, arkadaşlar, biz burada değerlendirme yapmak zorundayız. Üzerinde konuştuğumuz konu uzlaşılmasına zarar veren...

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz... Sayın Eryılmaz...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Sayın Bakan bizi Suriye ilgilendirmiyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – İlgilendirmiyorsa...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Suriye'nin...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Ha, güzel, bir kere de çıkın, insanlık vicdanı adına orayı bir eleştirin.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Eleştiriyoruz, şiddet nereden gelirse gelsin karşındayız, lanetliyoruz, her zaman söyledik.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Biraz önce söylemedin.

HARUN KARACA (İstanbul) – Ama Esad'ın adamlarıyla dolaşıyorsun, nasıl oluyor bu iş?

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – 82 yaşındaki Ramazan El-Buti 42 kişiyle camide intihar saldırısıyla öldürüldüğü zaman ben sizlerden ve sayın milletvekilleri arkadaşlarımızdan tepki beklerdim. Ben Hama’da, Şam’da, İdlip’te bombalar, intihar saldırıları düzenlendiği zaman tepki göstermenizi isterdim.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bakın, bir dakika...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, müsaade eder misiniz.

Sayın Eryılmaz... Sayın Bakanım, bir saniye.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Ama ben sabırla dinledim, şimdi dinlemiyor, sağ olsun Eryılmaz.

O zaman müsaade buyurun, müsaade buyurun bakın...

BAŞKAN - Sayın Bakanım, bir saniyenizi alabilir miyim?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Buyurun, lütfen.

BAŞKAN – Sayın Eryılmaz, Sayın Bakanım; toplantıların bir adabı var. İç Tüzük’e göre de bu şekilde bir tavır devam ettiği takdirde benim toplantıya ara verme hakkım var. Bunu kullanmıyor olmam yanlış anlaşılmasın lütfen. Sayın Bakan, 11.30’dan beri burada, bizlerle beraber, gerçekten çok yararlı bilgiler veriyor ve bu platformda da herkes sorularını soruyor, görüşlerini bildiriyor ama bu tavır Dışişleri Komisyonunda, benim Başkan olduğum dönem zarfında hiç yaşanmadı. Siz yeni teşrif ettiniz, başımızın üstünde yeriniz var, hoş geldiniz ama bu Komisyonun adabına, üslubuna da riayet etmemiz lazım.

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Sayın Başkan, özür diliyorum.

BAŞKAN - Özür dilemeniz için söylemedim. Tamam ama bir yere varamayız bu şekilde. Ben arkadaşlarımızdan...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Bizim yaşadığımız olaylar var orada.

BAŞKAN - Sayın Eryılmaz, Sayın Eryılmaz, Sayın Eryılmaz, lütfen...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) - Ben konuşmuyorum artık.

BAŞKAN – Konuşmayın da demiyorum ama bu Komisyonun bir üslubu, bir düzeni var. Bunu bozduğumuz takdirde o zaman gerçekten burada o eski, son derece verimli çalışmalar yapan bir Komisyon olmaktan çıkarız. Lütfedin, Sayın Bakanımız devam etsin konuşmasına, bitirsin, ondan sonra ben tekrar söz vereceğim gerekirse.

Sayın Bakanım, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Çok teşekkür ederim.

Ben de böyle olsun istemezdim. Hiçbir zaman karşılıklı konuşmaya taraftar olmadığım için beni de ilzam eden, Sayın Başbakanımızı da ilzam eden ifadeler geçtiği hâlde sabırla dinledim. Dolayısıyla, aynı sabrı tabii, muhabımdan beklemek hakkım. O bakımdan gayet medeni bir tartışma yapıyoruz.

Suriye’de akan kanın -kayıtlara geçmesi için söylüyorum- hiçbir şekilde sorumlusu, hiçbir zaman, hiçbir düzeyde Türkiye olmamıştır. Bunun sorumlusu, birinci derecede sorumlusu barışçıl gösterileri dahi önce baskıyla, “Sniperlar”la bastırmaya çalışan, sonra tanklarla şehirleri kuşatıp tank top ateşine tutan, sonra hava bombardımanı yapan, füze gönderen, balistik füze, sonra da kimyasal saldırı yapan Suriye rejimidir. Eğer bunlar olmamış olsaydı Suriye rejiminin niteliği, kimliği bizi hiç ilgilendirmezdi, dostluk ilişkimiz devam ederdi. Biz her zaman Suriye’nin Türkiye’nin ezeli ve ebedi dost halkı olarak yanında olduk, olmaya devam ederiz ama bizim de yaşadıklarımız var, hepimizin yaşadıkları var. Bugün mülteciler politikamız eleştiriliyor ama bu insanları tek tek görün, her birisi bir hikâye, her birisi.

Nizip’te ramazanın ilk iftarını Suriyeli mültecilerle yaptım. Küçük bir kız, 12 yaşında, beni çadırına götürdü elimden tutup, Humus’tan gelen Türkmen kökenli biri. Bir resim çizmiş tank, karşısında bir bina var, “Bu benim okulum, bu da tank.” diyor. Bir adam çizmiş silahlı, karşısında da birisi vurulmuş, “Bu benim babam, bu da vuran.” diyor. Şimdi, çocuklar, yetimler, bunlar gökten zembille olmadı.

Eskiden Suriye rejimi çok mu mükemmeldi? Değildi ama biz iyi ilişkiyi sürdürdük. Bakın, Hatay Milletvekili olarak ne olur, Suriye hapishanelerinden çıkardığımız 3-4 kardeşimizle konuşun. Yirmi beş yıl hiçbir yargılama olmadan hapiste çürütülmüş, ailesine götürdüğümüzde torununu, kendi çocuğunu tanıyamamış babalar... Buna rağmen biz ilişkiyi bozmadık, iyi ilişkiyle acaba ne yapabiliriz diye düşündük. 1982 Hama katliamının hatıraları hafızalardan silindi mi? Buna rağmen biz ilişkileri bozmadık ki iyi yönde... Fakat nihayet bu yeni kontekst bütün Arap toplumlarını hareketlendirdi ve böyle bir tablo ortaya çıktı. Biz Suriye’de hiçbir zaman şu veya bu kesimin yanında olmadık, Suriye halkının yanında olmaya da devam edeceğiz. Evet, Türkiye’nin üzerine bir külfettir, maddi külfeti var ama mülteciler politikamız da insanlığımızın bir gereğidir. Yarın Beşar Esad’a yakın insanlar bize mülteci olarak sığınsa hiç şeyine

bakmadan onları dahi ağırlarız ki bizim dayandığımız temel değerler bunlar. Bu anlamda, Türkiye böyle bir şeyin parçası değil, hiçbir radikal unsura şu veya bu şekilde destek de olmadık ama Suriye halkına vereceğimiz destek devam edecek. Ümit ederiz, inşallah bu Cenevre süreci ve diğer süreçlerle Suriye halkı kendi kaderini tayin eder, oradaki bütün yabancı unsurlar, sadece bu radikal El Kaide vesaire değil Hizbullah ve diğer Suriye'ye, rejime destek veren unsurlar da alandan çekilirler ve Suriye halkı kendi kaderini özgürce yapacağı bir seçimle tayin eder. Kim gelirse de bizim için en aziz dost olur. Yeter ki bu kan dursun, bu, Suriye halkının çilesi sona ersin.

Bu kısımdaki sorular bildiğim kadarıyla bitti.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, zamanınızı öğrenebilirsek ona göre...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi, NATO Parlamenter Asamblesiyle...

BAŞKAN – O, 15.00'deydi efendim, onu kaçırdığınızın farkındayız.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Başkan, ben uzun zamandır söz istiyorum.

BAŞKAN – Biliyorum.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Yani, kısa bir süre daha onları şey yapabilirsek. Son kısa bir-iki soru varsa onu alıp cevap vereyim, müsaadenizi isteyeyim sonra.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bal, Sayın Çalışkan, söz verelim. Sayın Safi...

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Daha önce söyledim Başkanım...

BAŞKAN – Ama çok şey oldu yani...

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Kısa benim, çok kısa Başkanım.

BAŞKAN – Önce Sayın Bal'a verelim, sonra Sayın Çalışkan'a.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Başkanım, ben gitmek istiyorum eğer söz alamayacaksam.

BAŞKAN – Alamayacaksınız diye bir şey söylemedim, sabrınıza devam edin çünkü sırada...

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Bana da iki dakika sözünüz var.

BAŞKAN – Sayın Bal, buyurun.

İDRİS BAL (Kütahya) – Ben de Değerli Bakanımıza teşekkür ediyorum. Zira, demokrasi hakikaten tahammül rejimi. Tahammül ettiler bu kadar, zamanlarını ayırdılar, teşekkür ediyorum.

Bazı sorularım vardı ama zaman olmadığından dolayı onları sormayacağım, sadece bir kanaatimi belirtmek istiyorum. Yani, tüm arkadaşlarımız dış siyasetin bir millî mesele olduğunu söylediler. Ben de diyorum ki tüm genellemeler insafsızdır aslında. Meselelere bakarken bardağın dolu tarafına mı bakıyoruz, boş tarafına mı bakıyoruz; iyimser miyiz, kötümser miyiz? Ben, olgun insanların iyimser de olmayacağını, olmaması gerektiğini, kötümser de olmaması gerektiğini; görülmesi gibi görmesi, söylenmesi gerekeni söylemesi, yapılması gerekeni yapması, iradenin hakkını vermesi gerektiğini düşünüyorum. Biz de zaten yaptığımız tartışmalarda genellikle AK PARTİ'nin ilk dönemiyle son dönemini, ikinci dönemiyle son dönemini karşılaştırıyoruz. Bu da güzel bir şey ama aynı zamanda normal. Yani, Türkiye Cumhuriyeti'nde en uzun süre iktidar olan bu partinin kendi içerisinde karşılaştırılması da tabii bu bağlamda normal ama şu gerçeği de görmek lazım: Hakikaten -ben aynı zamanda akademisyenlikten gelen, uluslararası ilişkiler alanında çalışmış bir insan, bir profesör olarak yani siyasi görüşlerimizi bir kenara atarsak- Türkiye'nin kendi senaryolarıyla oyun oynamaya çalıştığını, küresel rol oynamaya çalıştığını görmemiz gerekiyor; Afrika'da, Asya'da, Latin Amerika'da, başka yerlerde. Obama'nın ilk ziyaretinin tesadüf olmadığını yine görmemiz gerekiyor. Yani, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde 150'den fazla -o üye olmamızda yani ilk dönemde- ülkenin oy vermesinin çok önemli değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum ama diğer taraftan da Mısır meselesiyle alakalı ya da Suriye politikamızla alakalı da bazı tartışmaların yine normal olduğunu düşünüyorum. Yani, insafı bakarsak eğer o millî politikaysa doğru yerlere varınız ama meseleyi siyasi, kısır tartışmalar içerisinde ele alırsak bu zannediyorum o "millî" dediğimiz meseleye uygun bir üslup olmayacaktır diye düşünüyorum, teşekkür ediyorum. Sorularımızı zaten farklı ortamlarda yine değerlendiririz.

BAŞKAN – Sayın Çalışkan, buyurun.

ABDULLAH ÇALIŞKAN (Kırşehir) – Sayın Bakan, ben de Komisyonumuza geldiğiniz, bizlere bilgi verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Tabii, dış politikada buradaki kişiler, sizler bizden daha tecrübelisiniz ama yani benim genel olarak gördüğüm, bildiğim kadarıyla ülkelerin dış politikada bir millî duruşları olur, ulusal çıkarları olur, bir stratejileri olur. Bizdeki bu sorunsal nereden kaynaklanıyor? Bu yapısal bir sorun mu, farklı bir sorun mu? Niye dış politikamız bir siyaset meselesi oluyor veya işte muhalefet

partilerimiz bir şekilde dış politika malzemesini kullanarak Hükümetimize işte "Nasıl zarar veririm." diye mi düşünüyorlar? Neden böyle bir durumdayız. Gerçekten, az önce siz dediniz ya "Mandela'nın ödülünü kabul etmemesi onuruma dokundu." diye, bu durum da benim açıkçası onuruma dokunuyor. Yani, burada her şey konuşulabilir, tartışılabilir, herkes görüşlerini sunabilir ama dışarıya karşı bizim bir tek duruş, millî bir duruş sergilememiz gerçekten önemli. Bunlara şahit oluyoruz. İşte, yurt dışında ülkemizin şikâyet edildiğini, yeri geldiğinde aleyhte oylar kullanıldığını veya işte bu ülkenin Dışişleri Bakanına, Başbakanına güvenilmediğini, bu duruşun sergilenmediğini görmek açıkçası bizleri de üzüyor. Bunun sebepleri nelerdir, Hükûmete duyulan bir güvensizlik mi, bir bilgi paylaşımı eksikliği mi? Niye biz böyleyiz? Ben bunu sormak istiyorum.

Bir diğer sorum da geçmişten bu yana ülkemizin birçok ülke sorunları, dünya sorunları noktasında arabuluculuk faaliyetleri yaptığını biliyoruz. Şu anda Türkiye olarak dünyadaki sorunlara yönelik ne tür arabuluculuk faaliyetlerimiz var? Bir de onu merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Safi, buyurun.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, vermiş olduğunuz değerli bilgilerden dolayı da sizlere çok teşekkür ediyoruz.

Ben soru sormayacağım ama hakikaten üzüldüm bugünkü tartışmayla alakalı olarak. Bugüne kadar ben diğer komisyon toplantılarını televizyondan izlediğim zaman orada gerçekten seviyesiz tartışma ortamlarını görüyordum, üzüldüyordum ama kendi Komisyonumuzu göz önüne aldığım zaman da gurur duyuyordum açıkçası ama bugün gerçekten üzüldüm, özellikle Refik Bey'in o sert çıkışından dolayı. Lütfen, yani o önceki komisyon, kendi komisyon toplantılarıyla bu toplantıları karıştırmamasın çünkü bu millî bir politikamızın tartışıldığı bir Komisyondur. Bu Komisyonun farkına vararak burada tartışma yapılmasını ben tavsiye ediyorum ve bu üslubu da kınadığımı ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bak, buyurun.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, çok teşekkür ederiz yaptığınız açıklamalardan dolayı. Biz de pek çok konu hakkında geniş bilgi edindik. Komisyonumuza geldiğiniz için de teşekkür ediyorum.

Ben Türkiye-İran Dostluk Grubu Başkanı olarak görev yapıyorum. Şunu sizden öğrenmek istiyorum: İran'ın yeni seçilen Cumhurbaşkanı Sayın Ruhani'yle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'yle yakınlaşmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu, bizim İran'la olan ilişkilerimize nasıl etki edecek? Bu konuda bir bilgi verirseniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kayatürk, buyurun.

BURHAN KAYATÜRK (Van) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım bizi bilgilendirdiğiniz için, teşekkür ettiğiniz için.

Biz Türkiye Cumhuriyet devleti Hükûmeti olarak son dönemde doğruya doğru yanlışla yanlış dediğimiz bir dönemi yaşadığımızı görüyoruz. Mesela, Suriye meselesinde İran çok yakın bir dostumuz olduğu hâlde İran'ın yanlış yaptığını söyledik. Bununla beraber, Mısır'da iyi bir dostumuz olduğuna inandığım Suudi Arabistan'ın doğru yapmadığını söyledik. Bundan dolayı tebrik ediyorum. Ancak, Orta Doğu'da uzun süredir ciddi problemlerin yaşandığını görüyoruz. Dünyanın en verimli bölgesinin en büyük sıkıntıları yaşandığını görüyoruz. Yüz yıl önce Bediüzzaman Said Nursi Şam'da şunu söylemişti: "Neden dünya herkes için terakki dünyası olsun, benim için tedenni dünyası olsun?" Bugün aynı sıkıntıyı yaşadığımızı görüyoruz. Acaba burada demokrasinin dışında bir çözümün olabileceğine inandırabilir miyiz biz kendimizi? Yani, bu Orta Doğu'da ki problemlerin sadece ve sadece demokrasiyle çözülebileceğine inancımız var, bunun dışında bir çözüm var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Son iki sözü Sayın Korutürk'e ve Sayın Atıcı'ya veriyorum.

Buyurun.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Bakan olumsuz bir vurgu yapmadığını söylediler. Eminim olumsuz bir vurgu yapmayı düşünmemişlerdir. Yalnız benden bahsederken daha önce de benim gıyabımda Plan ve Bütçe Komisyonunda söylediği şeyi burada da tekrarlamış Sayın Bakan. Diyor ki: "Kendileriyle çok yakın çalıştık, şu şu şu görevlere bizim zamanımızda getirildi, kendisi bizim o zamanlar politikamızı hiçbir

zaman eleştirmiyordu.” Şimdi ben o konuda birkaç bir şey söylemek istiyorum: Ben yirmi sekiz sene Dışişleri Bakanlığında çalıştım, bunun on dört senesini büyükelçi olarak görev yaptım. En küçük rütbenin en büyük rütbe kadar devletin memuru ve temsilcisi olarak çalıştım. Tabii ki devletleri siyasi iktidarlar yönetir. Siyasi iktidarlar seçimle gelip seçimle giderler ve geldikleri zaman da devlet memurları siyasi iktidarın siyasi görüşüne bağlı kalırlar. Sayın Bakan şimdi artık uzunca bir zamandır Dışişleri Bakanlığı yapıyor, öğrenmiş olmasını umarım ki büyükelçiler köşe yazarı değil; büyükelçiler bulundukları memleketlerde hükümetin genel politikasına bakıp şurası yanlış, burası doğru, orası eksik, burası fazla şeklinde bir eleştiri yapmak durumunda değiller ama bulundukları memleketle ilgili görüşlerini bildirirler. Benim bütün telgraflarımı okuduğunu söylüyor. Ben hasbalkader çalkantılı bir dönemde en son görevimi de yaptım. Ben Sayın Bakanın Bakanlığına sadece altı ay yetişebildim çünkü kendisi 1 Mayıs 2009’da Bakan oldu, ben de ekim ayında ayrıldım. Altı ay kendisi Bakan’dı. İki kere gördüm kendisini. Bir kere makamında ziyaret ettim, tebrik ettim yeni Bakan olduğu zaman, bir kere de kendileri Paris’e geldiler, bir kere daha Sayın Başbakanla beraber geldiler yani üç kere Sayın Bakanla görüştüm. Bu arada, benim bütün telgraflarımı okumuş olmasından dolayı ciddi memnuniyet duyuyorum çünkü ben 2008 senesinden 2009’a devrederken telgraf numaram, kripto telgrafı numaram 1108’di. En kısa telgrafım iki sayfalık. Demek ki 2 bin-3 bin sayfalık yazımı okumuş, benim bir kitabımı okumuş kadar. Benim hangi konuda destek verdiğimi, hangi konuda mahzur gördüğümü, açıkça da söylediğimi bilir. Benim mesleğimde çok övündüğüm bir şey vardır: En küçük yaşmdan itibaren doğru bildiğim şeyi hep söylemişimdir ve hiçbir iktidarın da adamı olmam söz konusu değil eğer bunu kastediyorsa Sayın Bakan çünkü birkaç kere tekrar etti. Bakın, ben ilk büyükelçiliğimde Tahran’a gittim, Emre Gönensay’dı Dışişleri Bakanı; Tahran’dan sonra Oslo’ya gittim, Tansu Çiller’di Dışişleri Bakanı; Oslo’dan döndüm Berlin’e, İsmail Cem’di Dışişleri Bakanı; arada Irak Özel Temsilciliği yaptım; son görev yerim Paris’ti, Abdullah Gül’dü Dışişleri Bakanı ve benim başladığımdan bitirişime kadar o yirmi sekiz yıl içerisinde de 28 tane dışişleri bakanı devretti. Onun için, bana bu şekilde bir söylem çok şık gelmiyor, onu düzeltmek istedim Sayın Bakanım.

Bir husus daha belirtmek istiyorum: Şimdi, burada tabii, çok kısa sorulara çok uzun cevaplar verilmek suretiyle zaman çok iyi kullanılmadı. Ama burada bir arkadaşımız seviyenin düştüğünden bahsetti, ben seviyesizlik görmedim açık söyleyeyim.

BAŞKAN – Burası için kastetmedi.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) – Yani, burada heyecanlı konuşmalar oldu. Heyecanlı konuşmalar içerisinde her iki taraftan da başkalarından da seviyeyi düşürecek bir şey görmedim. Bunları belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Son sözü Sayın Atıcı’ya veriyorum.

Sayın Atıcı, eski Komisyon üyesi olduğunuz için sizi sona bıraktım. Komisyon üyelerinin sözlerini bitirmesini bekledim. Onun için, sabrınızdan dolayı da teşekkür ederim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, İç Tüzük’e uygun davrandınız. Tabii, her şey yazılı değildir. Bu Komisyonunda iki yıl görev yaptım yakın zamanda ve bu iki yıl süresince de Sayın Bakanın buraya gelip bizimle konuşması gerektiğini, bizi bilgilendirmesi ve fikrimizi alması gerektiğini defalarca söyledim. Bunu söylediğim için bugün buradayım. Defalarca çağırıp karşısında olmamak da doğru olmazdı diye düşündüm. O yüzden de İç Tüzük, evet, yeri geldiğinde hayat kurtarır ama dostluk ilişkileri ya da emek biraz daha farklı değerlendirilebilir ama hiçbir şekilde bunu da sorun etmeyeceğimi söyleyebilirim.

Değerli arkadaşlarım, öncelikle bu Komisyonunda arkadaşlarım zaman zaman çalışma düzenimizden bahsettiler. Evet, bu Komisyonunda seviyeli çalışmalar yaptık ve gönlüm isterdi ki çeşitli yanlışlarla, harf hatalarıyla, imla hatalarıyla dolu çeşitli uluslararası anlaşmaların yanında millî politikanın da burada en azından üretimine katkı sağlamayı beklerdik. Bunu çok yapamadık çünkü Sayın Bakan çok teşrif etmeyi düşünmediler iki yıl boyunca. Sebeplerini anlattılar, bir daha sormayacağım.

Bir de şunu anlıyorum ki bir seviye söz konusu oldu. Bir arkadaşımız heyecanlı bir şekilde -Sayın Eryılmaz- çıkışlar yapınca, sayabildiğim kadarıyla 6-7 iktidar milletvekili arkadaşım yani neredeyse üstüne yürüyeceklerdi. Ben bunların da bizim Komisyonumuza...

ABDULLAH ÇALIŞKAN (Kırşehir) – Abartma istersen.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Peki, 5 olsun, tamam.

ABDULLAH ÇALIŞKAN (Kırşehir) – Soruya gel istersen, tahrik etme insanları.

İSMAİL SAFİ (İstanbul) – Konuşmanızda bile tahrik var.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Arkadaşlar, amacım o değil.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, devam edin siz, devam edin, arkadaşları ben şey yapıyorum.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Amacım o değil. Yani, bazı insanlardan tahrik olmayacak kadar da belli bir seviyeye sahibim, o seviyemi de asla düşürmeyeceğim.

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Genel Kurulda gördük.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Genel Kurulda gördüklerinizden öğrendiyeniz...

BAŞKAN – Sayın Atıcı, siz konunuza devam edin.

ABDULLAH ÇALIŞKAN (Kırşehir) – Bakanımızın vakti yok.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Bakanımızın vakti olup olmadığı size kalmamış.

Ama yani seviyeyi siz görüyorsunuz. Demek ki şu anlaşılıyor ki bu Komisyonun seviyesini yüksek tutan bizlermişiz. Birazcık yalpalayınca ne olduğunu gördük. Bakın, benim konuşmama bile 4 kişi birden saldırdı ki ben sinirli konuşmuyorum.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, siz konuya dönerseniz belki daha yararlı bir şey olacak.

ABDULLAH ÇALIŞKAN (Kırşehir) – “Konuşmadan saldırdılar.” diyorsunuz.

BAŞKAN – Konuya dönün, buyurun Sayın Atıcı, devam edin.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Benden çok siz konuşuyorsunuz ama olsun, peki.

Şimdi, millî duruşların sergilenmesi dış politikada çok önemli. Bizler hiçbir zaman millî duruşa karşı çıkmadık, çıkmayacağız da Sayın Bakan; bizler AKP duruşuna karşı çıkıyoruz. Ne zaman ki siz millî duruşumuzu, ulusal duruşumuzu bizlerle paylaşp, diğer muhalefet partileriyle paylaşp icra ederseniz o zaman biz hiçbir şekilde sizin karşınızda durmayız çünkü dış politika her şeyden önemlidir ama iç politikada oy almak, tabana biraz yansıtılmak için yaptıklarınızı görüyoruz. O yüzden karşı çıkacağız. Bizim karşı çıkışımız millî politikamız değildir, bizim karşı çıkışımız AKP politikasıdır, onun da altını tekrar tekrar çizmek istiyorum.

Sayın Bakan, gerçekten iyi bir teorisyen olduğunuzu bugün biraz daha anladım. Teoride söylediklerinizi anlayacak kadar bir akademik yaşamım var ama pratikte benim gördüklerimi herkes de gördüğü için teorikle pratiğin uymadığını hepimiz görüyoruz. Bir dünya yaratıyorsunuz kendinize ve olması gerekenleri söylüyorsunuz, teorik olarak üretiyorsunuz, katılıyorum yani o teorik olarak ürettiklerinizin önemli bir kısmına katılıyorum fakat uygulamaya geldiğiniz zaman sizin söylediklerinizde çok çelişen şeyler olduğunu birazdan sizin konuşma sıranıza göre sizlere anlatmaya çalışacağım. En başı da diyorsunuz ki: “Ne zaman isterseniz çağırın geleyim, tek tek konuşalım. Yanınıza geleyim, istediğiniz bilgiyi vereyim.” İki yıldır yalvarmadığımız kaldı, bu Komisyona gelmediniz. Yani, teorik olarak düşünüyorsunuz ki buraya gelmesi lazım Dışişleri Bakanının, söylüyorsunuz ama uygulamaya geldiği zaman bunu yapmadığınızı elbette ki görüyoruz. Ve bu yarattığınız dünyada yaptıklarınızın doğru olduğuna inanıyorsunuz ve öyle bir savunuyorsunuz ki, öyle yürekten savunuyorsunuz ki o işlerin doğru olduğuna gerçekten etrafınızı inandırmaya çalışıyorsunuz ama bunların hiç birisi olmuyor.

Sayın Bakan, sizin sıranızda birkaç önemli noktaya değineceğim niçin size karşı olduğumuzu belki biraz daha net anlatabilirim diye. Üç tane önemli aşama söylemişsiniz dış politikaya yön veren, Berlin Duvarı’nın yıkılmasıyla başladınız ve ben sizin mutlaka geçmişten ders alacak kadar olgun olduğunuzu çok iyi biliyorum ama 1989’da Berlin Duvarı yıkıldı, o rezaletler yaşandı, bugün siz Güneydoğu’da bir duvar örüyorsunuz. İşte o yüzden teorik söylediğinizle pratik yaptığınız birbirine uymuyor, tutmuyor, bu yüzden de birbirimize güvenemiyoruz. 11 Eylül 2011’de “İkinci aşamada güvenlik travması.” dediniz. Evet, önemli bir güvenlik travmasıydı. Afganistan, Irak perişan oldu. “Demokrasi götürüceğiz” diye Amerika gitti, olmadı, şimdi siz “Suriye’ye demokrasi götürüceğiz.” diyorsunuz ve bunun olmayacağını siz de gördünüz artık ama bunun için de hakikaten çok çok insan öldü. “Bunları siz öldürdünüz.” demiyorum ama birazdan o konuya da değineceğim.

Özgürlük ve güvenlik dengesinden bahsettiniz. Çok önemli bir şey yani özgürlükler bizim güvenliğimizi tehdit edemez ama sizin özgürlükten anladığınızla bizim anlayışımız arasındaki farkı biz size anlatmak mecburiyetindeyiz Sayın Bakan. Siz iktidarda olduğunuz sürece, siz o koltukta oturduğunuz sürece “Cumhuriyet Halk Partisi özgürlükten ne anlıyor?”u bizim size anlatmamız lazım, bu bizim ülkemiz çünkü. Biz AKP’nin yıkılacağını biliyoruz, biz oylarınızın düşmeye başladığını biliyoruz. Tarih tekrardan ibaret. Bakın, Cumhuriyet Halk Partisi de -müstezhi gülüşlerinizi buradan görüyorum- baraj altında kalmış, tokadı yemiş bir partidir. Sizler gittiğinizde bu koltuklarda oturan başka insanlar sizin gibi müstezhi gülemeyecekler ama bizim AKP batarken Türkiye’yi de batırmasına engel olmak zorunluluğumuz var, bu bizim sorumluluğumuzdur muhalefet partisi olarak. Sizin batmanız umurumuzda değil AKP olarak. Batmanız için elimizden gelen her şeyi yapacağız ahlak çerçevesinde ama siz batarken bu ülkenin batmaması için bütün uğraşlarımız...

Bakın, dediniz ki: “Mandela ödülü reddetti.” Daha yeni Mısır’da 29 Ekimi kutlamak üzere tuttuğunuz otel de bizi reddetmedi mi Sayın Bakan. Şimdi, diyeceksiniz ki “Ne alakası var, ödülü reddetti.” O otel de benim ülkeni reddetti, dedi ki: “Ben senin Mısır’la

ilgili politikalarını beğenmiyorum ve senin cumhuriyet balonu bu otelde yapmana izin vermiyorum.” Son dakikada. Bu da benim kanıma dokundu. Gerçekten ciddi şekilde...

BURHAN KAYATÜRK (Van) – İkisi ne kadar farklı. Biri ihtilalci olduğunuz için biri de ihtilale karşı olduğumuz için.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Burhan Bey, bu şekilde eğer konuşacaksak bilmiyorum ama...

BAŞKAN – Sayın Atıcı, siz devam edin, siz konuya...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yani, darbe konusunda biz Mısır’da olanın darbe olduğunu dile getirdik, defalarca söyledik. Buna karşı olduğumuzu en üst perdeden söyledik. Değerli arkadaşlarım, o yüzden benim derdim o değil. Benim derdim, orada biz reddedildik, bu da benim kanıma dokundu.

Şimdi, Sayın Bakan “Biz insanları ayaklandırmıyoruz.” diyor. Elbette ki koskoca Türkiye Cumhuriyeti kalkıp da ayaklanma yapacak hâli yok ama Sayın Bakan “Suriye’de muhalefet yok, biz örgütlüyoruz.” siz dediniz. Tabii, bunu Sayın Dışişleri Komisyon Başkanımız da birçok dış konuşmamızda dile getirmiştir, “Suriye’de muhalif olmadığı için Suriye’de muhaliflerin oluşmasına biz katkıda bulunuyoruz, biz destek oluyoruz.” demiştir. Yine, Başbakanımız burada muhaliflere lojistik destek verdiğini bizatihi söylemiştir. Bunu da herhâlde inkâr edecek haliniz yok. Yine, bu Komisyondan geçip Genel Kuruldan çıkan Libya’lı milislerin eğitimi gündeme gelmiştir. Polis, asker değil Sayın Bakanım, milislerin yani militanların eğitimini Türkiye Cumhuriyeti benim ödediğim vergilerle yapmıştır ve bunların birçoğunun da Suriye’de olduğu görülmüştür. Bakın, ben size “Onları ayaklandırıyorunuz.” demiyorum. Koskoca devlet kalkıp da açıktan silah gönderir mi, açıktan para gönderir mi? Hayır, bunların olmadığını çok iyi biliyoruz ama gördüğümüz önemli noktaları siz söylüyorsunuz; lojistik destek, efendim, muhalefetin örgütlenmesi, bütün bunları burada bizim yaptığımızı çok iyi biliyoruz. Ve ben Bingöl’ün de sorumlu milletvekiliyim, Bingöl’den Suriye’ye savaşmaya giden, orada ölen ve gizlice tekrar cenazeleri Türkiye’ye getirilip gömülen, şikâyet üzerine de cumhuriyet savcılığı tarafından mezarları açılan fethi kabir yapılan o kadar çok insan var ki Sayın Bakanım. Bütün bunlar bizim evladımız. Kimin öldüğü yani etnik kökeni veyahut da inancı hiç umurumda olmayan bu insanlar öldüler gerçekten. Dediniz ki: “Biz sıfır sorun, maksimum entegrasyonu literatüre geçirdik.” Bir şey daha literatüre geçirdiniz Sayın Bakan: Değerli yalnızlık. Bunu da hakikaten size borçluyuz.

Çok önemli bir şey söylediniz, Sayın Oğan da biraz dokundu ona: “Yüksek düzeyde stratejik iş birliği konseyi çalışmaları” Evet, takdire şayandır, elbette yapılacaktır; güzeldir, iş birliği yapmak güzeldir ve sizin bize iş birliğini sadece ekonomik boyutta anlattığınız o güzel grafikleri pek çok insan gösterirdi, şimdi isimlerini anmayalım. Yani, ticari ilişkilerimizin, sanki bu ilişkilerin iş birliğinin bir göstergesi olduğunu söylediniz. Aynı gösterge İsrail için de var, ticari ilişkilerimiz almış başını gitmiş. O zaman diyorsunuz ki: “Efendim, ne yapalım, engelleyelim mi?” Hayır, sadece çifte standart yapmayalım. Bir yerde savaş olacak, Irak’ta, yerle bir olacak, inşaat yapılacak, ticaretimiz artacak. Ben böyle bir ticaret artışı istemiyorum Sayın Bakanım. Orada Suriye’yi yeniden inşa etmek istemiyorum, Irak’ı yeniden inşa etmek istemiyorum. Afganistan’a da gittim. Afganistan’da TİKA’yla da görüştük. Afganistan’da Atatürk Hastanesinde gidip eğitim veren gönüllülerden bir tanesiyim. Oradaki yaşamı gözümün önünden silemiyorum. Ben Afganistan’ın da yerle bir olmasını istemiyorum, Suriye’nin de, Irak’ın da, hiçbir yerin de ve benim ülkemin şu kadarlık katkısı olmaması gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, Sayın Bakana da cevap verme imkânı tanıyalım.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Toparlayacağım.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin Atina’yı ziyaret edeceğini, büyük bir tarih yazacağımızı söylediniz Sayın Bakanım. Buradaki bu ziyaretin acaba İsrail’le iş birliğinden kaynaklı doğal gazla ilgisi var mıdır, yok mudur? İnsanlar, sadece biz mi siyasetin satranç gibi iki-üç adım ötesini görüyoruz? Hayır, bütün insanlar, bütün ülkeler görüyorlar ve ticari ilişkilerini artırmaya çalışıyorlar ve bir şekilde üç-beş adım sonrasını görerek bazı ziyaretleri yapıyorlar.

Çok vurguladığınız bir şey var Sayın Bakanım; hem Genel Kurulda çok sık vurguluyorsunuz bunu hem de her yerde vurguluyorsunuz. Diyorsunuz ki: “Biz etnik, mezhepsel temelli hiçbir şey yapmıyoruz.” Bakın, eğer bir şey çok vurgulanıyorsa burada bir sorun vardır ve siz bunu çok vurguluyorsunuz. Başbakanımız değil miydi ki: “Azınlıklar çoğunluğu yönetemez.” deyip yüzde 12’lik Nusayriilerin orada yönetimde olamayacağını söyleyen. Kayıtlarımızda var aşağıda.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – “Olamayacağını...”

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Efendim?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – “Olamayacağını” mı?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – “Yönetemeyeceğini” Yani, yüzde 12’nin Suriye’yi yönetemeyeceğini... Bunun anlamı şudur: “Türkiye’de yüzde 30 civarında Alevi var, Alevi bir başbakan olmaz.” çıkar buradan, bu zihniyetten.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Vallahi, bir bilim adamına... Bu sebep sonuç ilişkisi ilkokulda öğretilen mantıksal birşey.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Sayın Bakanım, benim seviyemi ilkokul olarak değerlendiriyorsanız bu sizin takdirinizdir. Sayın Bakanımızsınız, haddimizi bilerek sizinle konuşacağız ama siz beni ilkokul seviyesine indirdiniz, önemli değil.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Hayır ama ne alakası var yani!

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Önemli değil.

Eğer bir ülkenin Sayın Başbakanı kalkıp da “Yüzde 12’lik Nusayriler Suriye’yi yönetemez.” diyorsa bunun mantığı, felsefesi şudur: Çoğunluk kimse o yönetir. Burada bizim demokrasi anlayışımız bu değil. Ehil olan yönetir; ehil Kürt’se Kürt yönetir, ehil Arap’ sa Arap yönetir, ehil Alevi’yse Alevi, Sünni’yse Sünni yönetir. Bizim anlayışımız, bunu size anlatmaya çalışıyorum.

Sayın Ömer Çelik, değil miydi ki Genel Başkan Yardımcısıyken aşağıdaki konuşmada “Biz, dinen Suriye’nin yanındayız.” diyen. Tutanaklarda var, çıkardım, arzu ederseniz gönderebilirim size, bugün gibi hatırlıyorum. Bakın, bunlar öyle sadece milletvekili düzeyinde değil, genel başkan yardımcısı düzeyinde arkadaşlar. Sayın Hüseyin Çelik değil miydi ki: “Ana muhalefet mezhepsel olarak Suriye’yi destekliyor.” diyen. Şimdi, bakın, yani dervişin fikri neyse zikri o olur. Sizin zaman zaman televizyon konuşmalarınızı dinliyorum ve diyorum ki: “Sayın Bakan politika elbette yapacak, elbette halka yönelik, elbette biraz tribüne oynayacak.” Bunu anlıyorum. Genel Kurul konuşmalarınızı da televizyon çektiği için onu da anlıyorum ama burada sizin ve diğer arkadaşlarımızın Cumhuriyet Halk Partisinin Suriye’de yaşanan olaylarla ilgili kötü bir şey söylemediğini söylemenizi yadırgadım. İki tane rapor gönderdik size, ikisinin de raportörü bendim Sayın Bakanım. İkisine de bakın. Kaç terör örgütü var, Cumhuriyet Halk Partisi Esad’la ne görüşmüş, Esad’ı nasıl kınamış, Esad’ın nasıl zulüm yaptığını söylemiş ve onun yanında olmadığını ifade etmiş. Eğer yoksa elinizde tekrar göndereyim ama siz kendi ağzınızdan elinizde iki rapor olduğunu zaten söylediniz Sayın Bakan Genel Kurulda da. O yüzden burada hiç olmazsa daha samimi bir şekilde olmamız gerekiyor, birbirimize gerçekten doğruları daha net konuşmamız gerekiyor. Her zaman söylediğiniz laf: “AKP Hükümeti olarak biz tabii ki tavır alacaktık, tabii ki de mazlumun yanında yer alacaktık.” Elbette mazlumun yanında yer alacaksınız Sayın Bakanım, elbette. Biz size gidin Esad’ı mı destekleyin dedik, biz Esad’ı mı destekledik? Yapmayın Allah aşkına. Rapor gönderdik size yazılı olarak ve orada fikirlerimizi söyledik. Biz sizin Suriye halkının yanında olmanızı alkışlıyoruz fakat siz sadece muhaliflerin yanında oldunuz. Orada yaşayan ve muhalif olmayan Suriyelilerin yanında olduğunuzu hiçbir zaman söylemediniz. Bu insanlar Esad’ın destekçisi olabilir, olmayabilir, umurunda bile değil. Esad’ın yönetimi farklı şeydir, Esad’ı destekleyen... Tıpkı AKP’ye oy veren insanlar gibi. AKP’yi yönetenlerin durumu farklıdır, AKP’ye oy verenlerin durumu farklıdır. O yüzden bu ayrımı mutlaka ve mutlaka yapmış olmanız gerekiyor.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, toparlar mısınız lütfen.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Barış dilini kullanmamız gerekiyor, barış dilini mutlaka kullanmamız lazım Sayın Bakan ve siz “Biz tahrik etmiyoruz, ayaklandırmıyoruz.” diyorsunuz ama Sayın Başbakanımız değil miydi ki “Hele bir mülteci, sığınmacı sayısı 100 bini geçsin, görürüz o zaman.” diyen. Ben size sorarım, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet bize güvenmeseydi bu kadar ayakta durabilir miydi? Duramazdı. Aynı şekilde, Suriye’deki muhalifler size güvenmeseydi bu kadar kan dökmeyeceklerdi. Esad’ın döktüğü kanı hiç tartışmıyorum Sayın Bakanım ama muhaliflerin döktüğü kanı, “Allahu Ekber” diyerek insanların kafasını keserken Allah’ı kullanmalarını siz de biliyorsunuz, ben de biliyorum. Buralarda düşünmemiz lazım Sayın Bakan. “Üç saatte Şam’a gideriz, bayram namazını Emevi Cami’inde kılarız.” diyen AKP’li milletvekilleri değil miydi Sayın Bakan. Bunları niye hiçbir zaman dile getirmedik?

BAŞKAN – Sayın Atıcı, teşekkür ediyoruz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yani, söyleyecek çok şey var, birbirimizi çok ikna edeceğimiz düşünmüyorum Sayın Bakanım ama ben şunu istiyorum sizden Sayın Bakanım: Evet, bir işler yapıyorsunuz. Siyaseten bedel ödeyecek işler yapmak bütün hükümetlerin harcıdır. “Yaparım, bedelini öderim kardeşim.” dersiniz ama dış politika böyle değil. Dış politikada yaptığınız hataların bedelini siz sadece değil hepimiz ödüyoruz, sizden sonra gelecek hükümetler de ödeyecek. O yüzden biz, masa etrafında oturup bir şekilde dış politikanın birlikte yönlendirilmesini, o zaman işte ulusal millî dış politika olması gerektiğini düşünüyoruz. O zaman o dış politikanın karşısına çıkıp konuşana da “geveze” denir. Ama AKP politikasına karşı çıkıp duranlara da müsaadenizle “muhalefet” denir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, sabırla dinlediniz ve biz de sizi bu sorulara cevaplarınızı dinlemeyi bekliyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Tamam, ben aldım soruları.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN - Arkadaşlarımdan da rica ediyorum, Sayın Bakanı sözünü kesmeden dinleyelim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Yani bu kadar seviyeyi düşürmekle... "Soru neydi?" "Boş konuştun!" Yani bunlar şimdi mahalle ağzı, size yakışmıyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Aytuğ Bey... Aytuğ Bey, müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) - Ben gerçekten çok teşekkür ederim tekrar bu imkânı, bu fırsatı bulduğumuz ve sizin de bu fırsatı vermeniz dolayısıyla. Biraz da vakit daraldığı için mümkün olduğu kadar kısa cevap vermeye çalışacağım.

Önce, etik bir boyutu olduğu için, Sayın Korutürk'ün mülahazasıyla ilgili kanaatimi ifade edeyim. Ben, sizin mesleki geçmişiniz ve "integrated"iz mesleki yetenekleriniz ve ahlaki şeyinizle ilgili herhangi bir yorum yapmadım. Başdanışman olduğum dönemde de bütün telgrafları okuma imkânım vardı Başbakanlıkta, o zamandan beri de okurum, zevkle de okuduğum telgraflar arasındadır ve detaylı olarak da birçok toplantıda beraber olduğumuz, sadece iki kere görüştüğümüzü değil, Başdanışman...

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) - Asıl dostluğumuz, öncesi... Evet.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Tabii, daha öncesi de var. Başdanışmanken hatırlarsınız sizin Irak Koordinatörü olarak atanmanız sürecinden başlamak üzere bir güven ifadesidir bu. Sayın Başbakanımız da, Başbakanlıkta alınan bir karar, bütün bunlar da size olan güvenimizi... Zaten geçmiş müktesebatınıza saygı duyduğumuz için bu görevler Sayın Başbakanımız tarafından, o zaman Sayın Dışişleri Bakanımız tarafından, Sayın Cumhurbaşkanımız size tevdi edildi. Yani bu konuda sizin mesleki itibarınıza dönük hiçbir kelime sarf etmedim. "Eğer bu eleştirileri o zaman dile getirmiş olsa yine o zaman da istifade ederdik." dedim.

OSMAN TANEY KORUTÜRK (İstanbul) - O zaman eleştirilecek çok fazla şey yoktu. Onu demek istemedim Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi, o zaman onu takdir edersiniz bazı konuşmalarda. O dönemlerde biz... On yıllık AK PARTİ İktidarı bir bütündür ve o zaman da gelen eleştiriler vardı. Mesela şu anda Suriye'yle krizde olduğumuz yani bir kriz yaşadığımız yönünde gelen eleştiriler, o zaman da eksen sapması olarak, kayması olarak Suriye'yle ilişkiler eleştirilirdi. Yoksa sizin müktesebatınızla ilgili veya şeyinizle ilgili bir husus değil.

Sayın Çalışkan'ın arabuluculuk faaliyetleriyle ilgili: Bu da yine çok sık olarak gündeme gelen ve dış politikamızın son dönemde ana unsurlarından birisi. 2003'ten bu yana, çok sayıda ara buluculuk faaliyetinin içinde yer aldık. Hükümetimiz olarak veya Dışişleri Bakanlığı olarak şahsen benim de katıldığım ara buluculuk çalışmaları. Son dönemde bunlar artarak devam ediyor azalmadığı gibi. Suriye-İsrail dolaylı görüşmeleri, Irak'ta 2005-2006 Sünni'lerin sürece katılması Sünni-Şii barışının sağlanması yönünde. Dört ana kategoride ifade edebilirim. Birisi ulusal uzlaş çalışmaları çerçevesinde yürüttüğümüz arabuluculuk faaliyetleri. Dediğim gibi Irak'ta daha sonra Kırgızistan'da 2010 yılında yaşanan olaylar üzerine Kırgızistanlı bütün grupları bir araya getirerek dönemin Kırgızistan'ın Cumhurbaşkanı Sayın Roza Otunbayeva'yla birlikte yaptığımız ulusal uzlaş çalışması. Şimdi Somali'yle Somaliland arasında yürütmekte olduğumuz Somali içi ulusal uzlaş çalışması ve Filipinler'de merkezî hükümetle Mindanao'daki Müslüman gruplar arasındaki arabuluculuk çalışmalarına doğrudan katkılarımız oldu, oluyor, olmaya devam ediyor.

Devletler arası ilişkiler bağlamında da Bosna-Sırbistan arasındaki ilişkilerde, Afganistan-Pakistan arasındaki ilişkilerde, Irak'la Suriye arasında 2010 yılında yaşanan gerilimde, son olarak da Sudan-Güney Sudan arasındaki ilişkilerde Eritre-Etiyopya ve Eritre-Cibuti ilişkilerinde hâlâ iki taraf arasında kolaylaştırıcı ve destek verici çalışmalarımız var. Bölgesel inisiyatifler bağlamında son dönemde gerçek bir başarı öyküsü olarak kabul edilen Afganistan ve komşularının bir platformda buluşturulup "İstanbul Süreci" olarak üç senedir –bu sene üçüncüsü yapılacak- bu sürecin devam etmesi.

Küresel anlamda da Birleşmiş Milletlerde ara bulucular girişimini başlattık Finlandiya'yla birlikte. 45 üye; 37 ülke, 8 uluslararası örgüt, toplam 45 üyeli ve ayrıca yine Birleşmiş Milletler zemininde şu anda ara buluculuk genel direktörü de bir diplomatımız yani ara buluculuk çalışmalarını yürüten ve Birleşmiş Milletlerin en üst düzey yetkilisi de Türkiye'nin bu tecrübelerine istinaden Sayın Levent Bilman bizim Hindistan Büyükelçiliğimizden aday olmuştur ve Birleşmiş Milletlerde şu anda görev yapıyor.

Osman Bey'in Ruhani ve Amerika'yla angajman meselesi: Gerçekten, Ruhani'nin Cumhurbaşkanlığına gelişiyle birlikte İran'ın dışarıya verdiği mesajlar, Amerika'yla ilişkileri konusunda yeni bir dönem başladı. Sayın Obama'nın Sayın Ruhani'yle telefon

görüşmesi, Cevat Zarif'le Kerry arasındaki görüşmeler. Biz bu angajmanı destekliyoruz. Her ne surette olursa olsun tansiyon düşürmeye dönük her türlü çalışmaya destek veriyoruz. Daha önce gerek Tahran Anlaşması çerçevesinde gerek P5+1 ülkeleriyle İran arasındaki müzakerelerde de doğrudan dolaylı çok ciddi roller oynadık. Sayın Cevat Zarif'in Türkiye ziyaretinde de tekrar ele aldık. Biraz sonra akşam Sayın Asthon'la da görüşeceğim. Bu konuda tekrar ne tür katkı talep edilirse de elimizden geleni yapacağız. Sanki Türkiye bu angajmandan rahatsızmış gibi bir kanaat doğru değil. İran'ın uluslararası ekonomik sisteme entegrasyonu en büyük faydayı bize sağlar. Büyük bir, dinamik bir pazar önümüze açılır, enerji politikalarımızda büyük rahatlama sağlar. Biz zaten Tahran Anlaşması'nı yaparken de, yaptırımlara karşı çıkarken de hem ilkesel bir pozisyon hem de Türkiye'nin ulusal çıkarı bağlamında bu tutumu almıştık, bunu sürdüreceğiz.

Sayın Kayatürk'ün Orta Doğu'nun kaderiyle ilgili: Tabii, yüz yıllık büyük bir parçalanma, ayrışma ciddi gerilimler yaşanan bir yüz yıl geçti Şam Hutbesi'nden bu yana Bediüzzaman'ın. Bu çalkantılı yüzyılın tecrübelerinden de istifadeyle Orta Doğu'da bölgesel barışı temin edecek ortak güvenlik sistemine, ortak ekonomik alana ve çok kültürlü hayata uygun, gerçek anlamda çok mezhepli, çok etnisiteli, çok dinli şehir hayatının muhafaza edildiği bir dönemin idealini taşıyoruz. Burada, Sayın Atıcı'nın hani "teori" diye zikrettiği. Evet, bizim rüyamız bu. Bizim rüyalarımız var Sayın Atıcı, idealist diyebilirsiniz, ütöpik diyebilirsiniz. Biz, Türkiye'yi önümüzdeki dönemde yükselen küresel bir güç olarak görmek istiyoruz. Orta Doğu birleşmiş entegre bir bölge olsun istiyoruz. Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya, bütün çevre havzalar, barışçıl bir bütünlük içinde olsun istiyoruz. Hiçbir mezhep ve etnik çatışmanın olmamasını istiyoruz ve teorik olarak söylediğimiz bu meselenin sonuna kadar takipçisi olduk. Barışçıl davrandıklarında Suriye, Ürdün, Lübnan, Türkiye dörtlül mekanizmasını biz kurduk. Bakmadık Lübnan'daki Şii midir, Suriye'deki Nusayri midir, Ürdün'deki Sünni midir bakmadık. Kendi halklarına zulmetmemiş olsaydı yine bakmazdık. Hepsine aynı mesafede dururuz. Hiçbir yerde bu tutumu terk etmedik. Irak'la ve YDSK onun için önemli, teşekkür ederim YDSK'ya verdiğiniz takdir ifadeleri için. Türkiye'nin ürettiği bir mekanizmadır YDSK. İki lider eş başkanı da, ortak kabine toplantıları daha önce görülmemiştir çevre bölgelerinde. Şimdi bize nazire yapmak isteyenler de yapıyorlar İsrail ve Yunanistan yapmaya kalkıyor bizim yöntemlerimizi kullanarak. Daha önce bunları söylemiş olsaydık teorik gelirdi ama pratikte yürüyor. 351 anlaşma imzalandı komşu ülkelerle. Bu, hayal falan değil, teori de değil. Sizin önünüzden geçen anlaşmalar bunlar. Tarım anlaşmasından enerji anlaşmasına kadar hepsi bölge ülkeleriyle. Bunun neresi teori? İşte pratik, 351 anlaşma. Yetişemiyorsunuz, biz de yetişemiyoruz ve cevap vermekte zorlanıyoruz, niye bu kadar vakit alıyor diye. Çünkü büyük bir ivme var komşu ülkelere dönük olarak. Bu kadar büyükelçilik rakamlarından Türkiye'nin artan ticaretinden bahsettim, bunlar teori değil Sayın Atıcı, bunlar pratik, bunlar rakam, biz bilim adamlarıyız, rakamlar konuşuyor. Türkiye'nin nereden nereye geldiği, hangi uluslararası örgütlerde ne kadar etkin olduğu, hangi uluslararası örgütlerin başında işte kimyasal silahlarla mücadele örgütü dâhil olmak üzere, Türklerin görev aldığı teori değil pratik. Evet, 2005 yılında Sayın Başbakanımız Güney Afrika'ya gittiğinde çok iyi hatırlıyorum bizi eleştirenlerin işte "Davutoğlu'nun yeni bir hayalî planı Afrika açılımıymış eksen kayması." diye yazı yazarları biliyorum. Evet, onlar izin o zaman hayaldi, bizim için ise 21'inci yüzyılın ikinci yarısını planlamak bu. Oralarda bütün imkânlarımızla bulunacağız. Söylediğimizde 23 büyükelçilik açacağız, hayaldi, teoriydi, pratikte gerçekleşti. Dünyanın 7'nci en çok temsil edilen ülkenin Dışişleri Bakanlığı kadrosunun başında bulunmaktan onur duyuyorum. 1990'lı yıllarda kapattığımız büyükelçilikleri açıyoruz şimdi biz. Somali 1990'lı yıllarda kapanmıştı para yokluğundan. Tanzanya kapanmıştı, şimdi açıyoruz ve o al bayrak bir kere dalgalandı mı bir daha inmeyecek. Benim görevim bu, teori üretmiyorum ben. Pratik alanda yirmi dört saat eskiden Somali'den ve Afrika'dan üç, beş telgraf gelirdi bir derleme. Şimdi, her gün, her bir Afrika ülkesinden bir proje haberi geliyor, bir yeni girişim haberi geliyor. Bazen de üzücü haber alıyoruz. Bayram günü Nairobi'de havaalanında tutulan bir grup vatandaşımız twit'le bana ulaştı. On beş dakika içinde büyükelçiliğimiz oradaydı ve bir saat içinde de içeri girdiler. Nairobi'de de bir vatandaşımız, Konyalı bir hemşehrimiz bir sekme kurşunla yaralandı. Bu devlet, bu kudretli devlet, hani sizin AK PARTİ politikaları yüzünden bitiyor dediğiniz kudretli devlet bir tek vatandaşı için ambulans uçak gönderdi ve Konya'ya getirdi, akrabalarının yanına. Bu kudretli devlet, Somali'de 2 TİKA mensubumuz çölün ortasında kaldığında helikopterle aldı, ambulans uçağına getirdi ve ülkemize getirdi. Bu kudretli devlet 25 bin vatandaşının bir tekinin burnu kanamadan ülkesine getirdi, 65 ülkenin 10 bin vatandaşını da oralara götürdü. Ruanda, Libya'dan. Ruanda Dışişleri Bakanı Hanım gördüğünde "Ben bir devletin ne kadar kudretli olduğunu sizin uçaklarınızla bizim öğrencilerimiz Ruanda'ya indiği zaman gördüm." dedi. ... Vietnamlılar, 1.500 Vietnamlıyı Vietnam Dışişleri Bakanı sonra "Haberim bile yoktu." dedi. aldık ve Vietnam'a götürdük. Türkiye Cumhuriyeti Devleti öyle hafife alınacak bir devlet değil. Bizim politikamız, millî duruşumuz dediğimiz şey de demokrasinin bir gereğidir. Halktan destek alan politikayı geliştirir, paylaşır. Bunu biz her zeminde paylaştık. Hiçbir zaman, hiçbir şekilde bu paylaşmadan da kaçmadık. Ama, şimdi Sayın Atıcı'nın yaptığı yorumlar, sorular tabii bunlara tek tek, uzun uzun cevap

verilebilir, bir kısmına zaten Sayın Eryılmaz'ın şeyinde verdim. "Suriye'de muhalefet yok, biz örgütledik." Hayır. Olan şey şudur: Doğru, Suriye'de sivil muhalefet Türkiye'de toplandı. Siz de çok iyi biliyorsunuz Sayın Atıcı, ilk başlarda Suriye'de rejim yanlısı da unsurlar da Türkiye'de toplandı ve biz hiçbir zaman da yasaklamadık. Hatta ben Sayın Esad'a açık söyledim: "Bir gün demokrasi inşa edecekseniz, ya ülkede serbest bir şeye geçin, bu yasakları kaldırın, burada gelip faaliyet yapsınlar ya bırakın Türkiye gibi dost bir ülkede sizin yandaşlarınız da paralel faaliyet yapsınlar ve birbirlerini tanısınlar, bundan size zarar gelmez." dedim. Bugün Cenevre 2 dolayısıyla niçin Türkiye'nin özel katkısı talep ediliyor? Çünkü biliniyor ki sivil muhalefet Türkiye'de bulunuyor. Mısır'da bir ofisi vardı. Ama darbe yönetimi Mısır'daki ofisi kapattı. Çünkü Mısır'daki darbe yönetimiyle Beşar Esad'ın, Beşar Esad o darbeyi alkışlayarak karşıladı. Neden? Çünkü orada demokrasi o talepler geri giderse Beşar Esad da hayat alanı bulacak. Mısır'daki darbe yönetimi de Beşar'a el uzattı. Neden? Çünkü Beşar Esad bu sistemini sürdürürse Mısır'daki darbe yönetimi de ayakta kalacak. Bizim, kimseye demokrasi ihracı diye bir şeyimiz olmadı. Hiçbir şekilde mezhep politikamız olmadı. Şimdi, ben size sebep-sonuç ilişkisi bağlamında getirdiğim eleştiri için söylüyorum. Kül ve cüz diye bir şey var mantıkta. Yani cüzziyat yerine külliyatı bilmezsek mantıksal denklem kuramayız. Şimdi, siz öyle bir sonuç getiriyorsunuz ki Sayın Başbakanımız "Yüzde 12'lik bir azınlık ülkeyi bir kolektif, bir kül olarak tek başına yönetemez." derken bunlardan herhangi birinin görev alamayacağı anlamı çıkmaz buradan, hiçbir şekilde çıkmaz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Çıkıyor zaten.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Çıkıyor işte.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Öyle demedim ki zaten.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Ama siz diyorsunuz ki sanki Başbakanımızın o ifadesi... Peki şu adil mi: Yüzde 12'lik bir grubun bütün ordu, güvenlik, dış politika, bütün bu alanlarda yüzde 85'lik bir üst yönetime hâkim olması, şu doğru mu? Bu hangi mezhep olursa olsun...

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Sadece kabineye bakın Sayın Bakan. Suriye'nin kabinesine bakın, ne kadar Alevi ne kadar Sünni?

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Bakın Suriye'nin kabinesinin ne kadar güç sahibi olduğunu... Ben size bir soru sorayım. Söyleyin şu anki Başbakanı kim? Suriye'nin şu anki Başbakanı kim, ismini söyler misiniz?

Siz çok iyi bilirsiniz, biliyorum da, bırakın da Atıcı cevap versin.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Sayın Bakan, söylenen...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Niye biliyor musunuz? Çünkü Suriye'deki şu anki sistem başbakana ve bakanlar kuruluna teknokrat dışında bir görev yüklemiyor. Şu anda orduya, sisteme şey geçen... Bu bir yapı, biz bunu tartışmadık, ta ki o yapı büyük çoğunlukları, içinde Nusayri olan da çoğunlukları... Bakın, Suriye hepimizin koalisyonu, Suriye'de Nusayriilerin de karşı çıktığı bir baskı yönetimi var. Buradan Türkiye'yle karşılaştırmanız doğru değil. Hiçbir şekilde, biz bunu bir mezhep politikası olarak yapmadık, benimsemedik ama siz Suriye'de böyle bir etnik ve mezhebî baskı yok dersiniz o da doğru değildir.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Sadece şunu söyleyeyim Sayın Bakan...

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Siz bakmıyorsunuz da onlar öyle bakıyor.

Şimdi...

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Sayın Bakan, aynı istihbarat... Türkiye'deki istihbaratı bir düşünelim.

BAŞKAN – Sayın Atıcı, Sayın Bakanın sadece dakikaları var, dinleyelim Sayın Bakanı.

DIŞİŞLERİ BAKANI AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Şimdi biz hiçbir zaman eşit vatandaşların o ülkede etnik ve mezhep ayrımı, din ayrımı gözetmeden rol ve vatandaşlık haklarını kullanmaları konusu bizim için ilkesel bir tutumdur. Bu konuda herhangi bir baskı olursa biz ona karşı çıkarız, Suriye bağlamında da söylüyorum, Türkiye, her yerde bu böyle.

Şimdi, çok doğru bir şey söylediniz onunla ben tamamlayayım. "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arkasında Türkiye olmasaydı dayanamazdı." dediniz. Suriye muhalefeti örnek verdiniz, doğru. Biz de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti oradaki Kıbrıs Türk toplumu gettolarda yaşarken yani Beşparmak Dağlarıyla Lefkoşa arasında çevrilmiş gettolardaydı. On-on beş gettoya çevrilmişti, yok edilmek üzere, top ve askerî baskı altında yaşarken Türkiye elini uzattı. Onlar Türk'tü, uzattık. Aynı zulmü Beşar Esad şehirleri gettolaştırıp tankla, topla vurmaya kalktığına da oradaki insanların Türk mü, Arap mı, Kürt mü olmadığına, Sünni mi, Nusayri mi olmadığına bakmaksızın onlara da sahip çıktık, çıkacağız. Nasıl Kıbrıs'taki insanların...

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Teori bu.

DIŞIŞLERİ BAKANİ AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sizin yaklaşımınızı söylüyorum. Hiç merak buyurmayın biz Kıbrıs'ta da, Bosna'da da, Kosova'da da, Somali'de de olduğu gibi Suriye'de de mazlum halkın yanında yer aldık.

“Bedel ödetme” diyorsunuz. Bununla noktalayım Sayın Başkanım. Evet, biz 1950'li yıllarda Cezayir'deki takındığı tutum dolayısıyla o zamanki iktidarın ondan elli yıl sonra neredeyse bir Türk Başbakanının gidip Cezayir'de özür dilemesi gibi bir zilleti Suriye konusunda bir başka gelecek nesil bir başbakana yaşatmayacağız. Türkiye'nin hiçbir dış politikası dolayısıyla kimse bir yere gidip özür dilemek zorunda kalmayacak takınılan yanlış tavır dolayısıyla. Bu bedeli gelecek nesillere ödetmeyeceğiz ama şunu gelecek nesiller görecek: Türkiye'nin...

REFİK ERYILMAZ (Hatay) – Irak'ta Müslüman öldü, sesiniz çıkmadı.

DIŞIŞLERİ BAKANİ AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Amma çıkmadı!

BAŞKAN – Sayın Bakanım, devam edin siz.

DIŞIŞLERİ BAKANİ AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Sayın Eryılmaz, bırak da bitireyim.

Şimdi, bu onurlu duruşu her yerde gösterdik, göstereceğiz.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, biz de komisyonumuz adına size teşekkür ediyoruz. Yaklaşık dört saat on beş dakikadır bizimle berabersiniz. Bu kadar yoğun mesainizin arasında bize vakit ayırdığınız için...

DIŞIŞLERİ BAKANİ AHMET DAVUTOĞLU (Konya) – Gelecek hafta da, iki hafta sonra Plan ve Bütçe Komisyonundayım.

BAŞKAN – Dışışleri Komisyonunun 23'üncü Yasama Dönemi 4'üncü Yasama Yılı 4'üncü toplantısını kapatıyorum.

Bir sonraki toplantımızı 13 Kasım Çarşamba günü saat on birde yapmayı planlıyoruz.

Hayırlı günler diliyorum.

Kapanma Saati: 15.50